

ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ
วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ปฐมพร งามขำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อม)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ
วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

นางสาวปฐมพร งามคำ

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุดิมา แสงเงิน,

ศษ.ด. (สิ่งแวดล้อมศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์จิราพร จักรไผวงศ์,

ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อม)

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์พรรณิภา บุรพาชีพ,

น.บ. (เกียรตินิยมดี), น.ม.

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,

พ.บ., ว.ว. ออร์โทปิดิกส์

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วลลิตี อโนมะศิริ,

วท.ด. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ
วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อม)

วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2556

นางสาวปฐมพร งามคำ

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุดิมา แสงเงิน,

ศษ.ด. (สิ่งแวดล้อมศึกษา)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์สวรรยา ธรรมอภิพล,

ปร.ด. (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม)

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์จิราพร จักรไผวงส์,

ศค.ม. (สิ่งแวดล้อม)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์พรรณีภา บุรพาชีพ,

น.บ. (เกียรตินิยมดี), น.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์บรรจง มไหสวริยะ,

พ.บ., ว.ว. ออร์โธปิดิกส์

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์วริยา ชินวรรณ, Ph.D.

คณบดี

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา แสงเงิน ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ราพร จักรไพวงศ์ รองศาสตราจารย์พรณิภา บุรพาชีพ และดร.สวรรยา ธรรมอภิพล กรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ ในการให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณชาวตำบลแม่เมาะ (บ้านห้วยเป็ด หมู่1 บ้านหางสูง หมู่3 บ้านห้วยคิง หมู่6) ตำบลสบป่าด (บ้านสบป่าด หมู่1 บ้านสบเตี๊น หมู่2 สวนป่าแม่จาง หมู่3 บ้านปงตันปิง หมู่6) และตำบลนาสัก (บ้านแม่จาง หมู่1 บ้านช่วงม่วง หมู่8) ที่ได้เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการ ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งขอบพระคุณนายอำเภอแม่เมาะ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สิบเอกหญิงชนกมล จงสัมฤทธิ์ดี และคุณมงคล ชะวงศ์สืบ กองชุมชนสัมพันธ์ ฝ่ายจัดการโรงไฟฟ้า แม่เมาะ คุณอำนาจ-คุณสุรี เปล่งปลั่ง และคุณอริสรา ปานพรม ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่

ขอขอบคุณเพื่อนๆ คุณจุฑารัตน์ ชุนหะศรี และพี่ๆ นักศึกษาสาขาวิชาสิ่งแวดล้อมทุกคน ตลอดจนคุณภาณุกานต์ สนใจ คุณน้ำอ้อย คำชื่น เจ้าหน้าที่และพนักงานประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่คอยให้ความช่วยเหลือตลอดมา

และสุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อนพดล งามขำ ผู้ซึ่งทำงานหนักเพื่อ สนับสนุนให้ลูกได้มีการศึกษาที่ดี คุณแม่สมพร งามขำ ผู้คอยสั่งสอนและให้กำลังใจลูก ขอขอบคุณ คุณทองทศ งามขำ และคุณภัสต์ พุทธาพิพัฒน์ ที่เป็นกำลังใจให้เสมอมา นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ที่ให้ความช่วยเหลืออีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและ ประโยชน์ ผู้วิจัยขอมอบให้กับทุกท่านที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้ซึ่งมีส่วนในความสำเร็จครั้งนี้

ปฐมพร งามขำ

ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กรณีศึกษา: โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

KNOWLEDGE, ATTITUDES, AND BEHAVIORS CONCERNING THE PUBLIC PARTICIPATION IN THE ENVIRONMENTAL IMPACT

ASSESSMENT PROCESS : A CASE STUDY OF THE MAE MOH POWER PLANT, RENEWABLE POWER PROJECT

ปฐมพร งามข้า 5337813 SHEV/M

ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ชูติมา แสงเงิน, ศษ.ด., พรรณีภา บุรพาชีพ, น.บ.น.ม., จิราพร จักรไพวงศ์, ศศ.ม.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ดำเนินการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลแม่เมาะ ตำบลสบป่า และตำบลนาสัก จำนวน 400 ครัวเรือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก โดยปัจจัยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางสังคม และความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนปัจจัยสถานภาพในครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยการมีประสบการณ์มีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง โดยปัจจัยระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคมและความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนปัจจัยอาชีพ สถานภาพในครัวเรือนและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่และการให้ลูกค่าต่อสุขภาพ มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย โดยปัจจัยสถานภาพทางสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนปัจจัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพ การให้ลูกค่าต่อสุขภาพ และความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และทัศนคติสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.418$) ความรู้และพฤติกรรมสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.207$) ทัศนคติและพฤติกรรมสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.187$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดรูปแบบของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการโรงไฟฟ้าที่มีความน่าสนใจ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีการคัดเลือกตัวแทนของหมู่บ้านเพื่อเข้าสัมมนาให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการผลิตไฟฟ้า ผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า รวมถึงความสำคัญและความหมายของกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้ตัวแทนของหมู่บ้านเป็นผู้ประสานงานสร้างเสริมความเข้าใจและทัศนคติที่ดีกับโรงไฟฟ้าแก่ประชาชนในพื้นที่ และมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มากขึ้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน/ กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม/ โรงไฟฟ้าแม่เมาะ

KNOWLEDGE, ATTITUDES, AND BEHAVIORS CONCERNING THE PUBLIC PARTICIPATION IN THE ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT PROCESS : A CASE STUDY OF THE MAE MOH POWER PLANT, RENEWABLE POWER PROJECT

PATOMPORN NGAMKHAM 5337813 SHEV/M

M.A. (ENVIRONMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : SHUTIMA SAENGERN, Ph.D. (ENVIRONMENTAL EDUCATION), PANNIPA BURAPACHIP, L.L.B. (HONOR), L.L.M., JIRAPORN CHUCKPAIWANG, M.A. (ENVIRONMENT)

ABSTRACT

The objective of this study is to study the level and factors impacting the knowledge, attitude, and behavior regarding public participation in the analysis of environmental impact. Moreover, this study also addressed the relationship between knowledge, attitude, and behavior in relation to public participation in the process of analyzing the impact to the environment. Case study: the project of an alternative power plant to the Mae Moh power plant was conducted by utilizing a questionnaire asking people living in Tumbol Mae Moh, Tumbol Sobpad, and Tumbol Nasak for the total of 400 households. Data analysis was conducted by using frequency, percentage, mean average, standard deviation, maximum value and minimum value, one way ANOVA, and analysis of Pearson Correlation.

The study result has found that the sample group has a high knowledge regarding public participation in the analysis of environmental impact by factors regarding gender, age, education level, occupation, social status, and opinion on the role of the local administration office in promoting public participation affected the knowledge regarding public participation in the analysis of environmental impact with significance level at 0.001. The factor regarding household status, average monthly income, and period of living in the area affected the knowledge regarding public participation in the analysis of environmental impact with significance level at 0.01. The factor regarding having ever been participated in the process of analyzing environmental impact affected the knowledge regarding public participation in the analysis of environmental impact with significance level at 0.05.

The sample group that has a medium attitude regarding public participation in the analysis of environmental impact by factors regarding education level, social status, and opinion on the role of the local administration office in promoting public participation affected the attitude regarding public participation in the analysis of environmental impact with significance level at 0.001. The factor regarding age, household status, and average monthly income affected the attitude regarding public participation in the analysis of environmental impact with significance level at 0.01. The factor regarding period of living in the area and value on health affected the attitude regarding public participation in the analysis of environmental impact with significance level at 0.05.

The sample group that has a low participation behavior regarding public participation in the analysis of environmental impact by factors regarding social status, receiving news and information regarding public participation in the process of analyzing environmental impact affected the behavior regarding public participation in the analysis of environmental impact with significance level at 0.001. The factor regarding family members, occupation, value on health, and opinion on the role of the local administration office in promoting public participation affected the behavior regarding public participation in the analysis of environmental impact with significance level at 0.01. The factor regarding period of living in the area and value on health affected the knowledge regarding public participation in the analysis of environmental impact with significance level at 0.05.

The sample group has positive correlated knowledge and attitude ($r=0.418$), positive correlated knowledge and behavior ($r=0.207$), positive correlated attitude and behavior ($r=0.187$) with significance level at 0.001

This study has suggested that the related agencies must create understanding and good attitude toward public participation in the analysis of environmental impact where information dissemination of the power plant project must be in an attractive fashion and the language use must be easy to understand. The power plant may select representatives from the villages to join a conference and receive information regarding power generation process, impact from a power plant, and importance and meaning of the process of analyzing environmental impact so that the village representatives can promote understanding and good attitude toward power plant among the local public. More public relations must be implemented in various ways to stimulate the public to participate more in the process of analyzing environmental impact.

KEY WORDS: PUBLIC PARTICIPATION/ ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT/ EIA/ MAE MOH POWER PLANT

248 pages

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย	4
1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	8
1.6 ตัวแปรและระดับการวัด	9
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	10
1.8 สมมติฐานการวิจัย	11
1.9 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	12
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	13
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้	13
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ	20
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม	26
2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม	32
2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	34
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	40
2.7 ข้อมูลทั่วไปของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ	57
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	80
3.1 ประชากรเป้าหมาย	80
3.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	82
3.3 การสุ่มตัวอย่าง	82
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	84
3.5 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	90
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	92
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	92
บทที่ 4 ผลการวิจัย	94
4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	95
4.2 ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	97
4.3 ปัจจัยกระตุ้นของกลุ่มตัวอย่าง	100
4.4 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	115
4.5 ทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	117
4.6 พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	121
4.7 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	125
4.8 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมและปัจจัยกระตุ้น กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	140

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.9 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมและปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	154
4.10 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	170
4.11 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	172
บทที่ 5 อภิปรายผลการวิจัย	175
5.1 อภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน	175
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย	191
6.1 สรุปผลการวิจัย	191
6.2 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	196
6.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	198
6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	200
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย	201
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ	213
บรรณานุกรม	226
ภาคผนวก	234
ประวัติผู้วิจัย	248

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนครัวเรือนและจำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้ จำแนกตามหมู่บ้านที่ทำการศึกษา	83
4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	96
4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม	99
4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาวะสุขภาพในรอบปีที่ผ่านมา	101
4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการให้คุณค่าต่อสุขภาพ	102
4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนการให้คุณค่าต่อสุขภาพ	103
4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	104
4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทสื่อและความถี่ในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	104
4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	106
4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	106
4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	107
4.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	108
4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะและความถี่ในการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	109
4.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	110
4.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน	115
4.16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	116
4.17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	117
4.18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	119
4.19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	121
4.20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	123
4.21 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	125
4.22 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	127
4.23 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอายุ กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	128
4.24 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับการศึกษา กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	129
4.25 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพในครัวเรือนกับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	130

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.26 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	132
4.27 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอาชีพ กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีการของ Scheffé	134
4.28 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	134
4.29 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	135
4.30 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพทางสังคมกับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	136
4.31 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	138
4.32 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	139
4.33 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	141
4.34 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอายุ กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	143

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.35 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับการศึกษา กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	144
4.36 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพในครัวเรือนกับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	145
4.37 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	147
4.38 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	149
4.39 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	149
4.40 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพทางสังคมกับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	150
4.41 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นกับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	152
4.42 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของการให้คุณค่าต่อสุขภาพกับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	153
4.43 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธี Scheffé	154

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.44 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	156
4.45 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	158
4.46 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	160
4.47 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอาชีพกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	162
4.48 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพทางสังคมกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	163
4.49 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	165
4.50 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของการให้คุณค่าต่อสุขภาพกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	166
4.51 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	167
4.52 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	168

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.53 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé	168
4.54 สรุปการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมและปัจจัยกระตุ้น กับความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	169
4.55 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	171

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	10
2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม	34
2.2 ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน	39
3.1 แผนที่อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง	81

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ผลจากการพัฒนาของประเทศต่างๆ ในโลกโดยยึดตามแนวคิดเศรษฐกิจกระแสหลักได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งทำให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างไม่หยุดยั้งในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมและการบริการ และในขณะเดียวกันได้ทำให้มีนวัตกรรมทางด้านอุตสาหกรรมต่างๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในวิถีชีวิตสมัยใหม่มากยิ่งขึ้น ผลจากการพัฒนาประเทศดังกล่าวทำให้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ที่กระจายอยู่ทั่วไปทุกภูมิภาคในโลกมาใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อเป็นพื้นฐานในการผลิต ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการความรู้ต่างๆ ที่มีการประดิษฐ์คิดค้นอยู่ตลอดเวลา ยิ่งทำให้มีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์อย่างมากมาย และในที่สุดได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชากรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ประเทศต่างๆ ในโลกได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกินขีดจำกัดของธรรมชาติ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2515 สหประชาชาติร่วมกับรัฐบาลสวีเดน จึงได้จัดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่อง “สิ่งแวดล้อมของมนุษย์” (UN Conference on Human Environment, Stockholm Conference) ที่กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน การประชุมดังกล่าวมีการจัดทำร่างข้อเสนอ แผนดำเนินการและปฏิญญาว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ และได้มีการกำหนดให้รัฐบาลของแต่ละประเทศดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศของตน (สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544 : 3-1) จากผลของการประชุมดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยในฐานะผู้เข้าร่วมการประชุมได้กลับมาทบทวนนโยบาย และได้เริ่มนำแนวคิดกฎหมายสิ่งแวดล้อมมาใช้ โดยมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นครั้งแรก ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอีกหลายครั้ง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2524 ได้มีประกาศจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน ในการควบคุมและป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม โดยมีการกำหนดกิจการหรือโครงการที่ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลจากการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ดังกล่าวได้ทำให้เกิดกระแส

ความตื่นตัวของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายดังกล่าวยังไม่ได้มีการกำหนดหน้าที่ สิทธิและบทบาทของประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน

ในช่วงเวลาต่อมากระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 46 กำหนดประเภทและขนาดของโครงการจำนวน 22 ประเภท ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่หรือมีลักษณะที่อาจก่อปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมีการรับรองสิทธิและบทบาทของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสิทธิในการได้รับค่าชดเชยในกรณีที่ได้รับ ความเสียหายจากอันตรายหรือมลภาวะอันเนื่องมาจากโครงการของรัฐ และสิทธิในการร้องเรียนกล่าวโทษผู้ละเมิดกฎหมายควบคุมมลพิษต่อเจ้าพนักงานด้วย

ในปี พ.ศ. 2540 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ กล่าวคือ การส่งเสริมให้ *ภาคประชาชน* ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังเห็นได้จากมาตรา 56 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างปกติในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตของตนหรือชุมชนในท้องถิ่น และมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าวตามที่กฎหมายบัญญัติ และในขณะเดียวกัน *ภาครัฐ* ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ และมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจการนอกเขตพื้นที่ ที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยในมาตรา 67 วรรค 2 ซึ่งให้ความสำคัญกับผลกระทบที่จะเกิดกับชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จึงได้มีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบกับชุมชนอย่างรุนแรง เช่น โครงการประเภทท่าเทียบเรือ เขื่อนกักเก็บน้ำ โรงไฟฟ้า การทำเหมืองแร่และการถมทะเล เป็นต้น และเมื่อผ่านการพิจารณาอนุมัติจากสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมแล้ว จึงจะสามารถดำเนินโครงการได้

นอกจากนี้เจ้าของโครงการหรือกิจการ ต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียก่อนที่จะดำเนินโครงการ โดยประเภทและขนาดสำหรับโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ได้แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก

แต่อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น นั้น พบว่ายังมีปัญหาอุปสรรคต่างๆ หลายประการ อาทิเช่น ความไม่พร้อมของประชาชนเนื่องจากประชาชนยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปในลักษณะการเผชิญหน้ามากกว่าการรับฟังความคิดเห็น ทำให้การรับฟังความคิดเห็นถูกมองในแง่ลบ และมักจะมีการปฏิเสธข้อมูลของฝ่ายตรงข้ามอยู่เสมอ ส่วนในด้านผู้ประกอบการโครงการหรือกิจการ ยังไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากนัก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากผู้ประกอบการโครงการหรือกิจการมักยกให้เป็นความรับผิดชอบของบริษัทที่ปรึกษา ซึ่งได้มีการว่าจ้างให้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยผลจากการศึกษามักกล่าวถึงเฉพาะผลกระทบทางบวก ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และในขณะเดียวกันยังพบปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเพื่อขออนุมัติการดำเนินโครงการหรือกิจการ เนื่องจากการดำเนินงานในกระบวนการมีความยุ่งยากซับซ้อน และต้องใช้เวลาในการทำข้อตกลง ลงนามสัญญา อนุมัติโครงการ และจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้เสียเวลาก่อนข้างยาวนาน ดังนั้นจึงทำให้การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ (นฤมล อรุโณทัย, 2544) นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจ การขาดผู้นำที่เป็นตัวแทนของชุมชน ซึ่งทำให้ประชาชนไม่สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้อย่างเต็มที่ (เพ็ญรพี ผูกกลิ่น, 2545)

โรงไฟฟ้าแม่เมาะเป็นโครงการหนึ่งที่จะต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยโรงไฟฟ้าแม่เมาะมีพื้นที่ตั้งอยู่ในตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มีเหมืองถ่านหินลิกไนต์ที่อยู่ในอำเภอแม่เมาะเป็นแหล่งเชื้อเพลิงสำคัญ ซึ่งเหมืองถ่านหินลิกไนต์นี้เป็นแหล่งถ่านหินลิกไนต์ที่ใหญ่ที่สุดในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ โรงไฟฟ้าแม่เมาะได้เริ่มดำเนินการผลิตไฟฟ้าครั้งแรกในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521 โดยมีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเริ่มแรก 3 เครื่อง และได้ทำการก่อสร้างเพิ่มเติมจนกระทั่งมีโรงไฟฟ้าทั้งหมดรวม 13 เครื่อง มีกำลังผลิตรวมทั้งหมด 2,625 เมกะวัตต์ แต่ในปัจจุบันโรงไฟฟ้าเครื่องที่ 1-3 ได้ปลดระวางการเดินเครื่องไปแล้ว และในปี พ.ศ. 2552-2553 โรงไฟฟ้าเครื่องที่ 4-7 จะต้องถูกปลดระวางเนื่องจากมีอายุการใช้งานครบ 25 ปี ดังนั้นการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจึงได้พิจารณาจัดสร้างโครงการโรงไฟฟ้าฟอสซิลทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เครื่องที่ 4-7 ขึ้นมาเพื่อทดแทนโรงไฟฟ้าที่จะปลดออกจากระบบ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, และทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเม้นท์, 2554 : 3)

จากการดำเนินการผลิตไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ พบว่าในอดีตได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านมลพิษทางอากาศในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงโรงไฟฟ้าแม่เมาะ นอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบโรงไฟฟ้า รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพืชและสัตว์เลี้ยงของประชาชน จากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เกิดข้อวิตกกังวลเรื่องผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบทางด้านสุขภาพอนามัย ที่เกิดจากการผลิตไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่จึงได้ทำการเรียกร้องให้ทางหน่วยงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ดำเนินการเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบให้เสร็จสิ้นก่อนที่จะมีการดำเนิน โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ 4-7

แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนิน โครงการโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ 4-7 ทางโรงไฟฟ้าจำเป็นต้องจัดให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 126 ตอนพิเศษ 125 ง, 2552 : 13) เพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เพื่อโรงไฟฟ้าจะได้เตรียมการป้องกันแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาความรู้ ทักษะและพฤติกรรม รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยคาดหวังว่าจะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อปรับปรุงยุคที่ใช้ในการส่งเสริมความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นไปอย่างยั่งยืนในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ พื้นที่ในเขตปกครอง 3 ตำบล ของอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้ได้รับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จากโครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เครื่องที่ 4-7 (ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเมนต์, 2554 : 22) ได้แก่

1. ตำบลแม่เมาะ

- บ้านห้วยเป็ด หมู่1
- บ้านหางสูง หมู่3
- บ้านห้วยคิง หมู่6

2. ตำบลสบป่าด

- บ้านสบป่าด หมู่1
- บ้านสบเต็น หมู่2
- สวนป่าแม่จาง หมู่3
- บ้านปงคันปิง หมู่6

3. ตำบลนาสัก

- บ้านแม่จาง หมู่1
- บ้านข่วงม่วง หมู่8

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมายในการวิจัย คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนของครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่ทำการวิจัย เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี

1.3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ ขั้นตอนและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ

2. ทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ ความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ และแนวโน้มในการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ

3. พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พฤติกรรมในการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนดำเนินงาน การดำเนินงานและการติดตามประเมินผล

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ความรู้ หมายถึง เรื่องราว ข้อเท็จจริง และรายละเอียดรวมถึงทฤษฎีและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เกิดจากการสังเกต เรียนรู้ การศึกษา ค้นคว้า และการสังเคราะห์จากประสบการณ์ โดยสามารถนำสิ่งเหล่านั้นไปใช้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีแนวโน้มจะแสดงออกให้เห็นในการปฏิบัติทั้งด้านบวกและด้านลบ

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่แสดงออกมา เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งหรือสิ่งกระตุ้นต่างๆ โดยมีความรู้ ทัศนคติและปัจจัยอื่น เป็นตัวกระตุ้นให้แสดงออกมา

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและต่อสังคม

กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการคาดการณ์ การวิเคราะห์และการประเมินผลกระทบ ทั้งในทางบวกและลบของโครงการหรือกิจการที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อมในด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านเศรษฐกิจและสังคม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการได้แสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้งหรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง เรื่องราว ข้อเท็จจริง และรายละเอียดรวมถึงทฤษฎีและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เกิดจากการสังเกต เรียนรู้ การศึกษา ค้นคว้า และการสังเคราะห์จากประสบการณ์ของประชาชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมที่จัดขึ้นในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่ง

จะทำให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้ง หรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ

สิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึกและความคิดของประชาชนที่มีต่อขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมที่จัดขึ้นในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้งหรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งความรู้สึกและความคิดนี้มีแนวโน้มที่จะแสดงออกมาให้เห็นในการปฏิบัติทั้งด้านบวกและด้านลบ

พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ

สิ่งแวดล้อม หมายถึง การกระทำของประชาชนที่แสดงออกมา ในการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมที่จัดขึ้นในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้งหรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สถานภาพในครัวเรือน หมายถึง ตำแหน่งหรือฐานะที่อาศัยอยู่ในบ้าน ได้แก่ หัวหน้า ครัวเรือน คู่สมรส บุตร/ธิดา ญาติพี่น้อง หรือผู้อาศัย เป็นต้น

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หมายถึง จำนวนผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน โดยอาจมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือไม่ก็ได้

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง จำนวนเงินทั้งหมดของครอบครัวโดยประมาณในแต่ละเดือน ที่ได้จากการประกอบอาชีพก่อนหักค่าใช้จ่าย

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ หมายถึง จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลแม่มาะ สบป่าด นาสัก

การถือครองที่ดิน หมายถึง ประเภทของการครอบครองที่ดิน ได้แก่ การเป็นเจ้าของที่ดิน หรือการเป็นผู้เช่าที่ดิน

สถานภาพทางสังคม หมายถึง การมีตำแหน่งทางสังคมของประชาชนทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกกลุ่มเครือข่ายสิทธิผู้ป่วยแม่มาะ เป็นต้น

การให้คุณค่าต่อสุขภาพ หมายถึง การแสดงออกของประชาชนทางด้านความรู้สึกในการให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง หรือบุคคลในครอบครัว

โครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินกิจการเพื่อการพัฒนาที่อาจจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งผลกระทบต่อมนุษย์

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง ประเภทของสื่อและความถี่ในการรับทราบรายละเอียดของข้อมูลหรือข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากสื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร/นิตยสาร แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ เอกสารราชการ เจ้าหน้าที่ราชการ อินเทอร์เน็ต ญาติ/เพื่อนบ้านและเสียงตามสาย

การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเคยหรือไม่เคยในการเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรม ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความถี่และลักษณะของการได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการบริการสาธารณะตามกฎหมาย เช่น เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นต้น

ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดของประชาชนที่มีต่อเทศบาลตำบลแม่เมาะ อบต.สบป่าด อบต.นาสัก ในการประสานงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลแม่เมาะ สบป่าด นาสัก

1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือนและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดินและสถานภาพทางสังคม

ปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การให้คุณค่าต่อสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

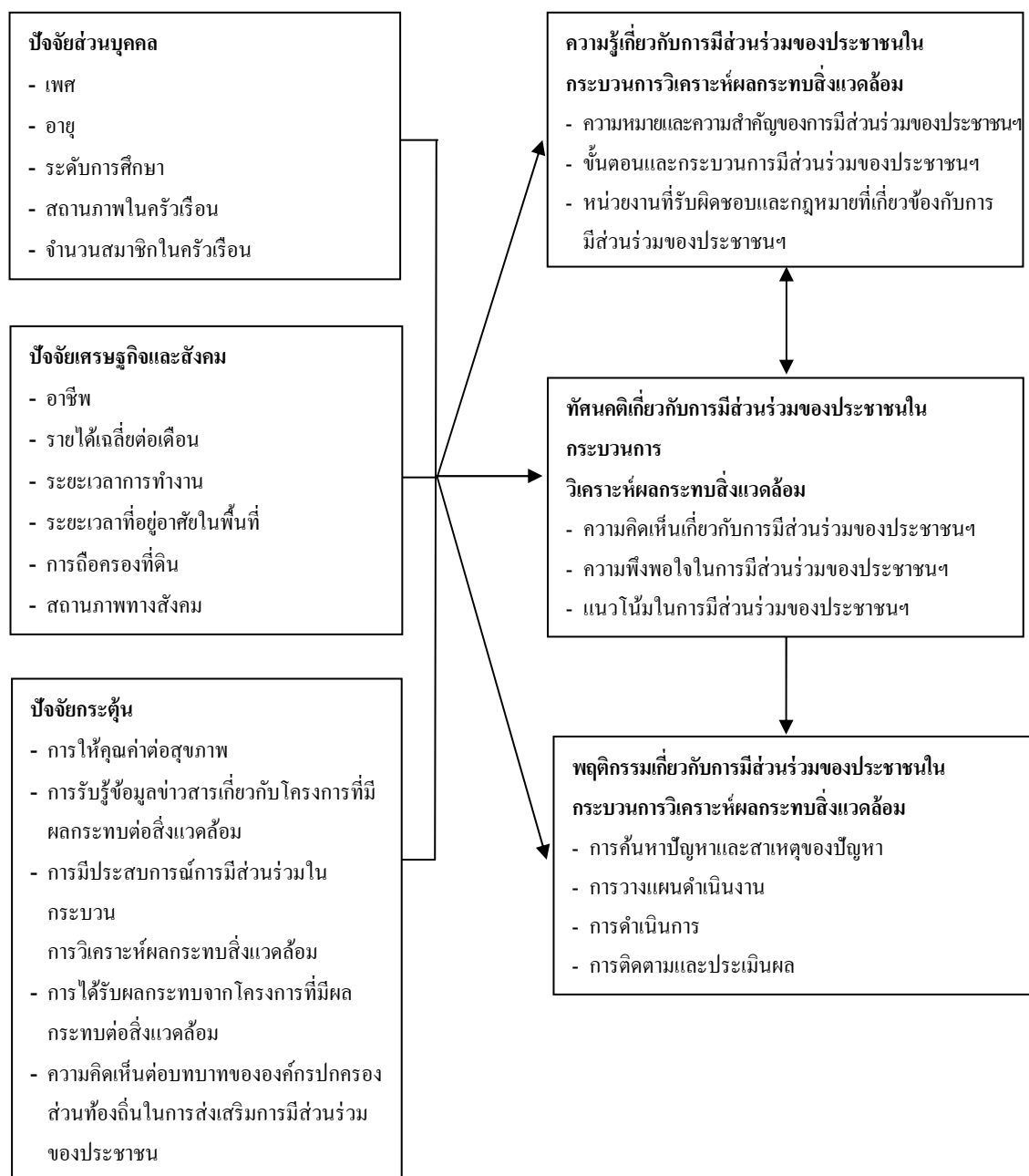
1.5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ประกอบด้วย

ความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1.6 ตัวแปรและระดับการวัด

ตัวแปร	ระดับการวัด
ตัวแปรอิสระ	
ปัจจัยส่วนบุคคล	
- เพศ	Nominal
- อายุ	Interval
- ระดับการศึกษา	Nominal
- สถานภาพในครัวเรือน	Nominal
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	Interval
ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม	
- อาชีพ	Nominal
- รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	Interval
- ระยะเวลาการทำงาน	Interval
- ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่	Interval
- การถือครองที่ดิน	Nominal
- สถานภาพทางสังคม	Nominal
ปัจจัยกระตุ้น	
- การให้คุณค่าต่อสุขภาพ	Interval
- การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	Interval
- การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	Nominal
- การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	Interval
- ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน	Interval
ตัวแปรตาม	
- ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	Interval

1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย



รูปภาพ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.8.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยกระตุ้นแตกต่างกันมีความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างมีการให้คุณค่าต่อสุขภาพแตกต่างกันมีความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

2. กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

3. กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

4. กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

5. กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกันมีความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

1.8.5 ความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

1.9 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.9.1 ทำให้ทราบความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1.9.2 ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1.9.3 ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1.9.4 ทำให้ทราบแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับประยุกต์ใช้กับประชาชนในพื้นที่ต่อไป

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่องความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะ
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม
- 2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรม
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- 2.7 ข้อมูลทั่วไปของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

2.1.1 ความหมายของความรู้

ความรู้ (Knowledge) ตามความหมายของพจนานุกรมของเว็บสเตอร์ (The Lexicon Webster Dictionary) หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และโครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการศึกษาหรือการค้นหา หรือเป็นความรู้สึกที่เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของหรือบุคคลซึ่งได้จากการสังเกต ประสบการณ์หรือจากรายงาน การรับรู้ ข้อเท็จจริง เหล่านี้ต้องอาศัยเวลาและชัดเจน (Smith, 1977)

Benjamin S. Bloom, (1971: 271) ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะหรือสิ่งทั่วไป ระลึกวิธีการ กระบวนการหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยเน้นความจำ

Carter V. Good (1973: 325) ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า หมายถึง ข้อเท็จจริง ความจริง กฎเกณฑ์ รายละเอียดต่างๆ ที่บุคคลได้รับและรวบรวมสะสมไว้ในรูปของประสบการณ์ สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ได้

อนันต์ ศรีโสภาค (2525: 14-15) ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า หมายถึง ส่วนหนึ่งของความสามารถทางพุทธิปัญญา ประกอบด้วยความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

ชาวล แพรัตกุล (2526: 201) ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า หมายถึง การแสดงสมรรถภาพของสมองทางด้านความจำ โดยใช้วิธีให้ระลึกออกมาเป็นหลัก

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 10) ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ โดยการนึกได้ มองเห็น หรือ ได้ยิน ซึ่งได้แก่ความรู้เกี่ยวกับความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี โครงสร้าง วิธีการแก้ไขปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น

จากความหมายของความรู้ข้างต้นสรุปได้ว่าความรู้หมายถึง เรื่องราว ข้อเท็จจริง และรายละเอียดรวมถึงทฤษฎีและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เกิดจากการสังเกต เรียนรู้ การศึกษา ค้นคว้าและการสังสมจากประสบการณ์ โดยสามารถนำสิ่งเหล่านั้นไปใช้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2.1.2 ประเภทของความรู้

บลูมและคณะ (Bloom, et al., 1971 อ้างถึงในสวัสดิปริยา ธรรมวัฒน์วิมล, 2543: 45-46) ได้แบ่งความรู้ออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. ความรู้ในสิ่งเฉพาะ คือ ความรู้ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและมีรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น

(1) ความรู้เกี่ยวกับคำเฉพาะ ได้แก่ ความหมายหรือคำจำกัดความของคำและสัญลักษณ์ที่กำหนดขึ้นไว้

(2) ความรู้ในข้อเท็จจริงเฉพาะ ได้แก่ ความรู้และความจำในเรื่องข้อมูล บุคคล เหตุการณ์ สถานที่ เป็นต้น

2. ความรู้ในวิธีการจัดกระทำกับสิ่งที่เฉพาะ คือ ความรู้ในวิธีการที่จะจัดระบบการศึกษา การพิจารณาปรากฏการณ์ ซึ่งสามารถจำแนกย่อยได้เป็น

(1) ความรู้ที่เกี่ยวกับระเบียบประเพณี ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวกับลักษณะวิธีการปฏิบัติและการเสนอความคิด

(2) ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มและผลที่ตามมา ได้แก่ ความรู้ด้านกระบวนการทิศทางและความเคลื่อนไหวของปรากฏการณ์ที่ขึ้นอยู่กับเวลา

(3) ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกและการจัดประเภท เช่น ความรู้เกี่ยวกับชนิดประเภทและลักษณะการจัดที่เป็นประโยชน์

(4) ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ เช่น ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์หรือมาตรการที่ใช้สำหรับการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ความคิดเห็น และการปฏิบัติ

(5) ความรู้เกี่ยวกับวิธีการ เช่น ความรู้เกี่ยวกับวิธีการค้นหาความรู้เทคนิคและการดำเนินงาน ซึ่งเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์

3. ความรู้ที่เป็นสากลและนามธรรมในแต่ละสาขาวิชา คือ ความรู้เกี่ยวกับแนวทางที่จะจัดการกับปรากฏการณ์ต่างๆ ซึ่งสามารถจำแนกย่อยได้เป็น

(1) ความรู้เกี่ยวกับหลักการและกฎ เช่น ความรู้ที่เป็นการสรุปที่มีการอธิบายและบรรยาย

(2) ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง เช่น ความรู้เกี่ยวกับตัวหลักการและการสรุปให้เป็นระบบ

นอกจากนี้อนันต์ ศรี โสภาค (2525: 15-17) ได้แบ่งความรู้ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ได้แก่ ความหมายของคำต่างๆ และความเป็นจริงเกี่ยวกับเวลา เหตุการณ์ บุคคล สถานที่

2. ความรู้เกี่ยวกับวิธี และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะลักษณะแบบแผน แนวโน้มและการจัดทำ การจำแนกและแบ่งประเภท กฎเกณฑ์ ระเบียบวิธีดำเนินงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3. ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวคิดและโครงสร้างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บรรยายคุณค่าพยากรณ์ หรือตีความหมายสิ่งที่เราสังเกตเห็น และความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของความรู้แบ่งออกเป็นความรู้ในรายละเอียดข้อเท็จจริง ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน และความรู้เกี่ยวกับหลักการและกฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งความรู้แต่ละประเภทมีรายละเอียดและลักษณะของการนำไปใช้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้ใช้จำเป็นต้องพิจารณาเลือกประเภทของความรู้ที่เหมาะสมไปใช้ในสถานการณ์นั้นๆ

2.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้

ชม ภูมิภาค (2523: 86-94) ได้อธิบายว่า ความรู้เป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่

1. การจัดการเรียนการสอนต่างๆ ได้แก่ แบบบอกเล่า และการจัดให้เห็นภาพกิจกรรมต่างๆ เช่น โปสเตอร์ ภาพยนตร์ นิทรรศการ เป็นต้น นอกจากนี้การจัดให้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติและมีการสัมผัสด้วยตนเอง เช่น การทำกิจกรรมกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงการเพิ่มโอกาสและความถี่ของการเข้าร่วม
2. ตัวผู้สอนหรือผู้ให้ความรู้ ได้แก่ ความรู้ ประสบการณ์และความน่าเชื่อถือของตัวผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน และทัศนคติของผู้สอนที่มีต่อเนื้อหาที่สอน
3. ตัวผู้เรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านสติปัญญา ทัศนคติต่อผู้สอน ทัศนคติต่อกิจกรรมหรือความคาดหวังในประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียน

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ได้แก่ การเรียนการสอน ผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ จะส่งผลให้บุคคลมีความรู้แตกต่างกัน การวัดความรู้สามารถกระทำได้โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า แบบวัด (Test) ซึ่งเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่นิยมในการใช้วัดความรู้

2.1.4 ระดับความรู้

บลูมและคณะ (Bloom, et al., 1971 อ้างถึงในนิพนธ์ สุดใจ, 2538: 18-19) ได้แบ่งความรู้ระดับของความรู้ออกเป็น 6 ระดับ มีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระดับความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการจำ หรือระลึกได้ (Recall) ที่มีต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เคยได้พบมา ได้แก่
 - (1) ความรู้เฉพาะอย่าง คือ ความรู้ที่มีความเฉพาะเจาะจงและมีรายละเอียดปลีกย่อย เช่น ความรู้เกี่ยวกับศัพท์ ความรู้เกี่ยวกับความจริงในเรื่องหรือเหตุการณ์นั้นๆ เป็นต้น
 - (2) ความรู้ในวิธีการดำเนินงานกับสิ่งที่เฉพาะเจาะจง คือ ความรู้ที่เกี่ยวกับระบบหรือขั้นตอน เช่น ความรู้เรื่องระเบียบแบบแผน ประเพณี การแยกประเภทจัดหมวดหมู่ เกณฑ์กระบวนการ เป็นต้น
 - (3) ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวความคิดและโครงสร้าง เช่น หลักการข้อสรุปทั่วไป เป็นต้น
2. ระดับความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง การแสดงของพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ และสามารถแปล สรุป หรือขยายความสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ได้แก่

(1) การแปลความ (Translation) เป็นความสามารถในการสื่อความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง หรือรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง

(2) การตีความ (Interpretation) เป็นการเอาผลจากการแปลหลายๆ สิ่งมาผสมกัน แล้วมาสรุปเป็นผลลัพธ์ใหม่ที่มีแง่มุมที่ต่างออกไป แต่มีความหมายคงเดิม

(3) การขยายความ (Explanation) เป็นการขยายแนวคิดเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ข้อมูลมีอยู่ เพื่อให้สามารถกำหนดความหมายและคาดคะเนผลที่ตามมาได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักเกณฑ์

3. ระดับการนำไปใช้ (Application) หมายถึง การนำความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ได้เรียนรู้มา ไปแก้ไขปัญหหรือสถานการณ์ที่ไม่เคยพบมาก่อนแต่อาจมีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เคยพบมาได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

4. ระดับการวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง การพิจารณาแยกเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อค้นหาความจริงที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่องนั้น ได้แก่

(1) การวิเคราะห์ความสำคัญ (Analysis of Elements) คือ การหาว่าเรื่องนั้นมีความสำคัญอยู่ตรงไหน

(2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relation) คือ การค้นคว้าความสัมพันธ์ย่อยๆ ระหว่างเรื่องนั้นว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร

(3) การวิเคราะห์หลักการ (Analysis of Organizational) คือ การพิจารณาค้นคว้าว่าโครงสร้างและระบบของวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวและการกระทำต่างๆ มีหลักใดเป็นสำคัญ

5. ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมความรู้ข้อมูลและส่วนประกอบย่อยๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่

(1) การสังเคราะห์ข้อความ (Production of Unique Communication) คือ การนำความรู้และประสบการณ์ต่างๆ มาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดข้อความหรือผลิตผลหรือการกระทำใหม่ที่สามารถใช้สื่อความคิดความเข้าใจระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นได้

(2) การสังเคราะห์แผนงาน (Production of Plan) คือ ความสามารถในการกำหนดแนวทาง การวางโครงการ หรือวางแผนต่างๆ ล่วงหน้าขึ้นมาใหม่ เพื่อให้การดำเนินงานของกิจการนั้นราบรื่นและบรรลุผลตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

(3) การสังเคราะห์ความสำคัญ (Derivation of Set of Abstract Relation)

6. ระดับการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับ ค่านิยม ความคิด ผลงาน วิธีการ และเนื้อหา เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยใช้เกณฑ์ในการตัดสินใจ ซึ่งการประเมินผลจะมีเกณฑ์ในการตัดสินใจ 2 อย่าง ได้แก่

(1) การตัดสินโดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือเกณฑ์ภายในเนื้อเรื่อง (Judgment in Term of Internal Evidence) คือ การประเมินหรือการตัดสินความถูกต้องตามเนื้อเรื่องเนื้อหาวิชานั้นๆ หรือข้อมูลที่ปรากฏอยู่

(2) การตัดสินโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอกเนื้อเรื่อง (Judgment in Term of External Criteria) คือการประเมินหรือการตัดสินโดยใช้เกณฑ์อื่น ที่ไม่ปรากฏตามเนื้อเรื่องหรือเนื้อหาวิชานั้นๆ

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การแบ่งความรู้สามารถจัดระดับได้ โดยเรียงจากระดับง่ายไปสู่ระดับที่ยาก ตั้งแต่ความรู้ความสามารถในการจดจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ จนถึงระดับการประเมินผล ในแต่ละระดับจะมีรายละเอียดความรู้และการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

2.1.5 การวัดความรู้

การวัดความรู้โดยใช้แบบวัด (Test) เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้ในการวัดความรู้ โดยแบบวัดถือว่าเป็นสิ่งเร้าเพื่อนำไปเร้าผู้ถูกทดสอบให้แสดงออกด้วยพฤติกรรมต่างๆ เช่น การพูด การเขียน ทำทาง เพื่อให้สังเกตเห็นหรือสามารถนับจำนวนครั้งที่แสดงออกได้

2.1.5.1 ลักษณะของแบบทดสอบ

บราวน์ (Brown, 1976: 7 อ้างถึงในสุทธรรมา จันทรา, 2555: 41) กล่าวว่าแบบทดสอบที่ใช้วัดตัวอย่างพฤติกรรม มีลักษณะ 3 ประการ คือ

1. แบบทดสอบเป็นวิธีเชิงระบบ (Systematic Procedure) หมายความว่าแบบทดสอบนั้นต้องมีเกณฑ์แน่นอนเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารจัดการและการให้คะแนน
2. แบบทดสอบเป็นการวัดพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งจะวัดเฉพาะพฤติกรรมที่วัดได้เท่านั้น โดยผู้ที่ตอบสนองตอบต่อข้อคำถามที่กำหนดให้มิใช่เป็นการวัดโดยตรง
3. แบบทดสอบเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ต้องการวัดทั้งหมด (Sample of all possible items) ตามความเป็นจริง ไม่มีแบบทดสอบชุดใดที่จะมีข้อคำถามที่ใช้วัดพฤติกรรมที่ต้องการได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงต้องตกลงก่อนว่าข้อคำถามในแบบทดสอบนั้น เป็นตัวแทนของข้อคำถามทั้งหมดที่ใช้วัดและถ้าผู้ตอบคำถามข้อใดถูกต้องให้คะแนนเท่ากัน

2.1.5.2 ประเภทของแบบทดสอบ

แบบทดสอบมีหลายประเภทแตกต่างกันตามการนำไปใช้ และวัตถุประสงค์ของการสร้างแบบทดสอบ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement) เป็นแบบทดสอบที่สร้างเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ตามพฤติกรรมความรู้ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ แบบทดสอบประเภทนี้ คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างเอง (Teacher-Made Test) และแบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test)

2. แบบทดสอบความถนัด (Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดระดับความรู้ ความสามารถมากของกลุ่มเป้าหมายและความสามารถพิเศษ แบบทดสอบนี้ คือ แบบทดสอบความถนัดการเรียนรู้ (Scholastic Aptitude Test) และแบบทดสอบความถนัดพิเศษ (Specific Aptitude Test)

3. แบบทดสอบบุคคล-สังคม (Personal-Social Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดบุคลิกภาพและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมของบุคคล ที่สอดคล้องกับไพศาล หวังพานิช (2526 : 36) ที่ได้แบ่งรูปแบบของแบบทดสอบได้ 3 ประเภท ดังนี้

(1) แบบทดสอบปากเปล่าหรือการสัมภาษณ์ เป็นการสอบโดยใช้การตอบโต้ด้วยวาจา หรือคำพูดระหว่างผู้ทำการสอบกับผู้สอบโดยตรง

(2) สอบข้อเขียน สามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

- แบบความเรียง (Essay Test) เป็นแบบที่ต้องการให้ผู้ตอบเขียนบรรยายหรืออธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้ที่นั้น ซึ่งจะมีกำหนดคำถามให้ผู้ตอบแล้วให้ผู้ตอบเรียบเรียงคำตอบเอง

- แบบจำกัดคำถาม (Short Answer and Multiple Choice Test) เป็นแบบที่ให้ผู้ตอบพิจารณาเปรียบเทียบ ตัดสินข้อความหรือรายละเอียดต่างๆ แบบทดสอบนี้จะกำหนดคำถามให้สั้นๆ และให้ผู้ตอบเลือกตอบตามที่มิให้เลือก ซึ่งมี 4 ชนิด คือ แบบถูกผิด (True-False Item) แบบเติมคำ (Short Answer Item) แบบจับคู่ (Matching Item) และแบบเลือกตอบ (Choosing Item)

(3) ข้อสอบภาคปฏิบัติ เป็นการสอบที่ต้องการให้ผู้ถูกสอบแสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำจริง มักเป็นข้อสอบในเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปฏิบัติจริง

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การวัดความรู้โดยใช้แบบทดสอบบุคคล-สังคม แบ่งออกเป็น การสอบปากเปล่า การสอบข้อเขียนและการสอบภาคการปฏิบัติ โดยการสอบข้อเขียนจะเป็นการกำหนดข้อคำถามสั้นๆ ให้เลือกตอบทั้งแบบถูกผิด แบบเติมคำ แบบจับคู่และแบบเลือกตอบ

กล่าวโดยสรุป ความรู้เป็นเรื่องราว ข้อเท็จจริง และรายละเอียดรวมถึงทฤษฎีและกฎเกณฑ์ ที่เกิดจากการสังเกต เรียนรู้ การศึกษา ค้นคว้าและการสังสมจากประสบการณ์ โดยสามารถ

นำสิ่งเหล่านั้นไปใช้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ประเภทของความรู้แบ่งออกเป็นความรู้ในรายละเอียดข้อเท็จจริง ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน และความรู้เกี่ยวกับหลักการและกฎเกณฑ์ ซึ่งมีลักษณะของการนำไปใช้ที่แตกต่างกันในสถานการณ์ ความรู้สามารถจัดระดับได้ โดยเรียงจากระดับง่ายไปสู่ระดับที่ยาก ตั้งแต่ความรู้ความสามารถในการจดจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ จนถึงระดับการประเมินผล ซึ่งระดับความรู้ของบุคคลขึ้นอยู่กับวิธีการสอน ตัวผู้สอน และตัวผู้เรียนเอง และการวัดความรู้แบ่งออกเป็น การสอบปากเปล่า การสอบข้อเขียนและการสอบภาคการปฏิบัติ โดยการสอบข้อเขียนจะเป็นการกำหนดข้อคำถามสั้นๆ ให้เลือกตอบทั้งแบบถูกผิด แบบเติมคำ แบบจับคู่และแบบเลือกตอบ

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ความรู้เป็นตัวแปรตามตัวหนึ่ง โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ให้สอดคล้องกับประเด็นที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบตอบถูกผิดเป็นมาตรในการวัดความรู้ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ มีข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบคละกัน เพื่อให้ผู้ตอบได้พิจารณาเปรียบเทียบข้อมูลที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

2.2.1 ความหมายทัศนคติ

Sherif, et al. (1956) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง แบบของพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพฤติกรรมที่มีแนวทางที่แน่นอน และมีการเลือกแสดงพฤติกรรมที่มีทิศทางเข้าหา หรือต่อต้านต่อวัตถุ บุคคล และเหตุการณ์ต่างๆ

D. Katz and E. Scotland (1959) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง ความโน้มเอียงหรือแนวโน้มที่จะประเมินค่าสิ่งต่างๆ หรือสัญลักษณ์ของสิ่งนั้นในทางใดทางหนึ่ง

L.L. Thurstone (1967) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง ระดับความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เช่น สิ่งของ บุคคล บทความ องค์การ ความคิดและอื่นๆ ความรู้สึกเหล่านี้ ผู้ที่รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างได้ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

Milton Rokeach (1970) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง การผสมผสานหรือการจัดระเบียบของความเชื่อ ที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวม

ของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

พัชนี วรกวิน (2526: 78) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ หรือแนวโน้มที่พร้อมจะกระทำต่อสิ่งแวดล้อมในการตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน (2527: 43) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง ระบบการจัดรูปประสบการณ์และพฤติกรรมของบุคคลที่ค่อนข้างจะคงที่ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์เฉพาะอย่างหนึ่งอย่างใด

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544: 186) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจแสดงให้เห็นได้จากคำพูดหรือพฤติกรรมที่สะท้อนทัศนคตินั้น โดยทัศนคติเป็นสิ่งที่มิพบาทสำคัญต่อพฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคน ดังนั้น ในสถานการณ์เดียวกันบุคคลอาจมีทัศนคติที่แตกต่างกันได้

จากความหมายของทัศนคติข้างต้นสรุปได้ว่า ทัศนคติหมายถึง ความรู้สึกและความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีแนวโน้มจะแสดงออกมาให้เห็นในการปฏิบัติทั้งด้านบวกและด้านลบ

2.2.2 ลักษณะของทัศนคติ

ทัศนคติของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน แม้ว่าจะเป็นทัศนคติในเรื่องเดียวกันก็ตาม โดยทัศนคติอาจแตกต่างกันตามลักษณะ ดังต่อไปนี้ (พัชนี วรกวิน, 2526: 78-79)

1. ทิศทาง คือ การมีทัศนคติในทางบวก เช่น ความรัก การให้การสนับสนุน การมีความเชื่อมั่น ส่วนในทางลบ ก็คือ เกลียด คัดค้าน สงสัย
2. ปริมาณ หมายถึง ทิศทางของทัศนคตินั้นมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด มักจะวัดทัศนคติเกี่ยวกับความชอบไม่ชอบให้มีความสัมพันธ์กับปริมาณ เช่น ชอบมาก ชอบมากที่สุด หรือเกลียดที่สุด เป็นต้น
3. ความเข้มข้น หมายถึง ความเข้มข้นของความรู้สึกของทัศนคติซึ่งมีสิ่งอื่นมาเกี่ยวข้อง เช่น ความมั่นใจ ความสำคัญของจุดมุ่งหมาย และความเข้มข้นนี้มักจะมีความสัมพันธ์กับปริมาณ กล่าวคือ ทัศนคติที่มีต่ออาจารย์ที่สอนย่อมมีมากกว่าอาจารย์ที่ไม่เคยสอนเลย เพราะอาจารย์ที่สอนนั้นมีความสำคัญต่อบุคคลมากกว่า

4. ความเด่น คือ ความพร้อมที่จะแสดงทัศนคติ เช่น ทัศนคติต่ออะไรก็ตามที่มีทั้งชอบและไม่ชอบ แต่ความไม่ชอบมีมากกว่าก็จะทำให้เกิดลักษณะเด่นว่าไม่ชอบ ซึ่งพร้อมที่จะต่อต้าน ถัดค้าน และทำลาย

5. ความเด่นทางความรู้สึก หมายถึง ระดับของทัศนคติที่เด่นด้วยลักษณะของมันในองค์ประกอบของความรู้สึก

6. ความตรงข้าม หมายถึง การแสดงรายละเอียดของลักษณะตรงกันข้ามของทัศนคติ ในบางครั้งคนเรามีทั้งความชอบและไม่ชอบในขณะเดียวกัน ทำให้ตัดสินใจได้ลำบากขึ้นและเกิดความขัดแย้งในใจ การมีลักษณะที่ตรงข้ามมากความเข้มข้นของทัศนคติจะน้อยลง

7. การแสดงออก หมายถึง ระดับความสำคัญขององค์ประกอบของการกระทำ ในระดับที่มีแนวโน้มที่จะกระทำ

8. ระดับได้สำนึก หมายถึง ระดับของความรู้เกี่ยวกับทัศนคติ

9. การเกาะกลุ่ม หมายถึง จำนวนชนิดของทัศนคติที่ประกอบด้วยความรู้รายละเอียด หรือองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เช่น การเปลี่ยนแปลงของคนหนึ่งย่อมมีแนวโน้มจากการได้รับอิทธิพลจากคนอื่น การเกาะกลุ่มจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเกี่ยวข้องกับทัศนคติอื่นๆ

10. ความเปลี่ยนแปลง หมายถึง ความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง การต่อต้านของการเปลี่ยนทัศนคติ ทัศนคติบางเรื่องเปลี่ยนได้ง่ายหรือยากขึ้นอยู่กับความผูกพัน เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องหนึ่ง ถ้ามีความผูกพันมากก็เปลี่ยนแปลงได้ยาก

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ความแตกต่างของทัศนคติมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะของทิศทาง ปริมาณ ความเข้มข้น ความเด่น ความเด่นทางความรู้สึก ความตรงข้าม การแสดงออก ระดับได้สำนึก การเกาะกลุ่มและความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และถึงแม้ว่าบุคคลจะมีทัศนคติใกล้เคียงกัน แต่ก็จะมีลักษณะที่หลากหลายขึ้นอยู่กับพื้นฐานของบุคคลนั้น

2.2.3 หน้าที่ของทัศนคติ

กัทส์ (Katz อ้างถึงในพัชนี วรกวิน, 2526: 80) ได้กล่าวไว้ในทฤษฎีเครื่องหล่อใจว่า บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดจะต้องเชื่อแล้วว่าสิ่งนั้นจะมีประโยชน์หรือสร้างความพอใจให้แก่ตนเอง และได้แบ่งหน้าที่ของทัศนคติเป็น 4 ประการ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือทำให้บุคคลไปสู่จุดมุ่งหมาย และช่วยในการปรับตัว
2. ช่วยในการป้องกันตนเอง เป็นการเชื่อเพื่อบิดเบือนความจริง ทำให้สบายใจขึ้น หรือป้องกันไม่ให้สิ่งไม่ดีมาใกล้ตัว

3. ช่วยในการแสดงพฤติกรรม หากบุคคลมีทัศนคติอย่างไรจะพยายามแสดงพฤติกรรมอย่างนั้นออกมา

4. ช่วยทำหน้าที่ให้เกิดความรู้

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ทัศนคติมีหน้าที่ช่วยบุคคลในการปรับตัว ทำให้เกิดความสุขสบายใจ ช่วยบุคคลในการแสดงพฤติกรรม และช่วยทำให้เกิดความรู้ได้ ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายในสิ่งที่ตนเองต้องการได้

2.2.4 องค์ประกอบของทัศนคติ

ทัศนคติประกอบด้วย 3 ประการดังต่อไปนี้ (โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน, 2527: 44)

1. องค์ประกอบทางด้านความคิดความเข้าใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดประเภทประสบการณ์ทางการรู้การเข้าใจที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ ความเชื่อ หรือความคิดที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นองค์ประกอบด้านการรู้การเข้าใจ มีลักษณะของทัศนคติที่กว้างขวาง บางทัศนคติก็เฉพาะเจาะจงมาก ตลอดจนเป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมมากขึ้น เช่น ทัศนคติต่อบาป ความซื่อสัตย์ และการเกิดของเด็ก เป็นต้น

2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกและอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ร่วมกับองค์ประกอบทางการรู้การเข้าใจ เป็นลักษณะของทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกอารมณ์ และสติปัญญา รวมถึงสิ่งที่เรียกว่าค่านิยมด้วย

3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมหรือการปฏิบัติ เป็นลักษณะของทัศนคติที่มีความสัมพันธ์กับการรู้การเข้าใจ หรือทางด้านเหตุผลและด้านอารมณ์ กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีทัศนคติทางบวกต่อสิ่งหนึ่งเขาก็มีแนวโน้มที่จะเข้าใกล้สิ่งนั้น และหากเขามีทัศนคติทางลบต่อสิ่งหนึ่งเขาก็มีแนวโน้มที่จะถอยห่างหรือหลีกเลี่ยงจากสิ่งนั้น ดังนั้นแสดงว่าความเชื่อและอารมณ์เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออก เช่น พฤติกรรมการเลือก พฤติกรรมการตัดสินใจ เป็นต้น

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านความคิดความเข้าใจ องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึกและองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในการที่จะก่อให้เกิดหรือการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

2.2.5 ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติ

ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์และบุคลิกภาพของบุคคล จากการสื่อสารมวลชนต่างๆ และความต้องการในสิ่งที่ตนปรารถนา (แผนกจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513 : 166)

ออลพอร์ตและฮิลการ์ด (Allport, Hillgard, 1962 : 564 อ้างถึงในพัชนี วรกวิน, 2526 : 79) ได้เสนอความเห็นที่ว่าทัศนคติจะเกิดขึ้นตามเงื่อนไข 4 ประการดังนี้

1. การเพิ่มขึ้นหรือการประสานของการตอบสนอง ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ในแนวคิดต่างๆ
2. ความแตกต่างของบุคคลซึ่งมีประสบการณ์แตกต่างกัน นอกจากประสบการณ์ที่สะสมขึ้นเรื่อยๆ แล้วยังทำให้เป็นแบบแผนของตัวเองด้วย เช่น เด็กที่ถูกตีบ่อยๆ จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนที่เป็นสาเหตุของการโดนตี
3. อิทธิพลของประสบการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน หรือความตกใจจะทำให้สามารถจดจำประสบการณ์นั้นให้นาน ซึ่งก่อให้เกิดทัศนคติต่อสิ่งเหล่านั้น เช่น ไปเห็นรถบรรทุกชนคนตายแล้วหนี ก็จะทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนขับรถบรรทุกทุกคน
4. การถ่ายทอดทัศนคติ ได้มาจากการเลียนแบบทัศนคติของบุคคลอื่นที่ตนพอใจ

เมื่อทัศนคติเกิดขึ้นแล้วจะมีความคงทนถาวร แต่อย่างไรก็ตามหากมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของทัศนคติ ก็อาจทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งสิ่งที่จะทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับแหล่งที่มาของข้อมูลและข้อมูลที่ได้รับทราบ ทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างรวมถึงลักษณะของบุคคลคนนั้นด้วย เช่น คนที่มีความเชื่อมั่นสูงมักคิดว่าตนรู้ดีในทุกเรื่อง ไม่สนใจข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งอื่น สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงไม่ได้ จึงทำให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติเกิดขึ้นได้ยาก

ประดินันท์ อุปรมัย (2540 : 117-155) ได้เสนอความเห็นว่างปัจจัยที่กำหนดทัศนคติของบุคคล ได้แก่

1. การเรียนรู้ ได้แก่ การอบรมสั่งสอน ซึ่งจะเป็นการสะสมและรวบรวมประสบการณ์เอาไว้เป็นจำนวนมาก เช่น เด็กที่เกิดในครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธ ก็จะมีคุณเลื่อมใสในพุทธศาสนา เพราะได้รับอิทธิพลจากการอบรมสั่งสอนประสบการณ์ต่างๆ เป็นต้น
2. ประสบการณ์ส่วนตัวของบุคคลโดยตรง เช่น บุคคลที่เคยได้รับประทานอาหารทะเลแล้วแพ้ ก็ย่อมมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาหารทะเล เป็นต้น

3. เหตุการณ์ประทับใจ เป็นการรับเหตุการณ์เพียงครั้งเดียวแล้วเกิดทัศนคติ โดยอาจเกิดความรู้สึกประทับใจในเหตุการณ์นั้น ซึ่งอาจจะประทับใจในทางบวกหรือลบก็ได้
4. การรับเอาแบบทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยจะยอมรับเอาทัศนคติของผู้ที่เหนือกว่ารับมาปฏิบัติต่อ เช่น รุ่นน้องรับเอาทัศนคติบางเรื่องจากรุ่นพี่ เป็นต้น
5. เกิดจากลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละคน เช่น การมองคนในแง่ร้ายก็จะมีแนวโน้มในทางทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ
6. เกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชน เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นแหล่งให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดทั้งความเข้าใจและอารมณ์ชักจูงไปสู่ทางปฏิบัติได้

นอกจากนี้ ชม ภูมิภาค (2523 : 90) ได้อธิบายว่า การที่ทัศนคติเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจาก

1. แหล่งที่มาของสิ่งสื่อสาร ได้แก่ ศักดิ์ศรีของผู้สื่อสาร ความสนใจ ความชอบพอกัน ลักษณะความคล้ายคลึงของกลุ่มอ้างอิง บุคคลผู้มีชื่อเสียง
2. ตัวเนื้อหาที่สื่อสาร ได้แก่ ความใหม่ของเนื้อหา ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในเนื้อหา
3. สถานการณ์ ได้แก่ การใช้บางสิ่งสนับสนุนสิ่งที่สื่อสาร การกระตุ้นให้เกิดการตกใจกลัว การหันเหความสนใจไปทางอื่น ตลอดจนความกดดันของกลุ่ม

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่กำหนดทัศนคติ ได้แก่ การเรียนรู้ ประสบการณ์ส่วนตัว เหตุการณ์ประทับใจ การรับเอาทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน บุคลิกภาพของตนเอง และอิทธิพลของสื่อมวลชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้บุคคลมีทัศนคติแตกต่างกัน สามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวัดทัศนคติ ดังมีรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

2.2.6 การวัดทัศนคติ

Loius Thurstone เป็นคนแรกที่กล่าวว่า “ทัศนคติสามารถวัดได้” โดยได้มีการพัฒนาขบวนการในการทำสเกลให้ง่ายต่อการนำไปใช้ และใช้ข้อความจำนวนมากที่ก่อให้เกิดทัศนคติหรือความรู้สึกต่อบุคคลในรูปแบบของคำถามต่างๆ กัน (อ้างถึงในพัชนี วรกวิน 2526 : 84)

1. รูปแบบของคำถาม

(1) Open-ended Questions เป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบตอบอย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด ผู้วิจัยจะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมหรือคาดการณ์คำตอบล่วงหน้า

(2) Items To Accept Or Reject เป็นลักษณะข้อความที่ทำให้เกิดการยอมรับหรือปฏิเสธ โดยให้ตอบว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” ในประโยคหรือวลีที่กำหนดให้

(3) Items With Multi-Point Rating Scales เป็นการแยก ระดับของทัศนคติว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยมากน้อยตามลำดับ ปัจจุบันวิธีนี้เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมาก และมีชื่อเรียกตามชื่อของผู้จัดทำขึ้นเป็นครั้งแรกว่า Likert Scale

(4) A Forced Choice Between Match Pair เป็นการแบ่ง ประโยคออกเป็น 2 ส่วน ให้ผู้ตอบเลือกว่าประโยคใดที่สามารถยอมรับได้มากกว่า

(5) Multiple-choice Question ลักษณะแบบนี้ข้อคำถามจะมี ตัวเลือกของคำตอบให้ 3 ตัวเลือก

(6) The Semantic Differential เป็นการใช้คำหรือวลีสั้นๆ ที่มีความหมายตรงข้ามกัน โดยแบ่งสเกลตามเส้นตรงแล้วให้ผู้ตอบเลือกว่าจะให้คะแนนเท่าไร

2. แบบทดสอบวัดทัศนคติ

การให้บุคคลตัดสินใจว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย จำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการช่วยวัดทัศนคติ โดยแบบทดสอบวัดทัศนคติที่มีความนิยมมี 3 วิธี (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544) ดังนี้

(1) Likert Scale

ลิเกิร์ตสเกล เป็นวิธีการวัดทัศนคติที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายแก่การวัด ไม่มีขั้นตอนที่มากมายดังเช่นการวัดวิธีอื่น และมีความผันผวนน้อยกว่าการใช้คำถามในการวัดเพียงคำถามเดียว โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมหรือเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ต้องการจะศึกษา แต่ตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยกำหนดตัวเลข 5 4 3 2 และ 1 แทนแต่ละข้อความตามลำดับ การกำหนดตัวเลขขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคำถาม ว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องที่ต้องการวัดหรือไม่ (ข้อความเชิงบวกหรือข้อความเชิงลบ) ถ้าต้องการวัดในเรื่องเชิงบวกแต่คำถามบางข้อเป็นไปในเชิงลบจะต้องทำการสลับตัวเลขให้สอดคล้องกับคำถาม

(2) Thurstone Scale

เทอร์สโตนสเกล เป็นวิธีการวัดทัศนคติที่เน้นการมีช่วงห่างของคะแนน ให้มีความห่างเท่ากันมากกว่าการวัดแบบอื่น โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบคู่ คือ ให้คนเปรียบเทียบข้อความแต่ละคู่ว่าข้อความใดเป็นไปในทางบวกหรือลบมากกว่ากัน แต่วิธีดังกล่าวก็ยังยุ่งยากเมื่อต้องทำการเปรียบเทียบคู่ในแบบทดสอบที่มีมาก 15-20 คู่ จึงได้มีการคิดค้นวิธีที่ย่งยากน้อยกว่าที่เรียกว่า วิธีการกำหนดช่วงให้ดูเหมือนว่าเท่ากัน โดยทำการสร้างและรวบรวมคำถามมาให้

ผู้ตัดสินประมาณ 40 คน ทำการให้คะแนนข้อคำถามแต่ละข้อและคัดเลือกตามวิธีการซึ่งจะไม่บอกกล่าวถึงในการวิจัยนี้

(3) Guttman Scale

กัทแมนสเกลหรือการวิเคราะห์ความเป็นสเกล เป็นการทดสอบชุดรายการคำถามเหล่านี้สามารถที่จะสร้างสเกลได้หรือไม่ โดยดูจากการสร้างสัมประสิทธิ์ของการสร้างใหม่ ซึ่งกำหนดไว้ประมาณร้อยละ 90 กล่าวคือ จะสามารถคาดคะเนรูปแบบของการตอบได้ จากคะแนนรวมที่ผู้ให้ข้อมูลได้ถูกต้องร้อยละ 90 โดยเป้าหมายที่สำคัญของกัทแมนสเกลคือ พยายามกำหนดแบบแผนคะแนนรวมของคำตอบของแต่ละบุคคล

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า มีแบบทดสอบการวัดทัศนคติที่ได้รับความนิยมทั้ง 3 วิธี ได้แก่ ลิเกิร์ตสเกล เทอร์สต์ไคนสเกล กัทแมนสเกล มีขั้นตอนของการวัดที่แตกต่างกัน เช่น ลิเกิร์ตสเกล เป็นวิธีการวัดทัศนคติที่ง่าย ไม่มีขั้นตอนที่มากมาย และเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

กล่าวโดยสรุป ทัศนคติเป็นความรู้สึกและความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีแนวโน้มจะแสดงออกมาให้เห็นในการปฏิบัติทั้งด้านบวกและด้านลบ ความแตกต่างของทัศนคติมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะของทิศทาง ปริมาณ ความเข้มข้น ความเด่น ความเด่นทางความรู้สึก ความตรงข้าม การแสดงออก ระดับได้สำนึก การเกาะกลุ่มและความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยทัศนคติมีหน้าที่ช่วยบุคคลในการปรับตัว ทำให้เกิดความสบายใจ ช่วยบุคคลในการแสดงพฤติกรรม และช่วยทำให้เกิดความรู้ได้ ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านความคิดความเข้าใจ ทำที่ความรู้สึกและพฤติกรรม โดยมีปัจจัยที่กำหนดทัศนคติ ได้แก่ การเรียนรู้ ประสบการณ์ส่วนตัว เหตุการณ์ประทับใจ การรับเอาทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน บุคลิกภาพของตนเอง และอิทธิพลของสื่อมวลชน

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ทัศนคติเป็นตัวแปรตามตัวหนึ่ง โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ให้สอดคล้องกับประเด็นที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ลิเกิร์ต สเกล มาเป็นมาตรวัดในการวัดทัศนคติ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ภายในแบบสอบถามจะมีข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบคละกัน มีการกำหนดตัวเลข 5 4 3 2 และ 1 แทนข้อความตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

2.3.1 ความหมายของพฤติกรรม

จิระศักดิ์ เจริญพันธ์ (2534) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกของอินทรีย์ที่บุคคลสามารถรู้ได้หรือใช้เครื่องมือต่างๆ ตรวจสอบและวัดได้

อารี พันธุ์ณี (2534: 15) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมหรือ การกระทำของอินทรีย์ที่บุคคลสามารถสังเกตเห็นได้ หรือใช้เครื่องมือต่างๆ ตรวจสอบได้

ประมวล พูนสังข์ (2536: 19) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง การปฏิบัติ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของพฤติกรรม เป็นพฤติกรรมภายนอกซึ่งสามารถวัดได้โดยการสอบถาม

ผ่องพันธ์ เกิดพิทักษ์ (2536:27) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง การแสดงออกต่างๆ การคิด การจำ การรับรู้ การสัมผัส ความรู้สึกและอารมณ์ โดยจะครอบคลุมทั้ง พฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน

จันทร์ทิพย์ ชูสมภพ (2539) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง การกระทำ กิจกรรมหรือการแสดงออกทั้งหมดของอินทรีย์ อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ ความคิด ความเข้าใจ หรือ ประสบการณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็นพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอกที่สามารถรับรู้และสังเกตได้

ปรีชา วิหคโต (2544 : 5) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง การกระทำ ของมนุษย์ทั้งที่สังเกตได้โดยตรงและสังเกตไม่ได้ ผู้กระทำที่รู้ตัวและผู้กระทำที่ไม่รู้ตัว

จากความหมายของพฤติกรรมข้างต้น สรุปได้ว่าพฤติกรรมหมายถึง การกระทำของ บุคคลที่แสดงออกมา เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งหรือสิ่งกระตุ้นต่างๆ โดยมี ความรู้ ทัศนคติและปัจจัยอื่นๆ เป็นตัวกระตุ้นให้แสดงออกมา

2.3.2 ประเภทของพฤติกรรม

พฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท (โยธิน ศันสนยุทธ และ จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2527) ดังนี้

1. พฤติกรรมภายนอก คือ พฤติกรรมที่ผู้อื่นจะสามารถสังเกตได้โดยตรง
ได้แก่

(1) พฤติกรรมที่สังเกตได้โดยตรงผ่านประสาทสัมผัส ไม่
ต้องใช้เครื่องมือในการช่วยสังเกตพฤติกรรม เช่น การกิน การพูด และการเดิน เป็นต้น พฤติกรรม
ประเภทนี้เรียกว่า พฤติกรรมโมลาร์

(2) พฤติกรรมที่สังเกตได้โดยตรงผ่านเครื่องมือช่วย เช่น การเต้นของหัวใจ พฤติกรรมการโกหก และความดันโลหิต เป็นต้น พฤติกรรมประเภทนี้เรียกว่า พฤติกรรมโมเลกุล

2. พฤติกรรมภายใน คือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล โดยรู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัวก็ตาม เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นไม่สามารถทำการสังเกตโดยตรงได้ถ้าหากว่าบุคคลนั้นไม่แสดงพฤติกรรมภายนอกออกมาให้ผู้อื่นเห็น เช่น ความคิด จินตนาการ กลัว หิว หนาว เป็นต้น

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมภายนอกหรือพฤติกรรมที่ผู้อื่นจะสามารถสังเกตได้ โดยตรงผ่านประสาทสัมผัสและเครื่องมือในการช่วยสังเกต และพฤติกรรมภายในหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลเกิดการแสดงเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์

2.3.3 องค์ประกอบของพฤติกรรม

การสร้างพฤติกรรมใหม่หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะเกิดขึ้น เมื่อบุคคลมีโอกาสในการศึกษาหาความรู้ แล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการปฏิบัติ สวัสดิ์ปรียา ธรรมวัฒน์วิมล (2543: 57-58) ได้สรุปองค์ประกอบของพฤติกรรมไว้ ดังนี้

1. ความรู้ กล่าวคือ ก่อนที่มนุษย์จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจำเป็นจะต้องมีความรู้ โดยใช้กระบวนการทางการศึกษา เมื่อบุคคลมีความรู้ในเรื่องนั้นอย่างแท้จริงแล้ว ก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้ถูกต้องและเหมาะสมได้ด้วยตนเอง

2. ทัศนคติ กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งดี ก็จะมีความรู้สึกนึกคิดและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เป็นเหตุจูงใจให้สามารถปฏิบัติตนก่อให้เกิดประโยชน์ในทางที่ดี และออกจากแควงแห่งความเชื่อและการปฏิบัติที่ผิด

3. การปฏิบัติ กล่าวคือ เมื่อความรู้และทัศนคติของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป เนื่องมาจากการรู้เหตุผลและผล และศรัทธาในแนวคิดใหม่ ก็จะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติตน เปลี่ยนการปฏิบัติจากค่านิยมที่ไม่ถูกต้องให้กลับมาถูกต้องได้

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ในการสร้างหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของพฤติกรรม ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติ กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความรู้ที่ถูกต้องก็จะมีความคิดที่ดีในการที่จะปฏิบัติให้ถูกต้อง

2.3.4 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม

สำหรับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล พัฒน์ สุจันงค์ (2522: 80-82) ได้อธิบายว่าประกอบไปด้วย 10 ปัจจัย ได้แก่

1. กลุ่มสังคม ได้แก่ กลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มเพื่อนโรงเรียน กลุ่มเพื่อนร่วมงาน หรือกลุ่มเพื่อนที่รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น
2. บุคคลที่เป็นแบบอย่าง ได้แก่ พ่อแม่ พี่น้อง ครู ทหาร หรือผู้มีชื่อเสียงในสังคม เป็นต้น
3. สถานภาพ อาจจะเป็นสถานภาพที่สังคมกำหนดให้ เช่น เพศ อายุ ศาสนา หรืออาจเป็นสถานภาพที่บุคคลนั้นหามาได้ด้วยตนเอง เช่น ยศ ตำแหน่ง เป็นต้น
4. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น การสื่อสาร การคมนาคม ที่ทำให้บุคคลที่อยู่ต่างสถานที่สามารถสื่อสารถึงกันได้มากขึ้น
5. กฎหมาย โดยพฤติกรรมบางอย่างของบุคคลจะถูกควบคุมด้วยกฎหมาย
6. ศาสนา ในแต่ละศาสนาจะมีกฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติและข้อห้ามที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้แต่ละบุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันด้วย
7. ขนบธรรมเนียมความเชื่อต่างๆ ที่เป็นแนวทางให้บุคคลปฏิบัติ
8. สิ่งแวดล้อมที่บุคคลอยู่แตกต่างกัน มีผลให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน
9. ทักษะ เป็นสิ่งที่อยู่ภายในซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของบุคคล
10. การเรียนรู้ ในทางจิตวิทยาถือว่าพฤติกรรมส่วนมากของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ และการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

ซูดา จิตพิทักษ์ (2526 : 58-71) อธิบายไว้ว่า สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์สามารถแยกออกได้ 2 ประเภท ได้แก่

1. ลักษณะนิสัยส่วนตัว ได้แก่
 - (1) ความเชื่อ หมายถึง การที่คิดอะไรได้ในแง่ของข้อเท็จจริง ซึ่งไม่จำเป็นต้องถูกหรือผิดเสมอไป ความเชื่ออาจจะมาโดยการบอกเล่า การอ่าน รวมถึงการคิดได้เอง
 - (2) ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่ยึดถือประจำใจ ที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก
 - (3) ทักษะ หมายถึง ความคิดหรือสิ่งที่กำหนดว่าบุคคลจะทำอะไรถ้าตกอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ
2. กระบวนการอื่นๆ ทางสังคม ได้แก่

(1) สิ่งกระตุ้นพฤติกรรม และความเข้มข้นของสิ่งกระตุ้น
พฤติกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยจากภายนอก เช่น ข่าวสาร เป็นต้น

(2) สถานการณ์ หมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นบุคคลและ
ไม่เป็นบุคคลซึ่งเป็นสภาวะที่บุคคลกำลังจะมีพฤติกรรม

อย่างไรก็ตามวรุพยุภา ทองกลม (2550 : 28) ได้ทำการรวบรวมแนวคิดของนักวิชาการ
ที่อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมไว้ 6 แนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดนักจิตวิเคราะห์ (Psychodynamic model) ฟรอยด์ อธิบายสาเหตุ
ของพฤติกรรมว่าเกิดจากสัญชาตญาณเป็นแรงขับให้แสดงพฤติกรรม โดยสัญชาตญาณชีวิตจะผลักดันให้แสดงพฤติกรรมที่แสวงหาความสุข ความสบาย และหลบเลี่ยงความทุกข์ ส่วนสัญชาตญาณความตายจะผลักดันให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ทำลายสิ่งของ ทำลายบุคคลอื่นรวมทั้งตนเองด้วย

2. แนวคิดนักสรีระจิตวิทยา (Psychophysiological model) อธิบายว่า
พฤติกรรมภายนอก เช่น การพูด การเดิน เป็นผลจากการทำงานของสรีระทางร่างกายอันได้แก่ระบบประสาท ระบบกล้ามเนื้อ ต่อมมีท่อ ต่อมไร้ท่อ เป็นต้น

3. แนวคิดของนักปัญญานิยม (Cognitive model) อธิบายว่าพฤติกรรม
ภายนอกมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมทางปัญญา คือ การรับรู้ ความรู้ความเข้าใจ ความคิดที่มีเหตุผล ความเชื่อ ค่านิยม กล่าวคือ คนเราจะมีการรับรู้สิ่งแวดล้อมแล้วใช้พฤติกรรมทางปัญญาคิด แล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

4. แนวคิดของนักมานุษยวิทยา (The humanistic model) อธิบายว่ามนุษย์
เกิดขึ้นมาพร้อมกับแรงจิตใจที่พร้อมจะพัฒนาศักยภาพของตนเอง มาสโลว์จึงมีแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมเกิดจากแรงจิตใจ 5 ประการ ได้แก่

- (1) ความต้องการทางสรีระ
- (2) ความต้องการด้านสวัสดิภาพ
- (3) ความต้องการความรัก
- (4) ความต้องการความนิยมนับถือในตนเอง
- (5) ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

5. แนวคิดของพฤติกรรมนิยม (The behavioristic model) อธิบายว่า
พฤติกรรมมนุษย์ทุกเพศทุกวัยเกิดจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสิ่งแวดล้อม และเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับเงื่อนไข (ได้แก่ เงื่อนไขเสริมแรงและเงื่อนไข

การลงโทษ) ดังนั้นถ้าเกิดเรียนรู้ว่าแสดงพฤติกรรมหนึ่งแล้วจะได้เงื่อนไขเสริมแรง มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก แต่ถ้ารู้ว่าแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับการลงโทษก็จะยุติการแสดงพฤติกรรมนั้น

6. แนวคิดทางพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าอธิบายว่าพฤติกรรมมีสาเหตุมาจากต้นเหตุซึ่งมี 3 ประเภท คือ

- (1) กามตัณหา เช่น ลาภ ยศ สรรเสริญ เป็นต้น
- (2) ภวตัณหา เช่น ความอยากเป็น โน่นเป็นนี่ เป็นต้น
- (3) วิภวตัณหา เช่น ความไม่อยากเป็น โน่นเป็นนี่ เป็นต้น

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ได้แก่ กลุ่มสังคม บุคคลที่เป็นแบบอย่าง สถานภาพ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี กฎหมาย ศาสนา ขนบธรรมเนียม ความเชื่อต่างๆ สิ่งแวดล้อม ทักษะและการเรียนรู้ ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าปัจจัยใดจะส่งอิทธิพลมากหรือน้อยกว่า

2.3.5 การวัดพฤติกรรม

พฤติกรรมของบุคคลแบ่งได้เป็นพฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน การศึกษาพฤติกรรมภายนอกสามารถศึกษาได้โดยการสังเกต แต่การศึกษาพฤติกรรมภายในไม่สามารถสังเกตได้จะต้องใช้วิธีการทางอ้อม ดังนั้นการวัดพฤติกรรมจำเป็นต้องใช้เครื่องมืออื่นมาประกอบการสังเกต ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบประเมินค่า (Rating Scale) เป็นต้น ซึ่งแบบตรวจสอบรายการจะเป็นมาตรฐานบันทึกข้อมูลที่เกิดขึ้นได้ ส่วนแบบประเมินค่าจะเป็นเกณฑ์ตัดสินของพฤติกรรมหรือผลงานนั้น (สวัสปริยา ธรรมวัฒน์วิมล, 2543 : 58)

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2531) ได้กล่าวถึงการวัดพฤติกรรมว่ามี 2 วิธี คือ

1. การวัดพฤติกรรมทางตรง

- (1) การสังเกตแบบให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว (Direct Observation)

เช่น ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน โดยครูบอกแก่นักเรียนว่าครูสังเกตดูว่าใครทำกิจกรรมอะไรในห้องเรียน การสังเกตแบบนี้อาจทำให้บางคนไม่แสดงพฤติกรรมที่แท้จริงออกมา

- (2) การสังเกตแบบธรรมชาติ (Naturalistic Observation)

เป็นการสังเกตพฤติกรรมโดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวว่ากำลังถูกสังเกตพฤติกรรมอยู่ การสังเกตแบบนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงมาก และจะสามารถนำผลที่ได้ไปอธิบายพฤติกรรมอื่นที่มีความใกล้เคียงกันได้ ข้อจำกัดของวิธีนี้ก็คือระยะเวลาซึ่งต้องใช้เวลานานมากจึงจะสังเกตพฤติกรรมที่ต้องการได้

2. การวัดพฤติกรรมทางอ้อม

(1) การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้ศึกษาใช้การซักถามข้อมูลจากบุคคล แบ่งเป็นการสัมภาษณ์ทางตรง โดยผู้สัมภาษณ์ทำการซักถามข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นเรื่องราวตามที่ได้กำหนดไว้ และการสัมภาษณ์ทางอ้อม โดยผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ทราบว่าผู้สัมภาษณ์ต้องการอะไร ผู้สัมภาษณ์จะพูดไปเรื่อยๆ โดยจะสอดแทรกเรื่องที่จะสัมภาษณ์เมื่อมีโอกาสดังกล่าวของวิธีนี้ก็คือผู้ถูกสัมภาษณ์จะปกปิดในเรื่องที่ไม่ต้องการให้เปิดเผย

(2) การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเป็นจำนวนมาก ในผู้ที่อ่านออกเขียนได้ และสอบถามกับบุคคลที่อยู่ห่างไกลหรือกระจัดกระจายมาก นอกจากนี้ยังสามารถสอบถามพฤติกรรมในอดีตหรือทราบแนวโน้มพฤติกรรมในอนาคต ข้อดีของวิธีนี้ก็คือ ผู้สัมภาษณ์อาจได้ข้อมูลพฤติกรรมที่ปกปิดหรือพฤติกรรมที่ไม่ยอมแสดงให้บุคคลอื่นได้ทราบ และสามารถนำมาใช้ในเวลาใดก็ได้

(3) การทดลอง เป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรม โดยผู้ถูกศึกษาจะอยู่ในสภาพควบคุมตามที่ผู้ศึกษาต้องการ ข้อจำกัดของวิธีนี้ก็คือในสภาพที่แท้จริงการควบคุมจะทำได้ในห้องทดลอง แต่ในการศึกษาพฤติกรรมของคนในชุมชน การควบคุมตัวแปรต่างๆ เป็นไปได้น้อยมาก ในขณะที่การทดลองในห้องปฏิบัติการจะทำให้ได้ข้อมูลที่จำกัดและอาจไม่ตรงกับความเป็นจริง แต่วิธีนี้จะมีประโยชน์มากสำหรับการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลทางด้านการแพทย์

(4) การทำบันทึก ทำให้ทราบพฤติกรรมของบุคคล โดยให้แต่ละบุคคลทำบันทึกพฤติกรรมของตนเอง อาจจะเป็นบันทึกประจำวัน เช่น พฤติกรรมการกิน พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมทางสุขภาพ และพฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การวัดพฤติกรรมสามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การวัดพฤติกรรมทางตรงต้องใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมที่ต้องการ ส่วนการวัดพฤติกรรมทางอ้อม ได้แก่ การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การทดลองและการทำบันทึก โดยเฉพาะการใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังสามารถสอบถามพฤติกรรมในอดีตหรือทราบแนวโน้มพฤติกรรมในอนาคตได้อีกทางหนึ่ง

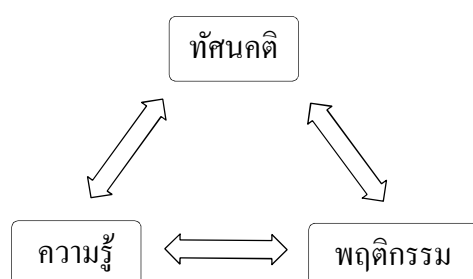
กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมเป็นการกระทำของบุคคลที่แสดงออกมา เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งหรือสิ่งกระตุ้น โดยมีความรู้ ทักษะและปัจจัยอื่นๆ เป็นตัวกระตุ้นให้แสดงออกมา ประเภทของพฤติกรรมแบ่งออกเป็นพฤติกรรมภายนอกหรือพฤติกรรมที่ผู้อื่นจะสามารถสังเกตได้โดยตรง และพฤติกรรมภายในหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ในการสร้างหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของพฤติกรรม

ประกอบไปด้วยความรู้ ทักษะและการปฏิบัติ ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ กลุ่มสังคม บุคคลที่เป็นแบบอย่าง สถานภาพ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี กฎหมาย ศาสนา ขนบธรรมเนียมความเชื่อต่างๆ สิ่งแวดล้อม ทักษะและการเรียนรู้ การวัดพฤติกรรมสามารถทำการวัดได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การวัดพฤติกรรมทางอ้อม ได้แก่ การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การทดลองและการทำบันทึก โดยเฉพาะการใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังสามารถสอบถามพฤติกรรมในอดีตหรือทราบแนวโน้มพฤติกรรมในอนาคตได้อีกทางหนึ่ง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้พฤติกรรมเป็นตัวแปรตามตัวหนึ่ง โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ให้สอดคล้องกับประเด็นที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินค่า (Rating Scale) มาเป็นมาตรฐานในการวัดพฤติกรรม ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยกำหนดตัวเลข 5 4 3 2 และ 1 แทนข้อความตั้งแต่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรม

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วม Schwartz 1975 (อ้างถึงในพรทิพย์ ชนะภักย์ 2536 : 23-24) กล่าวว่าความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น บุคคลมีความรู้จึงปฏิบัติตามความรู้นั้น ในขณะที่วิไลวรรณ จันทรภา (2551) กล่าวว่าความรู้เป็นเครื่องชี้นำและนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และเจตคติของบุคคล เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการปฏิบัติ สามารถสรุปความสัมพันธ์ของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมดังแสดงในภาพ 2.1



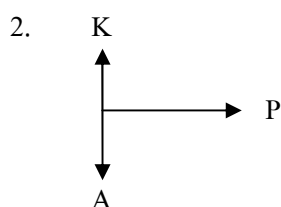
รูปภาพ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม

ที่มา : Schwartz (1975) อ้างถึงในพรทิพย์ ชนะภักย์ (2536 : 24)

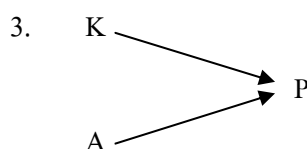
นอกจากนี้ประยดา แก้วดวงเทียน (2532: 19) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมด้านการปฏิบัติ ว่าเป็นพฤติกรรมสุดท้ายที่บุคคลจะแสดงออก และทำการสรุปรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมได้เป็น 4 ลักษณะ

$$1. \quad K^* \longrightarrow A^* \longrightarrow P^*$$

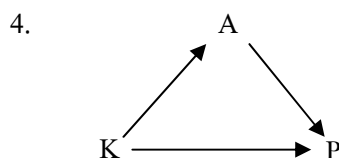
ทักษะเป็นตัวกลางระหว่างความรู้และการปฏิบัติ คือ ความรู้มีผลต่อทักษะและทักษะมีผลต่อการปฏิบัติ เมื่อบุคคลมีความรู้เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้ทักษะเปลี่ยนแปลงและแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม



ความรู้และทักษะมีความสัมพันธ์กันและทำให้เกิดการปฏิบัติ คือ ความรู้มีผลต่อทักษะและทักษะมีผลต่อความรู้ จากนั้นจึงแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม เมื่อบุคคลได้รับความรู้อาจส่งผลต่อทักษะ แต่ในขณะเดียวกันทักษะก็ส่งผลต่อการรับความรู้ด้วย



ความรู้และทักษะต่างก็ทำให้เกิดการปฏิบัติได้ คือ ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติและทักษะมีผลต่อการปฏิบัติ โดยที่ทั้งความรู้และทักษะไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน



ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับทางตรงเมื่อบุคคลได้รับความรู้ย่อมส่งผลโดยตรงให้เกิดการปฏิบัติ สำหรับทางอ้อมเมื่อบุคคลได้รับความรู้จะส่งผลต่อทักษะแล้วจึงทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา

K^* = Knowledge (ความรู้)

A^* = Attitude (ทัศนคติ)

P^* = Practice (ปฏิบัติ)

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทัศนคติที่ดีจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามการที่ประชาชนมีความรู้ที่ถูกต้องและมีทัศนคติที่ดีเกิดขึ้นมากพอ วงจรความสัมพันธ์จะเชื่อมโยงระหว่างการให้ความรู้ที่ถูกต้องและการปลูกฝังให้เกิดทัศนคติที่ดี จนกระทั่งทัศนคติที่ดีมีมากเพียงพอที่จะกระตุ้นให้เกิดการนำความรู้มาใช้ และส่งผลให้เกิดการพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.5.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

วิลเลียม เออร์วิน (William Erwin, 1976: 138) ได้ให้แนวคิดของการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

แฟรงก์ ลิสก์ (Frankly Lisk, 1985 อ้างถึงในสถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแท้จริงของประชาชน ในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และโดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มี การกำหนดรูปแบบ แนวคิดการมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับการเข้าร่วมของมวลชนอย่างกว้างขวางในการเลือก การบริหาร และการประเมินผลของแผนงานและโครงการต่างๆ ซึ่งจะยกระดับความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น

สุเมธ ทราญแก้ว (2536: 15) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือ และรับผิดชอบร่วมกันในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรม โดยประชาชนที่เข้าร่วมได้รับการพัฒนาภูมิปัญญา การรับรู้ สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มแรก จนกระทั่งติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ การรับรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2551 : 6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน ประชาสังคมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ แผนและกฎหมายต่างๆ ได้รับข่าวสาร ได้รับประโยชน์ เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

จากความหมายของการมีส่วนร่วมข้างต้นสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและต่อสังคม

2.5.2 หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544) ได้สรุปว่า หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนมีดังนี้

1. ลดความขัดแย้งและสร้างความตกลงร่วมกัน
2. ลดความเสียหายและชี้ประเด็นปัญหาต่างๆ
3. มีการกระจายข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ
4. มีการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาคโครงการ
5. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ผลกระทบต่างๆ

2.5.3 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามความเห็นของ ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 :6-7) มีดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษาและค้นคว้า ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดค้น และสร้างรูปแบบการพัฒนาเงื่อนไขในการลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน

3. ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขปัญหา รวมถึงสนองตอบความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจ ในการวางแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนและของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ได้ใช้ประโยชน์ตลอดไป

นอกจากนี้ ร.ว.อ.คิน รพีพัฒน์ (2527: 104-114) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมว่าประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการค้นหาปัญหา ได้แก่ การกำหนดสาเหตุของปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและการหาแนวทางแก้ไขปัญหา
2. ขั้นตอนการตัดสินใจ และวางแผนแก้ไขปัญา
3. ขั้นตอนการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. ขั้นตอนประเมินผลงานของกิจกรรมการพัฒนา เพื่อค้นคว้าหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่การร่วมศึกษาค้นคว้า การร่วมวางแผนงาน การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลงานของกิจกรรม เพื่อค้นคว้าหาข้อดีและข้อบกพร่องในการนำมาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

2.5.4 ระดับและองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมสามารถจำแนกออกเป็น 4 ระดับ (Cohen and Uphoff อ้างถึงในคณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, 2545: 16) ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

พัชรี ลิโรธ (2546: 1-5) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้รับทราบข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน

2. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นหรือให้ข้อมูล

3. การร่วมมือปรึกษาหารือ

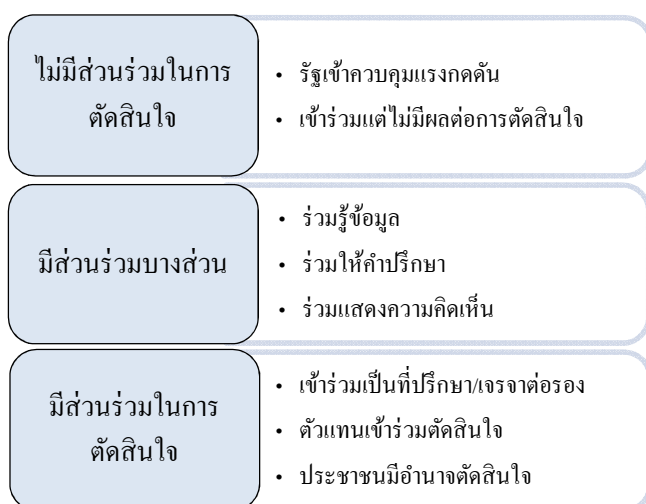
4. การให้อำนาจแก่ประชาชนในการตัดสินใจ

นอกจากนี้ยังแบ่งระดับของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 3 ระดับ (Arnstein, 1995 : 358-373 อ้างถึงในสถาบันวิจัยสังคมและสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ได้แก่

1. ขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วม เป็นเพียงการให้ความรู้แก่ประชาชนเท่านั้น

2. ขั้นกลาง ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ข้อมูลและคำปรึกษา แต่ยังไม่ให้อำนาจในการตัดสินใจ

3. ขั้นสุดท้าย เป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการ



รูปภาพ 2.2 ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา : สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นและสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ระดับของการมีส่วนร่วมอาจเริ่มจากระดับพื้นฐาน คือการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเท่านั้น ประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย ขั้นต่อมาคือการมีส่วนร่วมโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด การให้คำปรึกษา ขึ้นต่อจากนั้นคือการที่รัฐและประชาชนร่วมมือกัน ร่วมให้คำปรึกษากัน จนกระทั่งรัฐกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนโดยการให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ ซึ่งถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับระดับและขั้นตอน ที่สังคมกำหนดร่วมกัน โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. ประชาชนที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมหรือโครงการ
2. ข่าวสารข้อมูลโครงการ
3. การสื่อสารและเผยแพร่
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
5. งบประมาณในการดำเนินการ

องค์ประกอบเหล่านี้มีความสำคัญในการที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งหากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจและให้ความร่วมมือ มีงบประมาณในการดำเนินการ รวมถึงมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ก็จะสามารถก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนได้

2.5.5 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมพบว่า มีหน่วยงานและผู้วิจัยได้ทำการจัดรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งเป็นหลายรูปแบบ ดังนี้

United Nations, Department of International Economic and Social Affairs ได้รวบรวมรูปแบบการมีส่วนร่วม (อ้างถึงในกฤษฎา เพ็ชรเจริญ 2543 : 19) ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง เป็นการอาสาสมัครหรือรวมตัวกันเอง เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยการกระทำนี้ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก รูปแบบนี้เป็นลักษณะรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย
2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือการสนับสนุนโดยรัฐบาล รูปแบบนี้เป็นลักษณะทั่วไปของประเทศกำลังกำลังพัฒนา
3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ เป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลหรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันทีแต่จะไม่ได้รับผลในระยะยาว เนื่องจากจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในที่สุด

การมีส่วนร่วมอาจแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ (Mingsarn et al., 1998 อ้างถึงในสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2551 : 6-7) คือ

1. การมีส่วนร่วมรับประโยชน์หรือต้นทุน เป็นรูปแบบที่ประชาชนร่วมกันสละแรงงานหรือเงินทุนโดยสมัครใจเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เป็นความสัมพันธ์ที่สามารถเชื่อมโยงปัจเจกชนในชุมชนให้มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าให้แก่สังคม เช่น การจัดทำระบบเหมืองฝาย การบริหารจัดการน้ำ การรวบรวมขยะ และการทำนุบำรุงศาสนาซึ่งสมาชิกในชุมชนจะช่วยกันนำอาหารไปถวายพระ เป็นต้น ในอดีตการมีส่วนร่วมลักษณะนี้จะเกิดในสังคมขนาดเล็ก ผู้ตัดสินใจและผู้มีส่วนได้เสียเป็นคนในกลุ่มเดียวกัน ทรัพยากรส่วนรวมที่ใช้ร่วมกันก็เป็นทรัพยากรที่บริหารกันภายในชุมชน

2. การเจรจา/ชดเชย เป็นรูปแบบที่ผู้ตัดสินใจและผู้มีส่วนร่วมไม่ใช่คนในพื้นที่เดียวกัน และผู้มีส่วนได้เสียมีหลายกลุ่มและอาจมีผลประโยชน์ขัดแย้งกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้แต่ละกลุ่มได้รับฟังความเห็นของกันและกัน และสร้างข้อยุติหรือข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งการบรรลุข้อตกลงอาจจะต้องมีการชดเชยให้กับผู้มีส่วนได้เสีย การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้มีหลายระดับ ตั้งแต่การได้รับข้อมูล การปรึกษาหารือ การร่วมตัดสินใจ เป็นต้น

ปาริชาติ โชติยะ และคณะ (2539: 11-13) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมมี 5 รูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับ สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544: 2-5) ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ผู้มีส่วนได้เสียจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การแจ้งข่าวสารจะต้องทำก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้เป็นการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อที่จะได้รับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และยังเป็นการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ ได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจกับผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินโครงการ ได้แก่ การประชุมในระดับชุมชน การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ การประชุมประชาพิจารณ์ เพื่อค้นหาเหตุผลที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้นต่อไป

4. การร่วมในการตัดสินใจ รูปแบบนี้เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในทางปฏิบัติอาจคัดเลือกตัวแทนประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เข้าไปเป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่มีอำนาจตัดสินใจ

5. การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและป้องกันสิทธิของตนเอง อันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม และเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองคิดว่าควรจะได้รับ โดยในปัจจุบันกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทยเป็นกฎหมายภาคบังคับ ที่มีผลจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และการปฏิรูปราชการตามยุทธศาสตร์ข้อ 7 ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตราที่ 58, 59, 60, 76 และ 79 และตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2546-2550 นำสู่การปฏิบัติโดยมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งในการบริหารราชการระบบเปิดนี้ จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนประชาสังคม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ แผนและกฎหมายต่างๆ ได้รับข่าวสาร ได้รับประโยชน์ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย 2551: 6)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมในเบื้องต้นเป็นการมีส่วนร่วมแบบอาสาสมัคร การมีส่วนร่วมแบบชักนำ และการมีส่วนร่วมแบบบังคับ โดยแบ่งเป็นลักษณะของการรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การร่วมในการตัดสินใจและการใช้กลไกทางกฎหมาย

2.5.6 เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนมีเทคนิคที่ใช้เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม วันชัย วัฒนศัพท์ (2543 : 169-189) ได้ทำการสรุปไว้ดังนี้

1. เทคนิคการให้ข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วยการบรรยายสรุป การปิดประกาศนิทรรศการ สารคดีต่างๆ การส่งรายงานด้านเทคนิคที่สำคัญหรือเอกสาร การแถลงข่าว ใบแทรกหนังสือ ข่าวแจก การซื้อโฆษณา การนำเสนอต่อประชาคม และกลุ่มทำงานทางเทคนิค จัดแถลงข่าว การประกาศ การบริการสาธารณะต่างๆ เป็นต้น

2. เทคนิคการมีส่วนร่วม เมื่อประชาชนได้รับข่าวสารแล้ว ในขั้นตอนต่อไปก็คือการจัดเวทีหรือมาตรการเพื่อให้ประชาชนแสดงความรู้สึกหรือแสดงความคิดเห็น

ต่อกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น โดยการจัดการสนทนากลุ่ม สายด่วน สัมภาษณ์ การประชุมการรับฟังความคิดเห็น การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมทุกขั้นตอนตั้งแต่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โดยมีหลักการเพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความตกลงร่วมกัน ซึ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่การร่วมศึกษาค้นคว้า การร่วมวางแผนงาน การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลงานของกิจกรรม โดยระดับของการมีส่วนร่วมเริ่มจากการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน การแลกเปลี่ยนข้อมูล การร่วมมือกันของรัฐและประชาชน การให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ และมีรูปแบบของการมีส่วนร่วมเป็นการมีส่วนร่วมแบบอาสาสมัคร การมีส่วนร่วมแบบชักนำ และการมีส่วนร่วมแบบบังคับ โดยแบ่งเป็นลักษณะของการรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การร่วมในการตัดสินใจและการใช้กลไกทางกฎหมาย

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) เป็นการวิเคราะห์ผลกระทบทั้งทางบวกและลบจากโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพและชีวภาพ คุณภาพชีวิตของผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่มีการดำเนินโครงการ รวมถึงแนวทางการจัดการผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้น ก่อนตัดสินใจดำเนินโครงการหรือกิจกรรม

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการคาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เนื่องจากการพัฒนามักก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและประชาชนบริเวณใกล้เคียง การคาดการณ์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าจึงเป็นเรื่องสำคัญเพื่อสามารถเตรียมแผนการรองรับปัญหาและการสูญเสียที่จะเกิดขึ้นต่อวิถีชีวิตและชุมชน รวมถึงจะต้องได้รับการชดเชยอย่างเหมาะสมด้วย

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน จะทำการศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมใน 4 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์, 2554 : 196-197)

1. ผลกระทบด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อสภาพทางธรรมชาติของบริเวณที่ตั้งโครงการและพื้นที่โดยรอบ โดยศึกษาถึงลักษณะของดิน น้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน น้ำทะเล อากาศ เสียง และตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านกายภาพว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

2. ผลกระทบด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ เป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรชีวภาพทั้งนิเวศวิทยาทางบกและนิเวศวิทยาทางน้ำ สำหรับทรัพยากรนิเวศวิทยาทางบกจะทำการศึกษาคอบคลุมทั้งพืชและสัตว์ในบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง โดยศึกษาถึงชนิด ปริมาณ และการแพร่กระจายของพืชและสัตว์ที่พบในพื้นที่ที่ศึกษา การอพยพย้ายถิ่นของประชากรสัตว์ รวมทั้งพืชและสัตว์ที่หายาก สำหรับทรัพยากรนิเวศวิทยาทางน้ำจะทำการศึกษาถึงรายละเอียดของพืชและสัตว์ในน้ำ ครอบคลุมถึงชนิดและความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์น้ำในบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง

3. ผลกระทบด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ เป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งทางกายภาพและชีวภาพของมนุษย์ โดยจะทำการสำรวจและศึกษาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียงในเรื่องของการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติต่างๆ เช่น การใช้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค การประมง การขนส่ง และนันทนาการอื่นๆ

4. ผลกระทบด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต เป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ โดยจะศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การสาธารณสุข อาชีวอนามัย ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ รวมทั้งความปลอดภัยในชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนในบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง

ในการศึกษาถึงผลกระทบในด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตนั้น จัดเป็นเรื่องของผลกระทบสิ่งแวดล้อมในทางสังคม โดยเป็นการมุ่งศึกษาถึงปัจจัยทางสังคมที่มีผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมนั้น เช่น การอพยพย้ายถิ่น การตั้งถิ่นฐาน การรวมกลุ่มของคนในชุมชน ความเจริญเติบโตของชุมชน รวมทั้งการกำหนดคุณค่าในทางศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี อื่นๆ

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมบางประเภท ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เช่น โครงการถมทะเล ทำเหมืองแร่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี โรงไฟฟ้าหรือเขื่อน เป็นต้น

2.6.1 กระบวนการและขั้นตอนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กระบวนการและขั้นตอนที่สำคัญในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ผ่านการพัฒนากระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาเป็นระยะเวลานาน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้ (สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544 : 2-8)

1. การเลือกที่ตั้งโครงการ (Site selection) เป็นการพิจารณาถึงความเหมาะสมด้านสภาพแวดล้อมและความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งโครงการมากที่สุด

2. การกลั่นกรองโครงการ (Screening process) เป็นการให้ผู้มีอำนาจอนุมัติพิจารณารายละเอียดของโครงการว่าโครงการที่เสนอมาก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงไร และจะต้องทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือไม่

3. การทำขอบเขตการศึกษา (Scoping process) เป็นการพิจารณาถึงประเด็นที่จะศึกษาให้ครอบคลุมผลกระทบทุกด้านที่คาดว่าจะเกิดจากการดำเนินการของโครงการ

4. การทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Report preparation) เป็นการศึกษารายละเอียดผลกระทบโครงการตามขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) รายละเอียดของโครงการ

(2) รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ได้แก่ ทรัพยากรแวดล้อมทางกายภาพ ทรัพยากรแวดล้อมทางชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

(3) การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งทางบวกและทางลบ ตั้งแต่ในปัจจุบันก่อนมีโครงการกับเมื่อมีโครงการ วิเคราะห์ในช่วงเวลาขณะที่มีการก่อสร้างและเมื่อก่อสร้างเสร็จจนกระทั่งได้เปิดดำเนินโครงการแล้ว โดยพิจารณาจากหัวข้อรายละเอียดของโครงการ

5. การเผยแพร่สู่สาธารณะ (Public) หลังจากที่ได้มีการการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะต้องมีการเผยแพร่ผลการศึกษาสู่สาธารณะ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโครงการในการหามาตรการแก้ไขที่เหมาะสมในกรณีที่เกิดผลกระทบต่อชุมชน

6. การทำการตัดสินใจ (Decision making) หลังจากทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณารายงาน เจ้าของโครงการจะได้รับใบอนุญาตเพื่อประกอบการ ซึ่งเจ้าของโครงการสามารถเริ่มก่อสร้างได้ทันที

7. การติดตามและประเมินผล (Monitoring) หลังจากที่มีการก่อสร้างหรือดำเนินการโครงการแล้ว จะต้องมีการติดตามตรวจสอบว่าเจ้าของโครงการได้ดำเนินการตามที่ได้เสนอไว้ในการศึกษาหรือไม่ โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลเป็นผู้ตรวจสอบ

2.6.2 ประโยชน์จากการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544 : 2-8) ได้ทำสารสรุปประโยชน์ของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ไว้ดังนี้

1. เพื่อวางแผนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรเพื่อพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากการมองผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว
2. เพื่อการพิจารณาว่าโครงการที่จะเกิดขึ้น จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับใด เพื่อให้ผู้ประกอบการเตรียมมาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบอย่างเหมาะสม
3. เพื่อช่วยคาดการณ์ประเด็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอย่างถูกหลักวิชาการ เพื่อจะได้เตรียมการป้องกันและแก้ไขในตั้งแต่ขั้นเตรียมโครงการ
4. ช่วยคัดเลือกมาตรการที่มีค่าใช้จ่ายน้อย และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
5. เป็นข้อมูลในการสนับสนุนการตัดสินใจในการลงทุนหรือการพัฒนาโครงการ และเตรียมแผนด้านการเงินในการจัดการสิ่งแวดล้อม
6. เป็นแนวทางในการกำหนดแผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการดำเนินโครงการไปแล้ว

เห็นได้ว่าประโยชน์หลักของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การคาดการณ์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมของโครงการ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบและใกล้เคียงกับโครงการ ดังนั้นการให้ประชาชนได้มีสิทธิในการมีส่วนร่วมในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงถือได้ว่าเป็นสิทธิของประชาชนโดยชอบธรรม

2.6.3 พัฒนาการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จุดเริ่มต้นของการนำเอาแนวคิดของการออกกฎหมายสิ่งแวดล้อมมาใช้ในประเทศไทย เป็นผลมาจากการประชุมนานาชาติของผู้บริหารระดับสูงของแต่ละประเทศทั่วโลก ที่กรุงสต็อกโฮล์ม ในปี พ.ศ. 2515 ทำให้ประเทศไทยมีการกำหนดนโยบายแห่งรัฐเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติเป็นครั้งแรก ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นเพียงแนวทางให้ฝ่ายบริหารกำหนดนโยบาย และให้ฝ่ายนิติบัญญัติตรากฎหมายเท่านั้น ไม่ได้เป็นการให้สิทธิตามรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนในการร้องเรียนรัฐบาลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ให้มาจัดการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม

ในขณะเดียวกันได้มีการผลักดันให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 ผ่านสภานิติบัญญัติออกมา มีผลบังคับใช้ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518

ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก 2 ครั้งในปี พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2522 โดยเพิ่มมาตรการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และได้มีการนำระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย ทำให้เกิดความตื่นตัวของประชาชนในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวยังไม่ได้มีการกำหนดหน้าที่ สิทธิและบทบาทของประชาชน แต่เป็นเพียงการออกกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรทางด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐขึ้นมา ทำให้บทบาทของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้ยกเลิกกฎหมายฉบับเดิมและออกกฎหมายฉบับใหม่เป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 46 ซึ่งในปัจจุบันได้ออกประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ กำหนดประเภทและขนาดของโครงการจำนวน 22 ประเภท ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่หรือมีลักษณะที่อาจก่อปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง และในกฎหมายฉบับใหม่นี้ ได้มีการผลักดันบทบาทของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยการรับรองสิทธิและบทบาทของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสิทธิในการได้รับค่าชดเชยในกรณีที่ได้รับผลกระทบจากอันตรายหรือมลภาวะอันเนื่องมาจากโครงการของรัฐ รวมทั้งสิทธิในการร้องเรียนกล่าวโทษผู้ละเมิดกฎหมายควบคุมมลพิษต่อเจ้าพนักงาน ทั้งที่ระหว่างการร่างพรบ. ฉบับนี้ไม่ได้รับการยอมรับจากหลายฝ่าย เนื่องจากยังมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องความพร้อมของประชาชน

อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น โดยพิจารณาใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านประชาชน ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 3 เรื่องสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต ของตนหรือชุมชนในท้องถิ่น และมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าวตามที่กฎหมายบัญญัติ และด้านรัฐ ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 5 เรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 290 เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ และเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมนอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

นอกจากนั้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 67 วรรค 2 ได้กล่าวไว้ว่าโครงการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร

ธรรมชาติและสุขภาพ จะต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อนที่จะดำเนินโครงการ แต่อย่างไรก็ดียังมีการเสนอว่า การมีส่วนร่วมในระดับการแสดงความคิดเห็นอย่างเฉยๆ เพียงพอหรือไม่ และควรมีการเพิ่มระดับของการมีส่วนร่วมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังเช่นในต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน (สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544 : 3-2)

2.6.4 พัฒนาการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในต่างประเทศ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในต่างประเทศ จะกล่าวถึงความเป็นมา ขั้นตอนการจัดการเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีรายละเอียดของประเทศไทยที่จะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

2.6.4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา (กลุ่มพัฒนาระบบและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม)

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีกฎหมาย National Environmental Policy Act (NEPA 1969) ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ว่าด้วยนโยบายและการจัดการสิ่งแวดล้อม และมีส่วนสำคัญในการช่วยประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม สารสำคัญของ NEPA แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ นโยบายทั่วไปซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Statement, EIS) และการประเมินสิ่งแวดล้อม (Environmental Assessment, EA) โดยข้อมูลจาก EA จะต้องเป็นเอกสารที่เจ้าของโครงการที่เป็นหน่วยงานของรัฐ (Federal Agency) และสาธารณชนสามารถใช้เป็นข้อมูลและเหตุผลที่พอเพียงเพื่อวิเคราะห์ว่าควรจะทำ EIS ต่อหรือไม่ ส่วนที่สองคือการจัดตั้ง CEQ (Council on Environmental Quality) โดย CEQ เป็นหน่วยงานที่สังกัดสำนักประธานาธิบดี มีบทบาทสำคัญในการควบคุมหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการตาม NEPA และเป็นตัวกลางประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีที่โครงการเกิดความขัดแย้ง มีปัญหารุนแรงหรือมีการร้องเรียน และมีหน้าที่กำหนดบทบาท แนวทางวิธีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและพิจารณาให้ข้อคิดเห็นประเภทและขนาดที่ไม่ต้องการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่หน่วยงานของรัฐเสนอ นอกจากนี้ในกรณีที่ CEQ ได้รับแจ้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชน หรือองค์กรเอกชนว่าโครงการที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (final EIS) มีมาตรการป้องกันและมาตรการติดตามตรวจสอบไม่เพียงพอหรือคัดค้านโครงการโดยมีเหตุผล CEQ จะทำการประสานงานและเป็นคนกลางในการเจรจาต่อรองกับเจ้าของโครงการ เพื่อให้เจ้าของโครงการยอมรับที่จะเพิ่มเติมมาตรการที่เหมาะสม หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบ

โครงการตามทางเลือกต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน หากตกลงกันได้มาตรการทางเลือกที่เหมาะสมดังกล่าวจะระบุอยู่ในประกาศการตัดสินใจ (Record of Decision) ของหน่วยงานรัฐในฐานะเจ้าของโครงการหรือผู้ให้ใบอนุญาต ก่อนที่โครงการจะเริ่มดำเนินการ ซึ่ง Record of Decision นี้เป็นฐานข้อมูลที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ CEQ จะเสนอความเห็นต่อประธานาธิบดีเพื่อตัดสินใจ

หน่วยงานที่ออกใบอนุญาต (Permitting Agency) หรือหน่วยงานของรัฐบาลกลางที่เป็นเจ้าของโครงการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย NEPA โดยตั้งสำนักงาน NEPA ขึ้นมาภายใต้หน่วยงานของตน มีหน้าที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและจัดให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนการควบคุมดูแลให้เจ้าของโครงการปฏิบัติตามกฎหมาย NEPA กรณีที่เป็นโครงการของรัฐ รัฐร่วมเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเจ้าของโครงการจะเป็นผู้เตรียมรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเอง หากเป็นโครงการเอกชนที่ต้องขอใบอนุญาต หน่วยงานที่ออกใบอนุญาตจะเป็นผู้จัดทำรายงานฯ โดยออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด

องค์การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมแห่งสหรัฐอเมริกา (US Environmental Protection Agency, US EPA) ทำหน้าที่ออกใบอนุญาตด้านสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายต่างๆ และเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้ความเห็นต่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยไม่ได้ระบุว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในรายงาน แต่จะให้ข้อคิดเห็นทางวิชาการและความเห็นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมและคุณภาพของรายงาน โดยจะส่งความเห็นให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของโครงการหรือหน่วยงานผู้อนุญาต หากเป็นโครงการที่ต้องมีใบอนุญาต ซึ่งเจ้าของโครงการรัฐหรือหน่วยงานอนุญาต จะนำไปประกอบการตัดสินใจโครงการร่วมกับความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ส่งความเห็นต่อรายงานดังกล่าวมาที่หน่วยงานอนุญาตเช่นกัน และร่วมกับประชาชน นอกจากนี้ US EPA ยังทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อแก้ไขข้อร้องเรียน การควบคุมติดตามตรวจสอบปัญหามลพิษ และมีอำนาจในการลงโทษดำเนินคดี แก่โครงการที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในใบอนุญาตสิ่งแวดล้อม รวมทั้งยังทำหน้าที่ออกมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามความเหมาะสมต่อไปด้วย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น กรมป่าไม้ กรมชลประทาน กรมผังเมือง รวมทั้งองค์กรเอกชน เป็นผู้ให้ความเห็นต่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การกำหนด Purpose and Need, Scoping, Alternative Site, Draft EIS และ Final EIS ส่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าของโครงการหรือหน่วยงานผู้อนุญาตโครงการพิจารณา โดยมีกำหนด เวลา 45 วัน ในการให้ข้อเสนอแนะต่อ Draft EIS

ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน เจ้าของโครงการหรือหน่วยงานของผู้ออกใบอนุญาตจะต้องจัดให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน ในกระบวนการวิเคราะห์

ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในสหรัฐอเมริกาประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามขั้นตอนดังนี้ (สถาบันนโยบายศึกษา, 2539)

1. ขั้นการริเริ่มโครงการ หน่วยงานของรัฐบาลกลางที่ริเริ่มโครงการจะประเมินในขั้นต้นว่า โครงการที่จะดำเนินการจะต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือไม่ หากไม่ต้องจัดทำรายงานฯ ก็จะต้องทำเอกสารยืนยันว่าโครงการไม่มีผลกระทบสำคัญ (Finding of no significant impact) และต้องแจ้งให้ประชาชนรับทราบ หากประชาชนไม่เห็นด้วย จะสามารถแจ้งความเห็น ชี้แจงความจำเป็น หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นไปยังเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณา

2. ขั้นการพิจารณาขอบเขตการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการที่จะต้องทำรายงานฯ จะต้องประกาศ Notice of Intent ระบุถึงรายละเอียด ลักษณะโครงการและกำหนดการจัดทำขอบเขตการศึกษา ส่วนใหญ่จะมีการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานรัฐบาลกลาง หน่วยงานระดับมลรัฐ หน่วยงานท้องถิ่น ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบ และผู้สนใจอื่นมาร่วมกันประชุมพิจารณาขอบเขตการศึกษา ในกรณีที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อน และมีข้อโต้แย้งสูง หน่วยงานของรัฐจะจัดตั้ง Advisory Committee ประกอบด้วยผู้แทนจากหลายกลุ่ม เช่น ภาครัฐบาล เอกชน นักวิชาการ กลุ่มผลประโยชน์ ตัวแทนประชาชน เป็นต้น ซึ่งจะมีการประชุมร่วมกับเจ้าของโครงการเป็นระยะ ๆ เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาที่จะจัดทำรายงาน

3. ขั้นการพิจารณาร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ องค์กรเอกชน นักวิชาการ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องและกลุ่มที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จะได้รับร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Draft EIA) และมีเวลาศึกษา 45-60 วัน เพื่อให้ข้อคิดเห็นในประเด็นผลกระทบสิ่งแวดล้อม และความเห็นในภาพรวมว่าเห็นด้วยกับโครงการหรือไม่ และผู้เสนอความเห็นจะจัดทำความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเสนอหน่วยงานเจ้าของโครงการ

4. ขั้นการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Final EIA) หากมีการคัดค้านจากผู้ไม่เห็นด้วยกับโครงการ Council on Environmental Quality (CEQ) จะเป็นผู้พิจารณารายงานฯ จะพิจารณาข้อคิดเห็นที่ได้จากประชาชน ซึ่งจะต้องผนวกไว้ในตอนท้ายของรายงาน นอกจากนี้ CEQ ยังอาจจัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นอีกด้วย ซึ่งในการประชุมของ CEQ ประชาชนจะสามารถเข้าสังเกตการณ์ในการประชุมได้ CEQ มีเวลาในการพิจารณา 30 วัน และประชาชนจะเป็นโอกาสสุดท้ายที่จะแสดงความเห็นเพิ่มเติมก่อนที่ CEQ จะตัดสินใจดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

5. ขั้นการติดตามผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ ประชาชนมีสิทธิที่จะขอทราบถึงความคืบหน้าด้านการติดตามผลกระทบสิ่งแวดล้อมภายหลังที่โครงการได้ดำเนินไปแล้ว และเจ้าของโครงการจะต้องแจ้งข้อมูลนั้นให้ประชาชนได้ทราบตามที่ขอร้องด้วย

2.6.4.2 ประเทศอังกฤษ

สำหรับกลุ่มประเทศยุโรป ซึ่งใช้ขั้นตอนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปตาม EC Directive รหัส R 136 (2548) ได้กล่าวถึงการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศอังกฤษไว้ว่า จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมาย Town and Country Planning Regulations ได้กำหนดไว้ โดยหน่วยงาน The Local Planning Authority (LPA) เป็นผู้รับผิดชอบในการออกใบอนุญาตให้แก่โครงการพัฒนาต่างๆ ซึ่งหลังจากที่ LPA ได้รับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะมีการทำ Public Consultation อย่างเป็นทางการ โดยเจ้าของโครงการจะต้องแจ้งรายละเอียดการขออนุญาตและแจ้งต่อประชาชนว่าจะสามารถตรวจสอบหรือรับรายงานฯ จากที่ใดโดยผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ในท้องถิ่น ซึ่งประชาชนจะมีเวลา 21 วันในการให้ข้อคิดเห็น หลังจากนั้น LPA จะทำการรวบรวมข้อคิดเห็นจากประชาชนและคณะกรรมการที่ปรึกษาที่ LPA แต่งตั้งและ LPA จะต้องตัดสินใจว่าจะอนุญาตให้โครงการดำเนินกิจการหรือไม่โดยใช้เวลาทั้งสิ้น 16 สัปดาห์ นับตั้งแต่ได้รับรายงานฯ ผลการพิจารณาจะต้องตีพิมพ์พร้อมทั้งเหตุผลรายละเอียดในการตัดสินใจโครงการด้วย นอกจากนี้ LPA จะต้องปฏิบัติตามแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ Environmental Agency กำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งหมด 6 กิจกรรมหลักๆ ดังนี้

1. จำแนกผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการ รวมทั้งศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด และจำแนกว่าผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มควรจะเข้าร่วมในระดับใด รวมทั้งจัดหาผู้นำในการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย
2. ศึกษารายละเอียดว่าผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวมีส่วนได้เสียกับโครงการอย่างไร เหตุใดจึงเลือกกลุ่มเหล่านี้ รวมทั้งจัดเตรียมทีมที่จะเข้าร่วมในแต่ละขั้นตอน
3. ศึกษาและทำความเข้าใจว่าผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มว่ามีความต้องการอย่างไร
4. ศึกษารูปแบบวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสมในแต่ละขั้นตอน กำหนดกิจกรรมแต่ละตัวชี้วัด แผนการสื่อสารกับประชาชน ตลอดจนติดตามผลการดำเนินงาน หากมีปัญหาหรือขัดแย้งกับโครงการ ต้องพยายามหาแนวทางแก้ไข

5. เริ่มดำเนินการตามรูปแบบวิธีการที่ศึกษาไว้ หากมีขั้นตอนใดที่ไม่เหมาะสมก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ โดยชี้แจงผู้มีส่วนได้เสียด้วย การตัดสินใจหรือการปรับเปลี่ยนวิธีการต้องแจ้งผู้มีส่วนได้เสียทุกครั้ง

6. ประเมินผลการดำเนินงานและสรุปบทเรียนสำคัญ ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ

อย่างไรก็ตาม รายละเอียดและวิธีการในแต่ละขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น วิธีการจัดประชุม จำนวนครั้งการจัดประชุม จะไม่มีรูปแบบการปฏิบัติที่เฉพาะ โดย LPA จะเป็นผู้พิจารณาร่วมกับเจ้าของโครงการและผู้มีส่วนได้เสียจะเห็นได้ว่าประเทศอังกฤษไม่ได้กำหนดไว้เป็นทางการว่า จะต้องจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในระหว่างการเตรียมรายงาน แต่โดยทั่วไปเจ้าของโครงการจะจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Participation) ซึ่งกฎหมายไม่ได้บังคับ เพื่อเป็นโอกาสที่ดีที่ประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในขั้นก่อนการจัดทำรายงาน ขั้นการจัดทำรายงานและขั้นหลังการเสนอรายงาน

2.6.4.3 ประเทศฟิลิปปินส์

กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศฟิลิปปินส์ ให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตความรับผิดชอบในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคและความเจริญก้าวหน้าทางสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้โอกาสแก่ประชาชนที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนมีเป้าหมายที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมผ่านกระบวนการเข้าร่วมในการตัดสินใจ โดยมีมุมมองสำคัญให้ผู้มีส่วนได้เสียมีฐานะเป็นเสมือนหุ้นส่วน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนมิใช่เป็นผู้คัดค้าน

อินทรีรา เอ็มลัตตร (2543) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน และการสร้างความยอมรับของประชาชน ประเทศฟิลิปปินส์ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลแก่สาธารณะ (Public Information)

(1) ข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับโครงการที่จะเกิดขึ้นจะถูก

นำเสนอต่อสาธารณะโดยใช้ภาษาและลักษณะที่ง่ายต่อการเข้าใจ

(2) ประกาศ การยื่นเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ

สิ่งแวดล้อมจะถูกปิดไว้โดยหมู่บ้านและเทศบาล สถานที่บริเวณชุมชนเป็นที่จะได้รับผลกระทบ โดยเจ้าของโครงการเป็นผู้ปิดโดยต้องมีข้อมูลสรุปของโครงการที่เสนอด้วย

2. การปรึกษาหารือกับประชาชน (Public Consultation)

ใกล้เคียงกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Public Hearing) โดย การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจะมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เป็นทางการมากกว่า ในขณะที่ การปรึกษาหารือประชาชน จะไม่มีรูปแบบกำหนดตายตัวและเป็นการดำเนินการที่ไม่เป็นทางการ ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับการฟัง การปรึกษาหารือประชาชน ดังนี้

- (1) มีการเตรียมการก่อนการหารือ (Pre Consultation)
- (2) มีการกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย
- (3) การประกาศหรือเชิญชวนสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (4) ใช้หลักการประชาธิปไตยในการปรึกษาหารือ
- (5) มีการเตรียมโสตทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสม
- (6) มีการเตรียมการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม
- (7) มีการมอบหมายผู้ดำเนินการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับที่เหมาะสม

ในการดำเนินการปรึกษาหารือประชาชน

(8) การเลือกสถานที่ เวลา ลักษณะการจัดการปรึกษาหารือ จะต้องเหมาะสมกับวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตของชุมชน

การปรึกษาหารือกับประชาชนเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน แบบหนึ่ง ซึ่งจัดเพื่อให้มีการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทักษะคิดระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบชุมชนและเจ้าของโครงการ โดยอย่างน้อยที่สุดเจ้าของโครงการจะต้องนำเสนอร่าง ข้อเสนอสรุปและเหตุผลทางวิชาการ และต้องมีการจัดทำสำเนารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้ไว้ที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ หรือที่สำนักงานของกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ โรงเรียนหรือห้องสมุด

3. การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Public Hearing)

มีลักษณะเป็นทางการ เป็นกระบวนการดำเนินงานที่ต้องมีการวางแผน มีการส่งเสริมให้เกิดการสนทนา หรือสื่อสารระหว่างเจ้าของโครงการ ประชาชนและองค์กรด้าน สิ่งแวดล้อม เป็นเวทีที่จะสร้างความเข้าใจในสิ่งที่มีคุณค่าหรือความต้องการของชุมชน และการ ตอบสนองของชุมชน รวมทั้งการทดสอบทางเลือกในการแก้ไขประเมินความขัดแย้ง

4. การปิดประกาศการจ้ดรับฟังความคิดเห็น

การปิดประกาศการจ้ดรับฟังความคิดเห็นจะต้องมีการตีพิมพ์สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ต่อเนื่องกันในหนังสือพิมพ์ทั่วไป และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่โครงการ ตั้งอยู่ ซึ่งต้องมีการแจ้งเวียนหนังสือดังกล่าวภายใน 15 วันก่อนวันประชุม ประกาศนี้จะต้องปิดอยู่

ในสถานที่ที่เด่นในชุมชนหรือในตำบล ซึ่งโครงการตั้งอยู่ ค่าใช้จ่ายในการปิดประกาศนี้เป็นค่าใช้จ่ายของเจ้าของโครงการ

5. หน้าที่ของเจ้าหน้าที่รับฟังความคิดเห็น

ผู้อำนวยการสำนักจัดการสิ่งแวดล้อม (EMB Director) หรือผู้แทนมอบหมายให้เจ้าหน้าที่รับฟังความคิดเห็นจัดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เจ้าหน้าที่รับฟังความคิดเห็นมีอำนาจและหน้าที่จัดทำข้อสรุปและข้อเท็จจริง โดยจะต้องจัดทำรายงานเสนอต่อผู้อำนวยการภายใน 5 วัน หลังจากการรับฟังความคิดเห็นสำเนาเอกสารนี้ถือเป็นเอกสารสาธารณะและจัดให้แก่กลุ่มผู้เกี่ยวข้องหรือกลุ่มผู้สนใจตามที่ร้องขอ

6. กระบวนการยุติข้อพิพาท

กระบวนการยุติข้อพิพาทเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องได้รับผลจากการตัดสินใจที่ดีที่สุด เป็นเวทีที่มีการพูดคุยสื่อสารในประเด็นที่มีความขัดแย้ง ทุกกลุ่มสามารถที่จะได้รับความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันได้ชัดเจนขึ้น โดยใช้กระบวนการเจรจาต่อรอง สถานการณ์ที่อาจจำเป็นต้องใช้ การระงับข้อพิพาท เช่น เมื่อมีประเด็นที่ไม่สามารถแก้ไขได้ระหว่างเจ้าของโครงการและกลุ่มผู้สนใจ เมื่อมีการคัดค้านอย่างรุนแรงจากผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญแต่มีประเด็นที่สามารถต่อรองกันได้ เมื่อมีประเด็นความเป็นห่วงใยหรือข้อร้องเรียนเกี่ยวกับโครงการ

7. การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับกระบวนการ (Process Documentation)

ในขณะที่ข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งอาจไม่สามารถแก้ไขให้ทุกฝ่ายพอใจ จึงอาจมีการจัดทำเอกสารที่เรียกว่า เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการหรือ Process Documentation เอกสารนี้จะอธิบายถึงความพยายามของเจ้าของโครงการในการแก้ไขความขัดแย้ง หรือข้อพิพาท เช่น บันทึกความเข้าใจระหว่างกลุ่มผู้ขัดแย้งข้อยุติที่ได้ตกลงกัน แผนอพยพหรือชดเชย แผนพัฒนาสังคม เป็นต้น

เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการจะต้องบรรยายถึง

- (1) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย
- (2) กระบวนการซึ่งประเด็นที่สนใจได้แก้ไขปัญหาลแล้ว
- (3) ลำดับเหตุการณ์ของกิจกรรมสำคัญซึ่งได้ดำเนินการแล้ว
- (4) กระบวนการที่ได้รับข้อยุติ
- (5) ผู้มีส่วนได้เสียและผู้มีบทบาทสำคัญ ซึ่งให้ความสนใจหรือมีบทบาทมาก ผู้ที่มาร่วมแต่ไม่แสดงความเห็นหรือผู้ที่ไม่ใช่ผู้แทน

หรือมีบทบาทมาก ผู้ที่มาร่วมแต่ไม่แสดงความเห็นหรือผู้ที่ไม่ใช่ผู้แทน

(6) ผลลัพธ์ที่ได้รับจากกิจกรรมที่ผ่านมาทั้งหมด ทั้งนี้ ควรมีการวิเคราะห์คำถามที่สำคัญ ประเด็นที่ประชาชนให้ความสำคัญ ข้อมูลนี้จะเป็นเครื่องมือประกอบในการตัดสินใจ โดยเฉพาะการกำหนดระดับความยอมรับของสังคมและการมีส่วนร่วมของประชาชน

การสร้างยอมรับของสังคม (Social Acceptability) เป็นกระบวนการที่ดำเนินการโดยกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเจ้าของโครงการเพื่อให้แน่ใจว่าประเด็นความเป็นห่วงใยของประชาชนได้นำมาพิจารณาในขั้นตอนการตัดสินใจ กรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะต้องรับรองว่ากระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะต้องเปิดเผยโปร่งใสและเข้าถึงได้ โดยเจ้าของโครงการเป็นผู้รับผิดชอบจัดการประชุมและการพิจารณาหารือเพื่อให้เกิดการยอมรับของสังคม

2.6.5 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมควรเป็นกระบวนการที่เข้าไปอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้ (สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544: 2-11)

1. การออกแบบและเลือกที่ตั้งโครงการ (Site selection)

การศึกษาเลือกที่ตั้งของโครงการ เป็นขั้นแรกของการลงทุนดำเนินโครงการ ซึ่งประชาชนในพื้นที่ที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นนี้ได้ เนื่องจากประชาชนจะรู้สภาพเงื่อนไขของพื้นที่ได้ดีกว่าเจ้าของโครงการ

2. การกลั่นกรองโครงการ (Screening process)

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นของกลั่นกรองโครงการได้ โดยร่วมให้ความเห็นต่อโครงการในกรณีที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ ว่าโครงการจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ โดยประชาชนอาจให้ข้อมูลให้ผู้พิจารณานึกไม่ถึงว่าจะเกิดผลกระทบที่รุนแรงในอนาคตได้

3. การทำขอบเขตการศึกษา (Scoping process)

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิต ในขั้นนี้จะทำให้เจ้าของโครงการเพิ่มความระมัดระวังมากขึ้น ในการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4. การศึกษาและทบทวนโครงการ (Reviewing process)

ในขั้นตอนนี้จะมีรายละเอียดมาก ซึ่งประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของการเป็นผู้ให้ข้อมูลต่อผู้ทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม การทำแบบสอบถาม ทั้งนี้เพื่อเก็บข้อมูลด้านสังคม เศรษฐกิจ และความเห็นของประชาชนต่อโครงการ เป็นต้น

5. การเผยแพร่สู่สาธารณะ (Public)

เป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อรับรู้ผลการศึกษาทั้งหมด โดยอาจทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ ใบประกาศ ทั้งนี้ต้องมีกระบวนการย้อนกลับข่าวสารของประชาชนด้วยเพื่อรับฟังความเห็นจากประชาชน ซึ่งเจ้าของโครงการจะต้องนำข้อเสนอแนะจากประชาชนไปปรับปรุงแก้ไขโครงการให้มีความเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของประชาชนมากขึ้น

6. การตัดสินใจ (Decision making)

การตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินโครงการในแต่ละประเทศ จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น การแสดงประชามติ หรือใช้กระบวนการทางกฎหมายยับยั้งการตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายในประเทศนั้นได้ให้สิทธิไว้

7. การติดตามและประเมินผล (Monitoring)

เมื่อมีการก่อสร้างหรือดำเนินการโครงการแล้ว ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมโดยการเฝ้าระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชน คอยตรวจสอบว่าเจ้าของโครงการได้ดำเนินการตามที่ได้เสนอไว้ในการศึกษาหรือไม่ ถ้าไม่ดำเนินการตามที่ได้เสนอไว้ ประชาชนควรมีมาตรการในการจัดการต่อไป

2.6.6 หลักเกณฑ์การจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตามหลักขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าว เห็นได้ว่ายังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชนฯ ดังนั้น สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ขั้นต่ำเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติ (สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม, 2549: 26-27) ดังนี้

2.6.6.1 กรณีโครงการที่ต้องทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น

เจ้าของโครงการจะต้องมีการให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชน และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ และต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นในประเด็นที่เป็นข้อห่วงกังวล โดยผลที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็น เจ้าของโครงการจะต้องระบุไว้ในรายงานและต้องนำไปประกอบการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ รวมทั้งจะต้องกำหนดมาตรการการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนทราบด้วย และภายหลังจากที่โครงการผ่านการอนุมัติแล้ว เจ้าของโครงการจะต้องให้ข้อมูลรายงานที่ผ่านการอนุมัติแล้วกับประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นยังต้องให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นตลอดการก่อสร้างโครงการ

2.6.6.2 กรณีโครงการที่ต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ

สิ่งแวดล้อม

เจ้าของโครงการจะต้องดำเนินการตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างน้อย 2 ครั้ง

ครั้งแรก ในระหว่างเริ่มต้นโครงการ โดยรับฟังความคิดเห็นต่อร่างข้อเสนอโครงการและขอบเขตการศึกษา มีวัตถุประสงค์ในการรับฟังความคิดเห็นเพื่อเป็นการให้ข้อมูลกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับโครงการที่จะเกิดขึ้น และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบ รวมทั้งขอบเขตการศึกษาด้วย

ครั้งที่สอง ในระหว่างการเตรียมจัดทำรายงานและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์ในการรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ประชาชนมีความมั่นใจในรายงานและมาตรการการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยขอความคิดเห็นที่ได้ในครั้งนี้นี้ จะต้องผนวกไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายงาน สำหรับโครงการขนาดใหญ่และซับซ้อนอาจจำเป็นต้องมีการรับฟังความคิดเห็นในวงกว้าง การทำประชาพิจารณ์ และ/หรือใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมอื่นๆ ที่เหมาะสม

ภายหลังจากที่โครงการผ่านการอนุมัติแล้ว เจ้าของโครงการจะต้องให้ข้อมูลรายงานที่ผ่านการอนุมัติแล้ว กับประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นต้องมีการให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นตลอดการก่อสร้างโครงการ

2.6.7 เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะนำมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสม สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ พงศ์ศักดิ์ วัฒนสินธุ์ (2544) และสถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544) ได้อธิบายไว้และสรุปดังนี้

1. การบริการด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Services) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และความรู้แก่ประชาชน

2. การประชาสัมพันธ์ (Public Relation) เป็นการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปสู่กลุ่มประชาชนเป้าหมายเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขความเข้าใจผิดที่มีต่อโครงการ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเสียหาย ความไม่ไว้วางใจ ความไม่นิยม ตลอดจนไม่ร่วมมือสนับสนุนโครงการ

3. การโฆษณาเผยแพร่ (Publicity) เป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ซึ่งเป็นเพียงการสื่อสารทางเดียว ไม่ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สื่อที่ใช้ในการโฆษณาเผยแพร่ ได้แก่ โทรทัศน์ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับประเภทของข้อมูลและกลุ่มประชาชนเป้าหมาย

4. การแถลงข่าว (News Conference) เป็นวิธีการหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชน แต่ใช้สำหรับการให้ข้อมูลที่สำคัญต่อประชาชนเท่านั้น

5. ศูนย์สารสนเทศ (Information Center) ศูนย์สารสนเทศเป็นที่รวบรวมข้อมูลข่าวสาร หรือความคิดเห็นต่างๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

6. การเปิดบ้าน (Open House) การเปิดบ้านเป็นการให้ข้อมูลในลักษณะเดียวกันกับศูนย์สารสนเทศ แต่จะมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการตอบคำถามประชาชน สามารถอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่สำคัญ และมีเอกสารเกี่ยวกับรายละเอียดเพื่อติดตามข้อมูลของโครงการต่อ มีการติดประกาศข้อเสนอแนะของประชาชน และเป็นเสมือนเวทีในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในปัญหาความขัดแย้งกับโครงการ

7. การสัมมนาสืบค้น (Search Conference) เป็นการสัมมนาแก่ผู้มีส่วนร่วมในปัญหา เพื่อช่วยกันแก้ไขความซับซ้อนของปัญหา โดยการอภิปรายกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมมีความตระหนักถึงผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นกับส่วนรวม และมุ่งเน้นถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

8. การสำรวจประชามติ (Polling) เป็นการสำรวจความคิดเห็นหรือความรู้สึกของประชาชน โดยการใช้แบบสอบถามออกไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายโดยตรง

9. การรับฟังความคิดเห็นทางด้านเทคนิค (Technical Hearing) เป็นการให้ข้อมูลระหว่างการทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยรับฟังความคิดเห็นทางด้านเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในสาขานั้น

10. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เป็นการอภิปรายหรือสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่ม โดยเน้นเฉพาะหัวข้อที่เกี่ยวข้องเท่านั้น เพื่อหาข้อสรุปในประเด็นที่สนใจ และจัดทำเป็นเอกสารโดยไม่ระบุแหล่งที่มาเฉพาะเจาะจง แต่กล่าวว่าเป็นผลจากผู้อภิปราย

11. การมีส่วนร่วมในการสืบค้น (Participatory Inquiry) เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ที่ได้รับผลกระทบกับผู้เชี่ยวชาญ โดยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความคิดตนเอง

12.การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการนัดสัมมนาในลักษณะที่ให้ผู้เข้าร่วมได้มีโอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติและร่วมกันระบุปัญหาและสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ซึ่งการพิจารณาเลือกผู้เข้าร่วมจำเป้นที่จะต้องมีความรู้และ/หรือเกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะอภิปรายเท่านั้น

13.การออกภาคสนาม (Field Trips) เป็นการนัดให้ผู้มีส่วนร่วมและผู้เชี่ยวชาญได้ไปยังพื้นที่ที่มีปัญหา และอภิปรายมุ่งเน้นเกี่ยวกับพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

14.จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา (Advisory Committee) เป็นการนัดกลุ่มเฉพาะกิจซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ที่เกี่ยวข้องในความขัดแย้ง ให้ได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

15.การประชุมสาธารณะ (Public Meeting) เป็นการประชุมเพื่อพบกับประชาชน ในการเผยแพร่ข้อมูลให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มตลอดจนผู้ที่สนใจ การประชุมสาธารณะไม่ได้ใช้เพื่อการแก้ไขปัญหา แต่เป็นการเปิดโอกาสให้ซักถามเพื่อสร้างความเข้าใจ วิธีการนี้จะมีประสิทธิภาพหากใช้ร่วมกับการประชาสัมพันธ์ การโฆษณาเผยแพร่ การจัดตั้งศูนย์สารสนเทศก่อนการจัดการประชุมสาธารณะ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น

16.การประชาพิจารณา (Public Hearing) เป็นการอภิปรายถามตอบปัญหา โดยเป็นการเน้นถึงผลดีและผลกระทบในด้านต่างๆ ของโครงการ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังถามปัญหาจากผู้อภิปรายคนเดียวหรือหลายคน เป็นการพูดที่ช่วยตอบข้อสงสัยของผู้ฟังได้อย่างดี

เทคนิคการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สามารถกระทำไ้หลายระดับและหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มเป้าหมายงบประมาณเวลา ประเด็นและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

2.6.8 รูปแบบและปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่ามีปัญหาเกิดขึ้น ดังนี้ (นฤมล อรุโณทัย, 2544)

1. ความไม่เข้าใจในการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือมีความเข้าใจที่ต่างกันระหว่างเจ้าของโครงการกับประชาชนในพื้นที่ จึงต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

2. ความไม่เพียงพอในการศึกษาผลกระทบทางสังคม มิติทางสังคมในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมขาดหายไป ไม่ได้นำข้อมูลทางสังคมมาใช้ประโยชน์เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3. เจ้าของโครงการยังไม่ให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านของประชาชน เมื่อมีการพูดถึงการมีส่วนร่วมของสาธารณชนเพิ่มมากขึ้น เจ้าของโครงการมักยกให้เป็นความรับผิดชอบของบริษัทที่ปรึกษา ซึ่งอาจมีการกล่าวถึงเฉพาะผลกระทบทางบวกและประชาชนอาจเกิดความไม่เชื่อถือได้

4. การเปิดเผยข้อมูลด้านธุรกิจของประชาชนมีข้อจำกัด เนื่องจากการแข่งขันทางด้านธุรกิจ แต่เพื่อความโปร่งใสและเป็นการแสดงความจริงใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมีการเปิดเผยข้อมูลให้ครบทุกด้านทั้งด้านบวกและลบ ในทุกขั้นตอนของโครงการ

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปในลักษณะการเผชิญหน้า มากกว่าการรับฟังความคิดเห็นและการประนีประนอม ทำให้การรับฟังความคิดเห็นถูกมองในแง่ลบ เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก และมักจะปฏิเสธข้อมูลของฝ่ายตรงข้ามอย่างสิ้นเชิง

6. ขั้นตอนของกระบวนการจะต้องมีการจัดทำข้อตกลง ลงนามสัญญา อนุมัติโครงการ หรือการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนจึงจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นวางแผนนโยบาย การวางแผนโครงการ การหาข้อมูลพื้นฐาน การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การตัดสินใจโครงการ และการตรวจสอบดูแล

เพ็ญศรี ผูกกลิ่น (2545: 115-116) ได้ทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา : ตำบลสบป่าด อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดยผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วม แต่ยังติดขัดด้วยอุปสรรค เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการแก้ไขปัญห การขาดผู้นำที่เป็นตัวแทนของชุมชน จึงทำให้ไม่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงควรมีการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ได้ให้สิทธิกับประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้หน่วยงานราชการยังควรเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้ เมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตลอดจนติดตามและประเมินผล นอกจากนี้ควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือและประสานงานให้กลุ่มองค์กรชาวบ้านได้เข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ

2.7 ข้อมูลทั่วไปของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

โรงไฟฟ้าถ่านหินทั่วไปประกอบไปด้วย เหมืองถ่านหิน เครื่องบดถ่าน ลานกองถ่าน หิน และมีสายพานลำเลียงถ่านหินไปที่โรงไฟฟ้า ถ่านหินจะถูกบดให้ละเอียดเพื่อส่งเข้าเผาที่หม้อไอน้ำ น้ำที่กลายเป็นไอน้ำจะถูกทำให้มีความดันสูงจนสามารถไปหมุนเทอร์ไบน์ เปลี่ยนพลังงานเชิงกลจากการหมุนเทอร์ไบน์เป็นพลังงานไฟฟ้า ไอน้ำที่ใช้แล้วจะถูกส่งไปแลกเปลี่ยนความร้อนกับน้ำหล่อเย็น เพื่อให้ควบแน่นกลับมาเป็นน้ำที่สามารถนำมาใช้ในหม้อไอน้ำใหม่ได้อีก น้ำร้อนที่เกิดจากการหล่อเย็นจะถูกส่งไปยังหอหล่อเย็นเพื่อลดอุณหภูมิของน้ำให้เย็นพอที่จะระบายสู่สิ่งแวดล้อมได้ (นพภาพร พานิช, 2554) ซึ่งลักษณะที่ดีของถ่านหินก็คือ เป็นเชื้อเพลิงที่ยังมีปริมาณสารรองเหลืออยู่มาก มีความมั่นคงในการจัดหาเป็นเชื้อเพลิง และมีความผันผวนด้านราคาน้อยกว่าเชื้อเพลิงชนิดอื่น เช่น น้ำมันหรือก๊าซธรรมชาติ ส่วนลักษณะในด้านลบพบว่า โรงไฟฟ้าจากถ่านหินจะปล่อยมลภาวะมากที่สุด เช่น การผลิตไฟฟ้าจากถ่านหิน (หมายความว่าวงจรการผลิต ตั้งแต่การสร้างโรงไฟฟ้า การขนส่งเชื้อเพลิง การผลิตและการจัดส่งไฟฟ้า) จะปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดภาวะโลกร้อนประมาณ 960-1,200 กรัมต่อหน่วยไฟฟ้า ในขณะที่โรงไฟฟ้าจากก๊าซจะปล่อย 360-650 กรัมต่อหน่วย และโรงไฟฟ้าจากชีวมวลจะปล่อยประมาณ 30-100 กรัมต่อหน่วย เท่านั้น นอกจากนี้โรงไฟฟ้าถ่านหินยังปล่อยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และออกไซด์ไนโตรเจนในสัดส่วนที่สูงมากเมื่อเทียบกับการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าประเภทอื่น (เดชรัต สุขกำเนิด, 2550)

2.7.1 โรงไฟฟ้าแม่เมาะ

โรงไฟฟ้าแม่เมาะเป็นโรงไฟฟ้าถ่านหินลิกไนต์ ตั้งอยู่ที่ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ห่างจากตัวเมืองลำปางประมาณ 26 กิโลเมตร โดยเหมืองถ่านหินลิกไนต์ที่อำเภอแม่เมาะ เป็นแหล่งถ่านหินลิกไนต์ที่ใหญ่ที่สุดในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ใช้เทคโนโลยีการทำเหมืองแบบเปิด (Open pit) การทำเหมืองเริ่มด้วยการเปิดหน้าดินและนำดินที่เหลือจากการทำเหมืองประมาณ 250,000 ตันต่อวัน ไปทิ้งบนที่ดินของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ส่วนถ่านหินที่ขุดได้จะส่งเข้าเครื่องบดแล้วทำการลำเลียงด้วยระบบสายพานไปยังโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ในปี 2554 ประเทศไทยมีการใช้ถ่านหินลิกไนต์ในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด 36 ล้านตัน เป็นการใช่อีกในภาคการผลิตไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจำนวน 17 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากลิกไนต์ถึงร้อยละ 19 (ศูนย์พยากรณ์และสารสนเทศพลังงาน, 2554)

โรงไฟฟ้าแม่เมาะเริ่มดำเนินการผลิตไฟฟ้าครั้งแรกในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521 มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเริ่มแรกเพียง 3 เครื่อง และได้ทำการก่อสร้างเพิ่มตามความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ โรงไฟฟ้าแม่เมาะมีจำนวนโรงไฟฟ้าทั้งหมด 13 เครื่อง มีกำลังผลิตรวมสูงสุดถึง

2,625 เมกะวัตต์ ในปัจจุบันเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่ 1-3 ได้ปลดระวางการเดินเครื่องไปแล้ว โรงไฟฟ้าแม่เมาะจึงมีกำลังผลิตรวม 2,400 เมกะวัตต์ (โรงไฟฟ้าแม่เมาะ, 2554) และในช่วงปี พ.ศ. 2552-2553 ที่ผ่านมารวมโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ 4-7 มีอายุการใช้งานครบ 25 ปี การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจึงได้พิจารณาโครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เครื่องที่ 4-7 โดยมีกำลังผลิตติดตั้ง 600 เมกะวัตต์ ซึ่งเท่ากับกำลังผลิตติดตั้งรวมของโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ 4-7 ที่จะปลดออกจากระบบ

2.7.2 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโรงไฟฟ้าแม่เมาะและการจัดการ

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านการก่อมลภาวะทางอากาศ มลภาวะทางเสียง ผลกระทบทางด้านคุณภาพน้ำและผลกระทบจากกากของเสียและการจัดการ มีรายละเอียดต่อไปนี้ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2554)

2.7.2.1 มลภาวะทางอากาศ

มลภาวะทางอากาศในระยะเดินเครื่องโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงถ่านหินในเตา ซึ่งมลสารหลักที่ปนเปื้อนออกมาพร้อมไอเสีย ได้แก่ ฝุ่นละออง (Particulates) ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2) และก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน (NO_x) นอกจากนี้ยังมีฝุ่นละอองจากการขนถ่ายถ่านหินอีกด้วย ซึ่งโรงไฟฟ้าแม่เมาะได้ออกแบบติดตั้งอุปกรณ์สำหรับการควบคุมคุณภาพอากาศ ดังนี้

1. การติดตั้งอุปกรณ์ดักจับฝุ่นและเถ้าลอยแบบไฟฟ้าสถิต สำหรับการดักจับเถ้าหนักและเถ้าลอยที่เกิดจากการเผาไหม้
2. การติดตั้งระบบฉีดน้ำแบบม่านน้ำ ขณะที่ทำการลำเลียงถ่านหินในเตายังบริเวณลานกอง
3. การติดตั้งระบบฉีดพ่นน้ำแบบอัตโนมัติรอบๆ กองถ่านหินแต่ละกอง
4. การก่อสร้างกำแพงกันกระแสน้ำโดยรอบบริเวณลานกองถ่าน
5. การใช้ระบบกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์แบบใช้หินปูน (Wet Limestone Flue Gas Desulphurization : FGD) สำหรับก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์จากกระบวนการเผาไหม้
6. การติดตั้งระบบควบคุมก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน (Selective Catalytic Reduction : SCR)

7. การใช้เครื่องผลิตไอน้ำแบบแรงดันเหนือวิกฤติ

(Supercritical Pressure Steam Generator) ที่มีประสิทธิภาพสูงในการเผาไหม้เชื้อเพลิง และสามารถควบคุมปริมาณก๊าซไนโตรเจนออกไซด์ให้ต่ำกว่าค่าเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมได้

2.7.2.2 มลภาวะทางเสียง

มลภาวะทางเสียงในระยะดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เกิดเสียงรบกวนจากการใช้เครื่องมือในการก่อสร้างชนิดต่างๆ ณ แหล่งกำเนิดเสียงในช่วง 75-101 dB(A) โดยทางโรงไฟฟ้าแม่เมาะจะจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันเสียงให้กับโครงการก่อสร้าง และดำเนินการกิจกรรมก่อสร้างที่มีเสียงดังเฉพาะในเวลากลางวันเท่านั้น สำหรับในระยะเดินเครื่องโรงไฟฟ้าจะมีมลภาวะด้านเสียงจากอุปกรณ์ของโรงไฟฟ้า เช่น เครื่องกำเนิดไฟฟ้า กังหันไอน้ำ หอหล่อเย็น เครื่องสูบน้ำ เป็นต้น ซึ่งโรงไฟฟ้าแม่เมาะได้ออกแบบติดตั้งอุปกรณ์สำหรับการควบคุมเสียง ดังนี้

1. ติดตั้งชุดลดเสียง (Silencer) ที่บริเวณวาล์วควบคุมการระเบิด (Blowout Valve) และวาล์วควบคุมการปล่อย (Release Valve)
2. สร้างห้องควบคุมเครื่องจักรบริเวณห้องเผาไหม้
3. กำหนดข้อมูลจำเพาะของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีเสียงดัง ให้มีระดับความดังไม่เกิน 85 dB(A) ที่ระยะห่างจากแหล่งกำเนิดเสียง 1 เมตร และไม่เกิน 54 dB(A) ที่ระยะห่างจากแหล่งกำเนิดเสียง 122 เมตร (American National Standards Institute B.133.8, 1977 อ้างถึงในการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2554 : 20)
4. ปลุกต้นไม้โดยรอบบริเวณพื้นที่โครงการเพื่อเป็นแนวกันเสียง (Buffer Zone)

2.7.2.3 ผลกระทบทางด้านคุณภาพน้ำ

ปริมาณน้ำทิ้งจากกิจกรรมของโรงไฟฟ้า ที่ปล่อยลงสู่บ่อพักน้ำในแต่ละวันเท่ากับ 5,810 ลูกบาศก์เมตร น้ำทิ้งดังกล่าวจะผ่านการบำบัดและถูกหมุนเวียนนำกลับมาใช้ในระบบจัดการเข้าและลานกองถ่าน ปริมาณน้ำทิ้งที่ระบายลงแหล่งน้ำสาธารณะในแต่ละวันเท่ากับ 4,009 ลูกบาศก์เมตร จะถูกบำบัดและควบคุมให้มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติต่อไป

2.7.2.4 ผลกระทบจากกากของเสียและการจัดการ

ปริมาณเถ้าที่ได้จากการเผาไหม้มีปริมาณรวมทั้งสิ้น 1,596 ตันต่อวัน แบ่งเป็น เถ้าลอย (Fly ash) และเถ้าหนัก (Bottom ash)

เถ้าหนักที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเผาไหม้ จะถูกนำออกจากเตาเผาไหม้ที่บริเวณ ก้นเตา และลำเลียงไปรวมกับยิปซัม (Gypsum) ที่เกิดจากระบบกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (FGD) ด้วยระบบสายพาน ลำเลียงไปทิ้งยังบ่อเดิมของโรงไฟฟ้า ส่วนเถ้าลอยที่ออกมาเก็บไอเสีย จะถูกดักจับโดยเครื่องดักจับฝุ่นแบบไฟฟ้าสถิต และลำเลียงไปเก็บที่ไซโลเก็บเถ้าลอย (Fly Ash Silo) เพื่อขายให้กับบริษัทเอกชนต่อไป

2.7.3 เหตุการณ์ปัญหามลพิษทางอากาศ

เหตุการณ์ปัญหามลพิษทางอากาศของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เกิดขึ้นในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2535 เมื่อความกดอากาศสูงจากประเทศจีนแผ่ปกคลุมประเทศไทยและสภาพอากาศปิด ทำให้เกิดมลภาวะทางอากาศที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบโรงไฟฟ้า รวมถึงทำให้เกิดความเสียหายต่อพืชและสัตว์เลี้ยง จากเหตุการณ์ดังกล่าวพบว่าประชาชนกว่า 1,000 คน ได้รับความเดือดร้อนและโรงไฟฟ้าแม่เมาะต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ประชาชนในพื้นที่กว่า 5 ล้านบาท และรัฐบาลในขณะนั้นมีมติเห็นชอบให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตติดตั้งระบบกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ แบบเปียกชนิดใช้หินปูน ในเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่ 8-11 ทันทัน (โรงไฟฟ้าแม่เมาะ, 2554)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการดำเนินการมาตรการเพื่อลดปัญหามลพิษทางอากาศไปแล้ว ในมาตรการระยะสั้น แต่ก็ยังไม่สามารถลดปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ซึ่งยังคงสูงเกินค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศอยู่ เนื่องจากมาตรการระยะยาวคือ การติดตั้งระบบกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์แบบใช้หินปูน (FGD) ยังไม่เริ่มดำเนินการ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2537)

ในปี พ.ศ. 2538 ปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่โดยรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะได้เพิ่มมากขึ้น มีค่าความหนาแน่นของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ใน 1 ชั่วโมง สูงเกิน 1,300 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เกิดขึ้นถึง 81 ครั้งในรอบปี เนื่องจากโรงไฟฟ้าบางประกกเกิดขัดข้องและต้องทำการปิดซ่อมแซม ดังนั้นโรงไฟฟ้าแม่เมาะต้องทำการผลิตไฟฟ้าส่งเข้าระบบเพิ่มขึ้น จึงทำให้มีปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ออกสู่สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2538)

ผลกระทบจากการปล่อยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ในปริมาณที่เกินค่ามาตรฐานออกสู่สิ่งแวดล้อม ประกอบกับพื้นที่ของอำเภอแม่เมาะซึ่งเป็นที่ราบลุ่มกับภูเขา และมีภูเขาล้อมรอบถึงสามทิศ ลักษณะภูมิประเทศเช่นนี้จึงทำให้เกิดเกิดความกดอากาศค่อนข้างสูง อากาศเคลื่อนตัวช้าหรือเคลื่อนเอนจากบนลงสู่ล่างมากขึ้น จึงทำให้อากาศที่ปนเปื้อนก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ไม่สามารถถ่ายเทออกไปสู่ที่อื่นได้สะดวก ทำให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางและรุนแรง โดยชาวบ้านหลาย

พนักงนเกิดอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง หายใจไม่ออก คันตามตัว เป็นผื่นแพ้และเกาตา นอกจากนั้นยังทำให้เกิดความเสียหายต่อพืชผลทางการเกษตร สัตว์เลี้ยงประเภทวัวควมที่พากันล้มตายเป็นจำนวนมาก

ดังนั้นจึงเกิดการรวมกลุ่มกันของประชาชนในนามเครือข่ายสิทธิผู้ป่วยแม่เมาะ ที่ได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองถ่านหินของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2547 เครือข่ายสิทธิผู้ป่วยแม่เมาะได้เข้ายื่นฟ้องต่อศาลปกครองจังหวัดเชียงใหม่ ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจ่ายค่าชดเชยให้กับผู้ได้รับผลกระทบทางสุขภาพ ซึ่งศาลได้พิพากษาเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2552 ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจ่ายค่าชดเชยเยียวยาแก่ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองถ่านหิน จำนวน 131 คน จำนวนคนละ 246,900 บาท พร้อมอพยพชาวบ้านออกนอกรัศมีผลกระทบ 5 กิโลเมตร แต่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด ทำให้คดียังไม่ถึงที่สุด

เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 นางมะลิวรรณ นาควิโรจน์ เลขาธิการเครือข่ายสิทธิผู้ป่วยแม่เมาะ ได้เข้ายื่นหนังสือต่อเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เพื่อขอให้ระงับการกระทำ อันจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จนกว่าจะมีแนวทางการเยียวยาที่ชัดเจน ตามประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

1. การชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบ และครอบครัวของผู้เสียชีวิตจากกระบวนการผลิตไฟฟ้าที่ผ่านมา ก่อนที่จะมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อทดแทนโรงไฟฟ้าเก่า
2. การดำเนินการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยตามคำสั่งศาลปกครองที่ตัดสินให้ปิดสนามกอล์ฟ และฟื้นฟูสภาพป่า ก่อนการดำเนินการขยายเหมืองถ่านหินลึกในดักทับแปลงประทานบัตรเดิม
3. การจัดสรรกองทุนพัฒนาไฟฟ้าที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย แม่เมาะ จังหวัดลำปาง จัดเก็บเข้ากองทุนปีละ 300 ล้านบาท ให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจนเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะได้รับการชดเชยเยียวยาฟื้นฟูสุขภาพและเข้าร่วมบริหารจัดการ การดำเนินงานของกองทุน

สำหรับโครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ 4-7 ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ที่ประกาศให้โครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินที่มีขนาดกำลังผลิตตั้งแต่ 100 เมกะวัตต์ขึ้นไป เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (Environmental and Health Impact Assessment : EHIA) ตามข้อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2552 ดังนั้นโครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ 4-7 จึงต้องศึกษาและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพดังกล่าว (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2554) จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เกิดข้อกังวลเรื่องผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพและการอพยพย้ายถิ่นฐาน ต้องการให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตดำเนินการศึกษาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนก่อนก่อสร้าง พร้อมทั้งเรียกร้องให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิต เร่งเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบเดิมให้เสร็จสิ้นก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ 4-7

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่ามีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและเรื่องสำคัญอื่นที่น่าสนใจ สรุปได้ดังนี้

บุญชัย เกิดปัญญาวัดน์ (2535: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความเหมาะสมในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีทัศนคติที่ดีและเห็นควรให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาเป็นขั้นตอนหนึ่ง ในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม แต่เนื่องจากประชาชนทั่วไปยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมน้อยมาก จึงเห็นควรที่จะปรับปรุงแก้ไขในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การประสานงาน การพิจารณา รายงานและกฎหมายรองรับ เพื่อให้การเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

ประมวล พูนสังข์ (2536: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะและการปฏิบัติ ในการจัดการขยะมูลฝอยอันตรายจากอาคารบ้านเรือนของประชาชนในเขตเมืองและเขตชนบท : กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่าความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยอันตรายจากอาคารบ้านเรือน และการจัดการขยะมูลฝอยอันตรายจากอาคารบ้านเรือนของประชาชน ในเขตเมืองและเขตชนบทมีน้อย มีทัศนคติด้านบวกต่อวิธีการจัดการขยะมูลฝอยอันตรายจากอาคารบ้านเรือนที่ถูกต้อง และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ความรู้และการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรมีการส่งเสริมหรือให้ความรู้ รวมถึงวิธีการจัดการที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องขยะมูลฝอยอันตรายจากอาคารบ้านเรือน

สุเมธ ทราชแก้ว (2536 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับสูง และผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบต่างๆ เช่น การฝึกอบรม หรือ จัดให้มีการทัศนศึกษาดูงานหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความรู้ ทัศนคติที่ดีและมีทักษะในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม

นิพนธ์ สุดใจ (2538 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของผู้จับจี้รถบรรทุกต่อปัญหามลพิษควันดำ ผลการศึกษาพบว่าผู้จับจี้รถบรรทุกมีความรู้เกี่ยวกับปัญหามลพิษควันดำอยู่ในระดับปานกลาง และมีทัศนคติต่อปัญหามลพิษควันดำอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งมีส่วนร่วมในเรื่องการมีใบขับขี่ การไม่บรรทุกน้ำหนักเกินอัตรา การไม่ปล่อยให้รถมีปัญหาวินิจฉัย การเข้ารับการตรวจวินิจฉัยจากเจ้าหน้าที่ แต่พฤติกรรมในการแก้ไขมลพิษควันดำซึ่งผู้จับจี้รถบรรทุกให้ความร่วมมืออยู่ในระดับน้อย ผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรส่งเสริมความรู้ ทัศนคติที่มีต่อปัญหามลพิษควันดำ และควรมีการจัดกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาให้กับผู้จับจี้รถบรรทุก เพื่อให้เกิดความตระหนักและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหามลพิษควันดำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ (2541: 66-72) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา : อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีระดับความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ระดับความรู้และระดับทัศนคติ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภา อบต. อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรส่งเสริมความรู้และสนับสนุนการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในท้องถิ่น และกระทรวงมหาดไทยควรเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีบทบาทเต็มที่ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคอยให้คำปรึกษาและติดตามผลการดำเนินการอย่างใกล้ชิด รวมถึงมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยเฉพาะ

ทองสุข บุญเสือ (2543: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมบริหารจัดการ ของหน่วยงานราชการตามแผนปฏิบัติการ เพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด : กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่าหน่วยงานต่างๆ มีส่วนร่วมบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย ปัจจัยของหน่วยงานที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่น การมีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของบุคลากรในหน่วยงาน ผลสัมฤทธิ์ของโครงการสิ่งแวดล้อมที่ทำอยู่ จำนวนคณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน สภาพความพร้อมข้อมูลสิ่งแวดล้อมที่หน่วยงานมี การได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์แผนปฏิบัติการฯ การได้รับการกระตุ้นย้า/สนับสนุนให้ทำโครงการสิ่งแวดล้อมจากหน่วยเหนือ การได้รับโอกาสได้รับรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับแผนปฏิบัติการฯ งบประมาณสนับสนุนจากภายนอกหน่วยงาน

ศักดิ์ศรี แก้วเอี่ยม (2543: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้และการปฏิบัติของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย บริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่าความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการอยู่ในระดับสูง ในขณะที่การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001 นอกจากนี้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีผลต่อความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.001 ผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ การประชาสัมพันธ์ มีการจัดตั้งกลุ่มดูแลความสะอาด จัดหาถังขยะเพิ่มและควรเข้มงวดในเรื่องการรักษาความสะอาด รวมไปถึงเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อม

สวัสปรียา ธรรมวัฒน์วิมล (2543: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของผู้ประกอบอาชีพช่างจักรยานยนต์รับจ้างเกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของรัฐบาล ศึกษากรณีบริเวณตลาดสะพานใหม่ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ผลการศึกษาพบว่าระดับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันควบคุมและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติ ได้แก่ การศึกษา ภูมิถิ่นเดิม ความรู้ ทักษะ ชนิดเครื่องยนต์ ระยะเวลาในการขับขี่รถต่อวัน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ และจำนวนครั้งในการซ่อมต่อปี และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ความรู้และทักษะมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการปฏิบัติ และความสัมพันธ์ระหว่างทักษะและการปฏิบัติไม่มี

ความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ และกิจกรรมเสริมทัศนคติด้านการควบคุมการป้องกันมลภาวะ แก่ผู้ขับรถจักรยานยนต์รับจ้างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูงในการนำไปปฏิบัติและส่งเสริมให้มีการใช้เครื่องยนต์ชนิด 4 จังหวะ โดยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอาจใช้นโยบายทางการตลาด หรือใช้เป็นกฎข้อบังคับสำหรับจักรยานยนต์รับจ้างต่อไป

สุรางคณา ไม้ตราวัฒนา (2544: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของพนักงานบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของพนักงานในการอนุรักษ์พลังงานด้วย ผลการศึกษาพบว่าพนักงานบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ส่วนใหญ่มีความรู้ในการอนุรักษ์พลังงานอยู่ในระดับปานกลาง และมีทัศนคติที่พึงปรารถนาในการอนุรักษ์พลังงาน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานอยู่ในระดับสูง และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าความรู้ในการอนุรักษ์พลังงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน นอกจากนี้ทัศนคติในการอนุรักษ์พลังงาน ยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรทำการรณรงค์เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานผ่านสื่อต่างๆ แก่ผู้ใช้อาคาร และควรน่านโยบายในการอนุรักษ์พลังงานเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายของบริษัท รวมทั้งควรมีการอบรมแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นแก่พนักงานมากยิ่งขึ้น

กวีณา จงจิตินนท์ (2547: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนบนเกาะสมุยส่วนใหญ่มีความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่าความรู้และทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประชาชนบนเกาะสมุย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรมีการส่งเสริมการศึกษาให้สูงกว่าในระดับภาคบังคับ ควรจัดให้มีการให้ความรู้แก่ประชาชนโดยการใช้สื่อที่ได้รับความนิยม คือ การพูดคุยโดยตรงกับประชาชน การใช้สื่อวิทยุ และควรจัดให้มีการอบรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยเน้นขั้นตอนการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นหน้าที่ของประชาชนเอง

วรุण्या ทองกลม (2550: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากครัวเรือน กรณีศึกษา เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง มีทัศนคติที่ดีมากในการลดปริมาณขยะมูลฝอย และส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดปริมาณขยะมูลฝอย และส่งเสริมให้กิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากครัวเรือนเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายหรือแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้นที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปได้ดังนี้

เพศ

เพ็ญรพี ผูกกลิ่น (2545: 73-74) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา : ตำบลสบป่าด อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สาริณีย์ สุวรรณศีลศักดิ์ (2555: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

อายุ

เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ (2541: 73-81) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา : อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุรางคณา ไม้ตราวัฒนา (2544: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของพนักงานบริษัท ผลิตภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่าพนักงานที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กวีณา จงจิตินันท์ (2547: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ระดับการศึกษา

สวสัปรียา ธรรมวัฒน์วิมล (2543: 138) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของผู้ประกอบอาชีพขับรถจักรยานยนต์รับจ้างเกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของรัฐบาล ศึกษากรณีบริเวณตลาดสะพานใหม่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบอาชีพขับรถจักรยานยนต์รับจ้างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของรัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุรางคณา ไม้ตราวัฒนา (2544: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของพนักงานบริษัท ผลิตภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้และทัศนคติในการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เพ็ญรพี ผ่องกลิ่น (2545: 73-74) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา : ตำบลสบป่าด อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผล

การศึกษาพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กวีณา จงฐิตินนท์ (2547: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

สถานภาพในครัวเรือน

ประมวล พูนสังข์ (2536: 91) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยอันตรายจากอาคารบ้านเรือนของประชาชนในเขตเมืองและเขตชนบท: กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีสถานะในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยอันตรายจากอาคารบ้านเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เพ็ญรพี ฝูงกลิ่น (2545: 73-74) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา : ตำบลสบป่าด อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สาริณีย์ สุวรรณสีลศักดิ์ (2555: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่

สวัสดิปริยา ธรรมวัฒน์วิมล (2543: 138) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของผู้ประกอบอาชีพขับรถจักรยานยนต์รับจ้างเกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของรัฐบาล ศึกษากรณีบริเวณตลาดสะพานใหม่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบอาชีพขับรถจักรยานยนต์รับจ้างที่มีภูมิลำเนาเดิมแตกต่างกัน มีทักษะเกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของรัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เพ็ญรพี ฝูงกลิ่น (2545: 73-74) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา : ตำบลสบป่าด อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กวีณา จงจิตินนท์ (2547: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุวัฒน์ ศิริรัตน์ (2551: 86-87) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน กรณีศึกษา: แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนแตกต่างกันมีความรู้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

การถือครองที่ดิน

เพิ่มศักดิ์ สัจจะเวท (2545: 94) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรน้ำของเกษตรกรจากโครงการชลประทาน กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่าลักษณะการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ไพลิน นุชถาวร (2550: 58) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทานฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโดมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่าลักษณะการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

อาชีพ

เพ็ญรพี ฝูงกลิ่น (2545: 73-74) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา : ตำบลสบป่าด อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กวีณา จงฐิตินนท์ (2547: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สาริณี สุวรรณสีลศักดิ์ (2555: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ระยะเวลาการทำงาน

นิพนธ์ สุดใจ (2538: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของผู้ขับเคลื่อนบรรทุกต่อปัญหามลพิษควันดำ ผลการศึกษาพบว่าผู้ขับเคลื่อนบรรทุกที่มีจำนวนปีที่ขับเคลื่อนแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับปัญหามลพิษควันดำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุรางคณา ไม้ตราวัฒนา (2544: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของพนักงานบริษัท ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่าพนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานแตกต่างกัน มีความรู้และทักษะในการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

นิพนธ์ สุดใจ (2538: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของผู้ขับเคลื่อนบรรทุกต่อปัญหามลพิษควันดำ ผลการศึกษาพบว่าผู้ขับเคลื่อนบรรทุกที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับปัญหามลพิษควันดำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศักดิ์ศรี แก้วเอี่ยม (2543: 87) ทำการศึกษาเรื่องความรู้และการปฏิบัติของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย บริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สวัสปรียา ธรรมวัฒน์วิมล (2543: 138) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของผู้ประกอบอาชีพขับรถจักรยานยนต์รับจ้างเกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของรัฐบาล ศึกษากรณีบริเวณตลาดสะพานใหม่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบอาชีพขับรถจักรยานยนต์รับจ้างที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของรัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เพ็ญพิ พิณกลิ่น (2545: 73-74) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา : ตำบลสบป่าด อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง ผล

การศึกษาพบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

สถานภาพทางสังคม

เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ (2541: 73-81) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา : อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งทางสังคมแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

การให้คุณค่าต่อสุขภาพ

ณพรรษสรณ์ เสมสันต์ (2550: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องบทบาทของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่มีความตระหนักด้านคุณค่าของสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ (2541: 73-81) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา: อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการติดตามข้อมูล

ข่าวสารแตกต่างกัน มีความรู้และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศักดิ์ศรี แก้วเอี่ยม (2543: 87) ทำการศึกษาเรื่องความรู้และการปฏิบัติของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย บริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เพ็ญรพี ฝูงกลิ่น (2545: 73-74) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา: ตำบลสบป่าด อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กวีณา จงจิตินันท์ (2547: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีความถี่ในการติดตามข้อมูลข่าวสารแตกต่างกัน มีความรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันมีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

เพ็ญรพี ฝูงกลิ่น (2545: 73-74) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา: ตำบลสบป่าด อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่ได้รับผลกระทบมลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบมลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันมีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

นิพนธ์ สุดใจ (2538: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของผู้ขับเคลื่อนบรรทุกต่อปัญหามลพิษควันดำ ผลการศึกษาพบว่าผู้ขับเคลื่อนบรรทุกที่มีประสบการณ์ในการทำผิดจรรยาบรรณต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับปัญหามลพิษควันดำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุรางคณา ไม้ตราวัฒนา (2544: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของพนักงานบริษัท ผลิตภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่าพนักงานที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกัน มีความรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กวีณา จงฐิตินันท์ (2547: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีประสบการณ์การได้รับการอบรมด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ ต่างกันมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

สาโรช การกุล (2548: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่าผู้นำโดยโครงสร้างและผู้นำโดยธรรมชาติ มีความคิดเห็นด้านการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ณพรัชสิทธิ์ สมสันต์ (2550: 83) ทำการศึกษาเรื่องบทบาทของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าระดับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่ต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทำการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

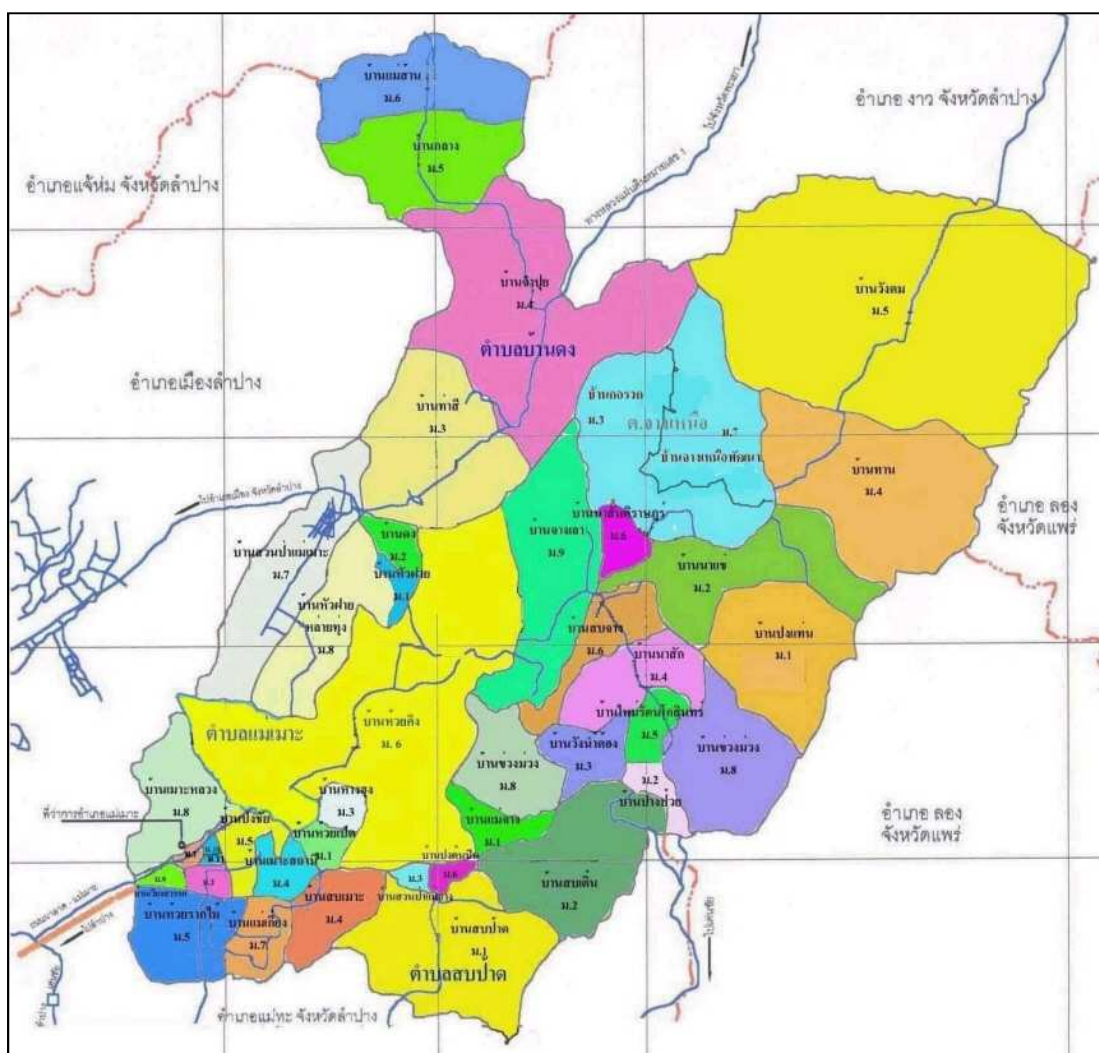
- 3.1 ประชากรเป้าหมาย
- 3.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 การสุ่มตัวอย่าง
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายในการวิจัย คือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตำบลแม่เมาะ ตำบลสบป่าและตำบลนาสัก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2554)

1. ตำบลแม่เมาะ	2,746	ครัวเรือน
- บ้านห้วยเป็ด หมู่1	875	ครัวเรือน
- บ้านหางสูง หมู่3	263	ครัวเรือน
- บ้านห้วยคิง หมู่6	1,608	ครัวเรือน

2. ตำบลสบป่าด	1,062	ครัวเรือน
- บ้านสบป่าด หมู่1	557	ครัวเรือน
- บ้านสบเต็น หมู่2	172	ครัวเรือน
- สวนป่าแม่จาง หมู่3	116	ครัวเรือน
- บ้านปางคันปิง หมู่6	217	ครัวเรือน
3. ตำบลนาสัก	419	ครัวเรือน
- บ้านแม่จาง หมู่1	217	ครัวเรือน
- บ้านช่วงม่วง หมู่8	202	ครัวเรือน
รวมทั้งสิ้น	4,227	ครัวเรือน



รูปภาพ 3.1 แผนที่อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่เมะ (2555)

3.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 4,227 ครั้วเรือน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนในการวิจัย โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1973: 725) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนประชากร

N = จำนวนครั้วเรือนทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มเท่ากับ 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{4227}{1+4227(0.05)^2} \\ &= 366.42 \end{aligned}$$

ผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 366 ครั้วเรือน แต่เพื่อเพิ่มค่าอำนาจการจำแนกและความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 ครั้วเรือน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ครั้วเรือน ซึ่งมีขนาดมากพอที่จะใช้เป็นตัวแทนของประชากรได้

3.3 การสุ่มตัวอย่าง

จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ครั้วเรือน ผู้วิจัยได้กำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับพื้นที่ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ตำบลแม่เมาะ (บ้านห้วยเป็ด หมู่1 บ้านหางสูง หมู่3 บ้านห้วยคิง หมู่6) ตำบลสบป่าด (บ้านสบป่าด หมู่1 บ้านสบเต็น หมู่2 สวนป่าแม่จาง หมู่3 บ้านปางต้นปิง หมู่6) และ ตำบลนาสัก (บ้านแม่จาง หมู่1 บ้านข่วงม่วง หมู่8)

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับครัวเรือน ผู้วิจัยได้ทำการคำนวณสัดส่วนของตัวอย่าง (Proportional to size) จากจำนวนครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ตัวอย่างมีการกระจายในแต่ละหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สัดส่วนของตัวอย่าง} &= \frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่ได้รับคัดเลือก}}{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ}} \\ &= \frac{4227}{400} \\ &= 10.56 \end{aligned}$$

สัดส่วนที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 10.56 จากนั้นจึงนำสัดส่วนนี้ไปคำนวณเพื่อหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการในแต่ละหมู่บ้าน ดังแสดงในตาราง 3.1

ตาราง 3.1 จำนวนครัวเรือนและจำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้ จำแนกตามหมู่บ้านที่ทำการศึกษา

ตำบล	หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนตัวอย่าง (ครัวเรือน)
แม่เมาะ	บ้านห้วยเป็ด หมู่1	875	82
	บ้านทางสูง หมู่3	263	25
	บ้านห้วยคิง หมู่6	1,608	152
สบป่าด	บ้านสบป่าด หมู่1	557	53
	บ้านสบเดิน หมู่2	172	16
	สวนป่าแม่จาง หมู่3	116	11
	บ้านปงคันปิง หมู่6	217	21
นาสัก	บ้านแม่จาง หมู่1	217	21
	บ้านช่วงม่วง หมู่8	202	19
รวม		4,227	400

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2554)

3. การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Approach) ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic random sampling) โดยยึดตามเลขที่บ้านจากฐานข้อมูลประชากร สำนักบริหารการทะเบียน อำเภอแม่เมาะ กรมการปกครอง (2554) ทำการเก็บข้อมูลกับหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนของครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่ทำการวิจัย เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยทำการเก็บข้อมูล 1 บ้าน เว้น 9 บ้าน ในกรณีที่ไม่มีคนอยู่บ้านหรือไม่สามารถหาผู้แทนครัวเรือนมาเป็นตัวอย่างได้ ผู้วิจัยจะทำการข้ามไปเก็บข้อมูลในบ้านเลขที่ถัดไปหรือบ้านหลังที่อยู่ถัดไป จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามที่กำหนดไว้

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากผู้วิจัยได้จากการลงสำรวจพื้นที่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถามที่ประกอบด้วยส่วนต่างๆ 10 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง โดยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือนและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดินและสถานภาพทางสังคม โดยกำหนดลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด

ส่วนที่ 2 การให้คุณค่าต่อสุขภาพ โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดมีตัวเลือก 3 ตัวเลือก ข้อคำถามเป็นข้อความเชิงบวก และเชิงลบคละกันโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วย	2 คะแนน	0 คะแนน
ไม่แน่ใจ	1 คะแนน	1 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	0 คะแนน	2 คะแนน

คะแนนการให้คุณค่าต่อสุขภาพ จะถูกนำมารวมและจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2544: 34) แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนร้อยละ 60-75	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่าร้อยละ 75	หมายถึง ระดับมาก

จากเกณฑ์การแบ่งกลุ่มดังกล่าวผู้วิจัยสามารถจัดระดับคะแนนการให้คุณค่าต่อสุขภาพ ดังนี้

คะแนนน้อยกว่า 16 คะแนน	หมายถึง ให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับน้อย
คะแนน 16 - 20 คะแนน	หมายถึง ให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่า 20 คะแนน	หมายถึง ให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับมาก

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดมีตัวเลือก 5 ตัวเลือก ตามวิธีการวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

10-12 ครั้งต่อปี	4	คะแนน
7-9 ครั้งต่อปี	3	คะแนน
4-6 ครั้งต่อปี	2	คะแนน
1-3 ครั้งต่อปี	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	0	คะแนน

คะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะถูกนำมารวมและจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544: 34) แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนร้อยละ 60-75	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่าร้อยละ 75	หมายถึง ระดับมาก

จากเกณฑ์การแบ่งกลุ่มดังกล่าวผู้วิจัยสามารถจัดระดับคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

คะแนนน้อยกว่า 24 คะแนน	หมายถึง มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฯ ระดับน้อย
คะแนน 24 - 30 คะแนน	หมายถึง มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฯ ระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่า 30 คะแนน	หมายถึง มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฯ ระดับมาก

ส่วนที่ 4 การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิด ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามโดย มีตัวเลือกกว่าเคยหรือไม่เคยมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 5 การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดลักษณะของคำถามเป็นปลายปิดมีตัวเลือก 6 ตัวเลือก ตามวิธีการวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากกว่า 12 ครั้งต่อปี	5	คะแนน
10-12 ครั้งต่อปี	4	คะแนน
7-9 ครั้งต่อปี	3	คะแนน
4-6 ครั้งต่อปี	2	คะแนน
1-3 ครั้งต่อปี	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	0	คะแนน

คะแนนการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจะถูกนำมารวมและจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544: 34) แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60	หมายถึง	ระดับน้อย
คะแนนร้อยละ 60-75	หมายถึง	ระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่าร้อยละ 75	หมายถึง	ระดับมาก

จากเกณฑ์การแบ่งกลุ่มดังกล่าวผู้วิจัยสามารถจัดระดับคะแนนการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

คะแนนน้อยกว่า 29 คะแนน	หมายถึง	ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ ในระดับน้อย
คะแนน 29 - 36 คะแนน	หมายถึง	ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ ในระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่า 36 คะแนน	หมายถึง	ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ ในระดับมาก

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดมีตัวเลือก 5 ตัวเลือก ตามวิธีการ

วัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) มีข้อความทั้งเชิงบวกและเชิงลบคละกัน ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถาม โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4 คะแนน	0 คะแนน
เห็นด้วย	3 คะแนน	1 คะแนน
ไม่แน่ใจ	2 คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	1 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0 คะแนน	4 คะแนน

คะแนนความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จะถูกนำมารวมและจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544: 34) แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60	หมายถึง	ระดับน้อย
คะแนนร้อยละ 60-75	หมายถึง	ระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่าร้อยละ 75	หมายถึง	ระดับมาก

จากเกณฑ์การแบ่งกลุ่มดังกล่าวผู้วิจัยสามารถจัดระดับคะแนนความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

คะแนนน้อยกว่า 38 คะแนน	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อย
คะแนน 38 - 48 คะแนน	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่า 48 คะแนน	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับมาก

ส่วนที่ 7 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิด 2 ตัวเลือก มีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบคละกัน ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถาม โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบถูก	1 คะแนน
ตอบผิด	0 คะแนน

คะแนนความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ได้ จะถูกนำมารวมและจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544: 34) แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนร้อยละ 60-75	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่าร้อยละ 75	หมายถึง ระดับมาก

จากเกณฑ์การแบ่งกลุ่มดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถจัดระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนี้

คะแนนน้อยกว่า 7 คะแนน	หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ ในระดับน้อย
คะแนน 7 - 9 คะแนน	หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ ในระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่า 9 คะแนน	หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ ในระดับมาก

ส่วนที่ 8 ทศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดมีตัวเลือก 5 ตัวเลือก ตามวิธีการวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) มีข้อความทั้งเชิงบวกและเชิงลบคละกัน ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4 คะแนน	0 คะแนน
เห็นด้วย	3 คะแนน	1 คะแนน
ไม่แน่ใจ	2 คะแนน	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	1 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0 คะแนน	4 คะแนน

คะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ได้ จะถูกนำมารวมและจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544: 34) แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนร้อยละ 60-75	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่าร้อยละ 75	หมายถึง ระดับมาก

จากเกณฑ์การแบ่งกลุ่มดังกล่าวผู้วิจัยสามารถจัดระดับคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนี้

คะแนนน้อยกว่า 31 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับน้อย
คะแนน 31 - 39 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่า 39 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับมาก

ส่วนที่ 9 พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก ตามวิธีการวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) มีข้อความเชิงบวก ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ทุกครั้ง	3	คะแนน
บ่อยครั้ง	2	คะแนน
บางครั้ง	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	0	คะแนน

คะแนนพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ได้ จะถูกนำมารวมและจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2544: 34) แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60	หมายถึง	ระดับน้อย
คะแนนร้อยละ 60-75	หมายถึง	ระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่าร้อยละ 75	หมายถึง	ระดับมาก

จากเกณฑ์การแบ่งกลุ่มดังกล่าวผู้วิจัยสามารถจัดระดับคะแนนพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนี้

คะแนนน้อยกว่า 29 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับน้อย
คะแนน 29 - 36 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับปานกลาง
คะแนนมากกว่า 36 คะแนน	หมายถึง	มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับมาก

ส่วนที่ 10 คำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

3.5 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงให้มีความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ซึ่งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนได้พิจารณาอนุมัติเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2555 จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดสอบเก็บข้อมูล (Pre-test) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านเวียงสวรรค์ หมู่ 9 ตำบลแม่เมาะ อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมากที่สุด จำนวน 30 ครัวเรือน แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (Difficulty) ค่าอำนาจการจำแนก (Discrimination Power) และค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (Difficulty) และการวิเคราะห์ค่าอำนาจการจำแนก (Discrimination Power)

$$\text{ค่าความยากง่าย} \quad p = \frac{P_H + P_L}{n}$$

$$\text{ค่าอำนาจจำแนก} \quad r = \frac{P_H - P_L}{n}$$

เมื่อ

P = ค่าความยากง่าย

r = ค่าอำนาจจำแนก

P_H = จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มสูง

P_L = จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

n = จำนวนผู้ตอบทั้งหมดในกลุ่มสูง/ต่ำ

2. การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามวัดความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson formula: KR-20) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[\frac{1 - \sum p_t q_t}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ

r = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

k	=	จำนวนข้อในแบบสอบถามทั้งหมด
p	=	สัดส่วนของผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
q	=	สัดส่วนของผู้ตอบผิดในแต่ละข้อ
Σ	=	ผลรวมค่าความแปรปรวนของคะแนนผู้ตอบถูกและตอบผิด
S^2	=	ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามวัดความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมพบว่า มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.601

3. การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม วัดการให้คุณค่าต่อสุขภาพ วัดความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน วัดทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และ วัดพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[\frac{1 - \sum s_i^2}{s_x^2} \right]$$

เมื่อ

α	=	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	=	จำนวนข้อในแบบสอบถามทั้งหมด
S_x^2	=	คะแนนความแปรปรวนรวม
S_i^2	=	คะแนนความแปรปรวนในแต่ละข้อ

ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามหลังจากทำการวิเคราะห์ พบว่า การให้คุณค่าต่อสุขภาพ มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.711
 ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.764
 ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.777
 พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.908

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเป็นเครื่องมือ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล แจ้งไปยังว่าการอำเภอแม่เมะ ที่ทำการกำนันทั้ง 3 ตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เมะ และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านที่จะเข้าไปเก็บข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลภายในพื้นที่
2. ทำการเก็บข้อมูลกับครัวเรือนภายในหมู่บ้าน ตามที่ได้กำหนดเลขที่บ้านไว้ข้างต้น โดยทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนของครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ทำการวิจัย เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 400 ครัวเรือน

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามความต้องการแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบ นำไปลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science) โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือนและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดินและสถานภาพทางสังคม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด
3. วิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การให้คุณค่าต่อสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด
5. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัย กระตุ้น กับความรู้ ทักษะและพฤติกรรม สำหรับตัวแปรอิสระที่แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ใช้สถิติ t-test ส่วนตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่มย่อยขึ้นไปใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้สถิติตาม วิธีของ Scheffé
6. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรม โดยใช้สถิติวิเคราะห์ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตำบลแม่เมาะ ตำบลสบป่าด และตำบลนาสัก จำนวน 400 ครัวเรือน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังนี้

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือนและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

4.2 ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดินและสถานภาพทางสังคม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

4.3 ปัจจัยกระตุ้นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การให้คำแนะนำต่อสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

4.4 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

4.5 ทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

4.6 พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

4.7 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้สถิติตามวิธีของ Scheffé

4.8 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้สถิติตามวิธีของ Scheffé

4.9 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้สถิติตามวิธีของ Scheffé

4.10 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

4.11 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน รวบรวม ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.1)

เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.50 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 37.50

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ร้อยละ 38.25 รองลงมา มีอายุระหว่าง 46 – 60 ปี ร้อยละ 28.50 มีอายุน้อยกว่า 31 ปี ร้อยละ 16.75 และมีอายุตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 16.50 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 45 ปี มีอายุสูงสุด 80 ปี และมีอายุต่ำสุด 20 ปี

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 44.75 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 18.75 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 14.50 จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 8.00 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 7.50 และจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 1.00 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ศึกษา ร้อยละ 5.50

สถานภาพในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 45.25 รองลงมามีสถานภาพเป็นคู่สมรส (สามี/ภรรยา) ร้อยละ 32.00 มีสถานภาพเป็นบุตร/ธิดา ร้อยละ 11.50 มีสถานภาพเป็นผู้อาศัย ร้อยละ 7.75 มีสถานภาพเป็นบิดา/มารดา ร้อยละ 2.25 และมีสถานภาพเป็นญาติพี่น้อง ร้อยละ 1.25 ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 4 คน ร้อยละ 54.50 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน ร้อยละ 40.50 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไป ร้อยละ 5.00 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 10 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

	จำนวน 400 ครัวเรือน	
	ร้อยละ	จำนวน
เพศ		
ชาย	37.50	150
หญิง	62.50	250
อายุ		
น้อยกว่า 31 ปี	16.75	67
31 – 45 ปี	38.25	153
46 – 60 ปี	28.50	114
ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	16.50	66
Mean = 45.42 S.D. = 14.87 Max = 80 Min = 20		

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน 400 ครั้วเรือน	
	ร้อยละ	จำนวน
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	5.50	22
ประถมศึกษา	44.75	179
มัธยมศึกษาตอนต้น	14.50	58
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	18.75	75
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	8.00	32
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	7.50	30
สูงกว่าปริญญาตรี	1.00	4
สถานภาพในครัวเรือน		
หัวหน้าครัวเรือน	45.25	181
คู่สมรส (สามี/ภรรยา)	32.00	128
บุตร/ธิดา	11.50	46
ญาติพี่น้อง	1.25	5
ผู้อาศัย	7.75	31
บิดา/มารดา	2.25	9
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
น้อยกว่า 4 คน	54.50	218
4-6 คน	40.50	162
ตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไป	5.00	20
Mean = 3.46 S.D. = 1.56 Max = 10 Min = 1		

4.2 ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ครั้วเรือน ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.2)

อาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 37.75 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 18.25 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 7.50 ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน

และเป็นนักเรียน/นักศึกษา ในอัตราที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 6.00 ประกอบอาชีพข้าราชการ ร้อยละ 4.00 และประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 3.75 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 16.75

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 9,999 บาท ร้อยละ 33.50 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 19,999 บาท ร้อยละ 27.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 20.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 – 29,999 บาท ร้อยละ 9.50 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 9.00 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 12,230 บาท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงสุด 100,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำสุด 600 บาท

ระยะเวลาการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีระยะเวลาการทำงาน น้อยกว่า 16 ปี ร้อยละ 73.75 รองลงมามีระยะเวลาการทำงาน 16-45 ปี ร้อยละ 23.75 และมีระยะเวลาการทำงานตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 2.50 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาการทำงานเฉลี่ย 15 ปี มีระยะเวลาการทำงานสูงสุด 68 ปี และมีระยะเวลาการทำงานต่ำสุด 1 ปี

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 16-30 ปี และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 31-45 ปี ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 29.75 รองลงมามีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ น้อยกว่า 16 ปี ร้อยละ 20.50 มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 46-60 ปี ร้อยละ 16.25 และมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 3.75 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่เฉลี่ย 31 ปี มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่สูงสุด 80 ปี และมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่ำสุด 1 ปี

การถือครองที่ดิน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 93.75 และเป็นผู้เช่าที่ดินร้อยละ 6.25

สถานภาพทางสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาไม่มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 79.50 รองลงมามีสถานภาพทางสังคม เช่น เป็นผู้ใหญ่นบ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่นบ้าน กรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข และหัวหน้ากลุ่มบ้าน ร้อยละ 16.75 และเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ (เช่น ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น) ร้อยละ 3.75 ตามลำดับ

ตาราง 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม

จำนวน 400 ครัวเรือน		
ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม	ร้อยละ	จำนวน
อาชีพ		
ข้าราชการ	4.00	16
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.75	15
พนักงานเอกชน	6.00	24
เกษตรกร	7.50	30
ค้าขาย	18.25	73
รับจ้างทั่วไป	37.75	151
นักเรียน/นักศึกษา	6.00	24
ว่างงาน	16.75	67
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	20.50	82
5,000 – 9,999 บาท	33.50	134
10,000 – 19,999 บาท	27.50	110
20,000 – 29,999 บาท	9.50	38
ตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป	9.00	36
Mean = 12230.45 S.D. = 13024.82 Max = 100,000 Min = 600		
ระยะเวลาการทำงาน		
น้อยกว่า 16 ปี	73.75	295
16-45 ปี	23.75	95
ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป	2.50	10
Mean = 14.57 S.D. = 13.60 Max = 68 Min = 1		
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่		
น้อยกว่า 16 ปี	20.50	82
16-30 ปี	29.75	119
31-45 ปี	29.75	119
46-60 ปี	16.25	65
ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	3.75	15
Mean = 31.29 S.D. = 16.78 Max = 80 Min = 1		
การถือครองที่ดิน		
เป็นของตนเอง	93.75	375
เป็นผู้เช่า	6.25	25

ตาราง 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม (ต่อ)

ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน 400 ครั้วเรือน	
	ร้อยละ	จำนวน
สถานภาพทางสังคม		
มีสถานภาพทางสังคม	16.75	67
ไม่มีสถานภาพทางสังคม	79.50	318
เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ (เช่น ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น)	3.75	15

4.3 ปัจจัยกระตุ้นของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยกระตุ้นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ครั้วเรือน ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 การให้คุณค่าต่อสุขภาพ

ในการศึกษาการให้คุณค่าต่อสุขภาพ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ ได้แก่ การเจ็บป่วยของกลุ่มตัวอย่างหรือบุคคลในครั้วเรือนของกลุ่มตัวอย่างในรอบปีที่ผ่านมาและการมีโรคประจำตัว ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.3)

ในรอบปีที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีการเจ็บป่วยไม่สบายทั้งของตนเองหรือบุคคลในครั้วเรือน ร้อยละ 65.50 และไม่มีการเจ็บป่วยทั้งของตนเองหรือบุคคลในครั้วเรือน ร้อยละ 34.50

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 57.50 และมีโรคประจำตัว ร้อยละ 42.50 โดยโรคประจำตัวที่กลุ่มตัวอย่างเป็นมากที่สุด คือ โรคอื่นๆ ทั่วไป ร้อยละ 27.75 (เช่น โรคความดัน ร้อยละ 13.25 โรคเบาหวาน ร้อยละ 3.75 โรคกระเพาะ ร้อยละ 2.75 โรคปวดเมื่อยตามร่างกาย ร้อยละ 2.00 โรคไมเกรน ร้อยละ 1.25 โรคหัวใจ ร้อยละ 1.00 โรคไทรอยด์ ร้อยละ 0.75 โรคไวรัสตับอักเสบ โรคกระดูกทับเส้นประสาทและโรคเนื้องอกในอวัยวะที่เท่ากัน ร้อยละ 0.5 โรคมะเร็งเต้านม โรคนิ้ว โรคไต โรคโลหิตจาง โรคไขมันสูงและโรคกรดไหลย้อนในอวัยวะที่เท่ากัน ร้อยละ 0.25) และเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ร้อยละ 11.75 โดยมีกลุ่มตัวอย่างไม่ระบุโรคประจำตัว ร้อยละ 3.00

ตาราง 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาวะสุขภาพในรอบปีที่ผ่านมา

จำนวน 400 คน		
ภาวะสุขภาพ	ร้อยละ	จำนวน
การเจ็บป่วยไม่สบายของตนเองหรือบุคคลในครัวเรือน		
ไม่มี	34.50	138
มี	65.50	262
การมีโรคประจำตัว		
ไม่มี	57.50	230
มี	42.50	170
- โรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ	11.75	47
- โรคอื่นๆ ทั่วไป	27.75	111
- ไม่ระบุ	3.00	12

เมื่อศึกษาระดับการให้คุณค่าต่อสุขภาพ โดยใช้แบบวัดซึ่งมีลักษณะเป็นแบบปลายปิด ที่มีข้อความเชิงบวก จำนวน 13 ข้อ สามารถสรุปผลการศึกษาโดยเรียงลำดับร้อยละจากมากไปหาน้อยดังนี้ (ตาราง 4.4)

ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 5 การรับประทานอาหารหลักครบ 5 หมู่ มีประโยชน์ต่อร่างกาย ทำให้ได้รับสารอาหารครบถ้วน ร้อยละ 96.25 รองลงมา คือ ข้อที่ 8 การทำความสะอาดร่างกายควรกระทำโดยทันที หลังจากมีการสัมผัสสารเคมีหรือสารปนเปื้อนจากการทำงาน ร้อยละ 95.75 ข้อที่ 7 การสวมหน้ากากอนามัยในขณะที่มีอาการป่วย เป็นไข้ ไอ จาม ช่วยลดการแพร่เชื้อโรคทางอากาศสู่ผู้อื่น ร้อยละ 95.25 ข้อที่ 1 การเข้ารับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี เช่น การตรวจเลือด การวัดความดันโลหิต เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และข้อที่ 6 การออกกำลังกายสัปดาห์ละ 3-5 ครั้ง ทำให้ร่างกายแข็งแรงและมีสุขภาพดี ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 94.75 ตามลำดับ

ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วย 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 11 การระบายน้ำปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติบริเวณรอบโรงไฟฟ้า ทำให้แหล่งน้ำนั้นไม่เหมาะสมต่อการจับสัตว์น้ำมาบริโภค ร้อยละ 5.00 รองลงมา คือ ข้อที่ 3 การดื่มสุราทำให้ความสามารถในการขับขี้นานพาทะเลลดลง ร้อยละ 4.50 ข้อที่ 4 การรับประทานอาหารถึงสุกถึงดิบ มีความเสี่ยงต่อโรคพยาธิต่างๆ และโรคทางเดินอาหาร ร้อยละ 3.75 ข้อที่ 2 การสูบบุหรี่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้ใกล้ชิด ร้อยละ 3.25 และข้อที่ 10 น้ำฝนที่รองรับมาจากหลังคาบ้านอาจมีสารเคมีปนเปื้อน ไม่สามารถนำมาบริโภคได้ ร้อยละ 2.75 ตามลำดับ

ส่วนข้อความที่กลุ่มตัวอย่างไม่แน่ใจ 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 11 การระบายน้ำปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติบริเวณรอบโรงไฟฟ้า ทำให้แหล่งน้ำนั้นไม่เหมาะสมต่อการจับสัตว์น้ำมาบริโภค ร้อยละ 11.75 รองลงมา คือ ข้อที่ 13 ประชาชนในพื้นที่ควรได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสถานการณ์ฉุกเฉิน เมื่อเกิดอุบัติเหตุไม่คาดคิดจากการกักเก็บและการขนส่งสารเคมีของโรงไฟฟ้า ร้อยละ 10.75 ข้อที่ 10 น้ำฝนที่รองรับมาจากหลังคาบ้านอาจมีสารเคมีปนเปื้อน ไม่สามารถนำมาบริโภคได้ ร้อยละ 9.75 ข้อที่ 12 การได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากผลกระทบของมลพิษสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนในพื้นที่ควรได้รับอย่างยิ่ง ร้อยละ 7.50 และข้อที่ 9 เมื่อมีปัญหาหมอกควันในพื้นที่ การสวมหน้ากากอนามัยเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะช่วยหลีกเลี่ยงการสูดฝุ่นละอองเข้าสู่ร่างกาย ร้อยละ 6.00 ตามลำดับ

ตาราง 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการให้คุณค่าต่อสุขภาพ

การให้คุณค่าต่อสุขภาพ	จำนวน 400 คน ร้อยละ		
	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. การเข้ารับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี เช่น การตรวจเลือด การวัดความดันโลหิต เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง	94.75 (379)	5.25 (21)	-
2. การสูบบุหรี่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้ใกล้ชิด	93.75 (375)	3.00 (12)	3.25 (13)
3. การดื่มสุรทำให้ความสามารถในการขับขี่ยานพาหนะลดลง	90.75 (363)	4.75 (19)	4.50 (18)
4. การรับประทานอาหารถึงสุกถึงดิบ มีความเสี่ยงต่อโรคพยาธิต่างๆ และโรคทางเดินอาหาร	90.75 (363)	5.50 (22)	3.75 (15)
5. การรับประทานอาหารหลักครบ 5 หมู่ มีประโยชน์ต่อร่างกาย ทำให้ได้รับสารอาหารครบถ้วน	96.25 (385)	3.25 (13)	0.50 (2)
6. การออกกำลังกายสัปดาห์ละ 3-5 ครั้ง ทำให้ร่างกายแข็งแรงและมีสุขภาพดี	94.75 (379)	4.75 (19)	0.50 (2)
7. การสวมหน้ากากอนามัยในขณะที่มีอาการป่วย เป็นไข้ ไอ จาม ช่วยลดการแพร่เชื้อโรคทางอากาศสู่ผู้อื่น	95.25 (381)	4.25 (17)	0.50 (2)
8. การทำความสะอาดร่างกายควรกระทำโดยทันที หลังจากมีการสัมผัสสารเคมีหรือสารปนเปื้อนจากการทำงาน	95.75 (383)	4.25 (17)	-
9. เมื่อมีปัญหาหมอกควันในพื้นที่ การสวมหน้ากากอนามัยเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะช่วยหลีกเลี่ยงการสูดฝุ่นละอองเข้าสู่ร่างกาย	93.75 (375)	6.00 (24)	0.25 (1)

ตาราง 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการให้คุณค่าต่อสุขภาพ (ต่อ)

จำนวน 400 ครั้วเรือน

การให้คุณค่าต่อสุขภาพ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
10. น้ำฝนที่รองรับมาจากหลังคาบ้านอาจมีสารเคมีปนเปื้อน ไม่สามารถนำมาบริโภคได้	87.50 (350)	9.75 (39)	2.75 (11)
11. การระบายน้ำปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติบริเวณรอบโรงไฟฟ้า ทำให้แหล่งน้ำนั้นไม่เหมาะสมต่อการจับสัตว์น้ำมาบริโภค	83.25 (333)	11.75 (47)	5.00 (20)
12. การได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากผลกระทบของมลพิษสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนในพื้นที่ควรได้รับอย่างยิ่ง	92.00 (368)	7.50 (30)	0.50 (2)
13. ประชาชนในพื้นที่ควรได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสถานการณ์ฉุกเฉิน เมื่อเกิดอุบัติเหตุไม่คาดคิดจากการกักเก็บและการขนส่งสารเคมีของโรงไฟฟ้า	88.50 (354)	10.75 (43)	0.75 (3)

เมื่อผู้วิจัยนำคะแนนการให้คุณค่าต่อสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างมาจัดระดับคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (ในบทที่ 3) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับมาก ร้อยละ 92.75 รองลงมา มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับปานกลาง ร้อยละ 5.75 และมีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับน้อย ร้อยละ 1.50 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 24.75 คะแนน คะแนนสูงสุด 26 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 13 คะแนน

ตาราง 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนการให้คุณค่าต่อสุขภาพ

จำนวน 400 ครั้วเรือน

ระดับคะแนนการให้คุณค่าต่อสุขภาพ	ร้อยละ	จำนวน
ระดับน้อย (น้อยกว่า 16 คะแนน)	1.50	6
ระดับปานกลาง (16 - 20 คะแนน)	5.75	23
ระดับมาก (มากกว่า 20 คะแนน)	92.75	371
Mean = 24.75 S.D. = 2.57 Max = 26 Min = 13		

4.3.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การเคย/ไม่เคยรับทราบข้อมูลหรือข่าวสาร พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 85.75

เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และร้อยละ 14.25 ไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.6

ตาราง 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน 400 ครั้วเรือน	
	ร้อยละ	จำนวน
เคย	85.75	343
ไม่เคย	14.25	57

เมื่อศึกษาประเภทของสื่อและความถี่ในการรับรู้รายละเอียดของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง 343 ครั้วเรือน พบว่าประเภทและความถี่ของสื่อที่กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร 5 อันดับแรก คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารทางประกาศเสียงตามสาย 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 35.57 รองลงมา คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารทางวิทยุ 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 27.70 ได้รับข้อมูลข่าวสารทางโทรทัศน์ 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 24.20 ได้รับข้อมูลข่าวสารทางบุคคลอื่น เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 23.03 และได้รับข้อมูลข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 18.66 ตามลำดับ

ส่วนประเภทของสื่อที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารในรอบ 1 ปี 5 อันดับแรก คือ อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 76.38 รองลงมา คือ วารสาร/นิตยสาร ร้อยละ 67.06 เอกสารราชการ ร้อยละ 66.76 แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 61.22 และหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 46.94 ตามลำดับ (ตาราง 4.7)

ตาราง 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทสื่อและความถี่ในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ประเภทของสื่อ	จำนวน 343 ครั้วเรือน				
	ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร				
	10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี	7-9 ครั้งต่อปี	4-6 ครั้งต่อปี	1-3 ครั้งต่อปี	ไม่เคยเลยในรอบปี
1. วิทยุ	27.70 (95)	8.45 (29)	12.54 (43)	15.16 (52)	36.15 (124)
2. โทรทัศน์	24.20 (83)	10.50 (36)	10.20 (35)	14.58 (50)	40.52 (139)

ตาราง 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทสื่อและความถี่ในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

จำนวน 343 ครั้วเรือน

ประเภทของสื่อ	ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร				
	10-12 ครั้ง ขึ้นไปต่อปี	7-9 ครั้ง ต่อปี	4-6 ครั้ง ต่อปี	1-3 ครั้ง ต่อปี	ไม่เคยเลย ในรอบปี
3. หนังสือพิมพ์	18.66 (64)	5.83 (20)	13.70 (47)	14.87 (51)	46.94 (161)
4. วารสาร/นิตยสาร	5.54 (19)	7.00 (24)	7.87 (27)	12.54 (43)	67.06 (230)
5. เอกสารราชการ	8.16 (28)	7.00 (24)	9.33 (32)	8.75 (30)	66.76 (229)
6. แผ่นพับประชาสัมพันธ์	11.95 (41)	7.58 (26)	6.12 (21)	13.12 (45)	61.22 (210)
7. ประกาศเสียงตามสาย	35.57 (122)	9.33 (32)	10.79 (37)	10.79 (37)	33.53 (115)
8. เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ/ท้องถิ่น	18.08 (62)	9.33 (32)	9.04 (31)	18.08 (62)	45.48 (156)
9. บุคคลอื่น เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน	23.03 (79)	9.62 (33)	11.95 (41)	18.66 (64)	36.73 (126)
10. อินเทอร์เน็ต	7.58 (26)	5.54 (19)	4.96 (17)	5.54 (19)	76.38 (262)

เมื่อผู้วิจัยนำคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างมาจัดระดับคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (ในบทที่ 3) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับน้อย ร้อยละ 84.00 รองลงมา มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับปานกลาง ร้อยละ 9.00 และมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับมาก ร้อยละ 7.00 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 12.87 คะแนน คะแนนสูงสุด 40 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน

ตาราง 4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จำนวน 343 ครั้วเรือน		
ระดับคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ร้อยละ	จำนวน
ระดับน้อย (น้อยกว่า 24 คะแนน)	84.00	288
ระดับปานกลาง (24 - 30 คะแนน)	9.00	31
ระดับมาก (มากกว่า 30 คะแนน)	7.00	24
Mean = 12.87 S.D. = 9.67 Max = 40 Min = 1		

เมื่อศึกษาความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมพบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 87.75 (เช่น ข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงานของโครงการ ร้อยละ 42.00 ความรู้ในการป้องกันตนเองจากผลกระทบของโครงการ ร้อยละ 8.00 ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการ ร้อยละ 3.75 ข้อมูลข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับโครงการ ร้อยละ 2.75 ไม่ระบุประเด็นข้อมูลที่ต้องการรับทราบ ร้อยละ 31.25) และไม่ต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 12.25 ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.9

โดยประเภทของสื่อที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 351 ครั้วเรือน ต้องการรับรู้รายละเอียดของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ ประกาศเสียงตามสาย ร้อยละ 21.75 โทรทัศน์ ร้อยละ 21.25 เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ/ท้องถิ่น ร้อยละ 18.50 และวิทยุ ร้อยละ 16.00 ตามลำดับ

ตาราง 4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จำนวน 400 ครั้วเรือน		
ความต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสาร	ร้อยละ	จำนวน
ไม่ต้องการ	12.25	49
ต้องการ	87.75	351
ประเด็นที่ต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสาร		
- ข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงานของโครงการ	42.00	168
- ความรู้ในการป้องกันตนเองจากผลกระทบของโครงการ	8.00	32
- ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการ	3.75	15

ตาราง 4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

จำนวน 400 ครั้วเรือน		
ความต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสาร	ร้อยละ	จำนวน
- ข้อมูลข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับโครงการ	2.75	11
- ไม่ระบุ	31.25	125
ประเภทของสื่อที่ต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสาร		
- วิทยู	16.00	64
- โทรทัศน์	21.25	85
- ประกาศเสียงตามสาย	21.75	87
- เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ/ท้องถิ่น	18.50	74
- อื่นๆ	10.25	41

4.3.3 การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาการมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.10)

กลุ่มตัวอย่างไม่รู้จักระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 77.30 และรู้จักกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 22.80

กลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 67.80 และเคยมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 31.90

ตาราง 4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จำนวน 400 ครั้วเรือน		
ประสบการณ์การมีส่วนร่วม	ร้อยละ	จำนวน
การรู้จักกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม		
รู้จัก	22.75	91
ไม่รู้จัก	77.25	309
การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม		
เคย	32.00	128
ไม่เคย	68.00	272

4.3.4 การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 76.75 และไม่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 23.25 ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.11

ตาราง 4.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จำนวน 400 ครั้วเรือน		
การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ร้อยละ	จำนวน
เคย	76.75	307
ไม่เคย	23.25	93

เมื่อศึกษาลักษณะและความถี่ของการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากกลุ่มตัวอย่าง 307 ครั้วเรือนที่เคยได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่าลักษณะและความถี่ของผลกระทบที่กลุ่มตัวอย่างได้รับ 5 อันดับแรก คือ ฝุ่นละอองจากการเผาไหม้ มีความถี่ในการได้รับผลกระทบ 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 38.11 รองลงมา คือ ฝุ่นละอองจากการขนถ่ายถ่านหิน มีความถี่ในการได้รับผลกระทบ 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 26.06 ระดับเสียงดังเกินมาตรฐาน มีความถี่ในการได้รับผลกระทบ 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 20.52 ฝนกรดจากก๊าซต่างๆ มีความถี่ในการได้รับผลกระทบ 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 12.05 และความไม่ปลอดภัยจากแรงงานต่างถิ่น มีความถี่ในการได้รับผลกระทบ 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 9.45 ตามลำดับ

ส่วนลักษณะของผลกระทบที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับในรอบ 1 ปี 5 อันดับแรก คือ กลิ่นเหม็นจากสารพิษ ร้อยละ 96.09 รองลงมา คือ การปล่อยน้ำจากอ่างเก็บน้ำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ร้อยละ 96.08 การสั่นสะเทือนจากการระเบิดเหมือง ร้อยละ 92.18 อุบัติเหตุจากการกักเก็บและขนส่งสารเคมี ร้อยละ 75.57 และกากของเสียจากโครงการ ร้อยละ 69.71 ตามลำดับ (ตาราง 4.12)

ตาราง 4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะและความถี่ในการได้รับผลกระทบ จากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จำนวน 307 ครั้วเรือน

ลักษณะของผลกระทบ	ความถี่ในการได้รับผลกระทบจากโครงการ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม				
	10-12 ครั้ง	7-9 ครั้ง	4-6 ครั้ง	1-3 ครั้ง	ไม่เคยเลย
	ขึ้นไปต่อปี	ต่อปี	ต่อปี	ต่อปี	ในรอบ 1 ปี
1. ฝุ่นละอองจากการเผาไหม้	38.11 (117)	15.96 (49)	13.36 (41)	23.78 (73)	8.79 (27)
2. ฝุ่นละอองจากการขนถ่ายถ่านลิกไนต์	26.06 (80)	9.12 (28)	15.31 (47)	16.94 (52)	32.57 (100)
3. ฝนกรดจากก๊าซต่างๆ	12.05 (37)	11.73 (36)	10.10 (31)	14.66 (45)	51.47 (158)
4. ระดับเสียงดังเกินมาตรฐาน	20.52 (63)	7.17 (22)	11.07 (34)	14.98 (46)	46.25 (142)
5. น้ำทิ้งจากโครงการ	7.17 (22)	6.84 (21)	7.82 (24)	13.36 (41)	64.82 (199)
6. กากของเสียจากโครงการ	4.23 (13)	3.91 (12)	7.49 (23)	14.66 (45)	69.71 (214)
7. อุบัติเหตุจากการคมนาคมขนส่งของโครงการ	4.23 (13)	4.89 (15)	10.42 (32)	13.03 (40)	67.43 (207)
8. อุบัติเหตุจากการกักเก็บและขนส่งสารเคมี	3.91 (12)	2.93 (9)	7.49 (23)	10.10 (31)	75.57 (232)
9. ความไม่ปลอดภัยจากแรงงานต่างถิ่น	9.45 (29)	5.86 (18)	7.49 (23)	10.42 (32)	66.78 (205)
10. การสั่นสะเทือนจากการระเบิดเหมือง	2.93 (9)	0.65 (2)	2.28 (7)	1.95 (6)	92.18 (283)
11. กลิ่นเหม็นจากสารพิษ	1.30 (4)	-	1.63 (5)	0.98 (3)	96.09 (295)
12. การปล่อยน้ำจากอ่างเก็บน้ำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต	0.33 (1)	0.33 (1)	2.28 (7)	0.98 (3)	96.08 (295)

เมื่อผู้วิจัยนำคะแนนการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มตัวอย่างมาจัดระดับคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (ในบทที่ 3) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบในระดับน้อย ร้อยละ 96.42 รองลงมาได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง ร้อยละ 2.93 และได้รับผลกระทบในระดับมาก ร้อยละ 0.65 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 10.60 คะแนน คะแนนสูงสุด 48 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน

ตาราง 4.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จำนวน 307 ครั้วเรือน		
ระดับคะแนนการได้รับผลกระทบ	ร้อยละ	จำนวน
ระดับน้อย (น้อยกว่า 29 คะแนน)	96.42	296
ระดับปานกลาง (29 - 36 คะแนน)	2.93	9
ระดับมาก (มากกว่า 36 คะแนน)	0.65	2
Mean = 10.60 S.D. = 8.65 Max = 48 Min = 1		

4.3.5 ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการศึกษาความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้แบบวัดซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดที่มีข้อความทั้งเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 16 ข้อ สามารถสรุปผลการศึกษาโดยเรียงลำดับร้อยละจากมากไปหาน้อยดังนี้ (ตาราง 4.14)

ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ร้อยละ 34.75 รองลงมา คือ ข้อที่ 4 ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้อย่างอิสระ กับข้อที่ 9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเป็นผู้ช่วยผลักดันและสร้างโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 34.50 ข้อที่ 10 การส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชน เกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 30.75 และข้อที่ 15 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรถือเป็นหน้าที่หลักที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชนร้อยละ 28.50 ตามลำดับ

ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 15 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรถือเป็นหน้าที่หลักที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน ร้อยละ 48.50 รองลงมา คือ ข้อที่ 10 การส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 46.75 ข้อที่ 4 ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้อย่างอิสระ ร้อยละ 43.50 ข้อที่ 9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเป็นผู้ช่วยผลักดันและสร้างโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ร้อยละ 42.25 และข้อที่ 7 การส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของประชาชนในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับข้อที่ 12 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการช่วยลดระดับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างโครงการ (เช่น โรงไฟฟ้าแม่เมาะ) กับประชาชนในท้องถิ่น ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ 41.50 ตามลำดับ

ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วย 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 3 การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ เกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะ จะทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุ่งยากมากขึ้น ร้อยละ 23.00 รองลงมา คือ ข้อที่ 13 การสร้างความตกลงร่วมกันระหว่างโครงการกับประชาชนในท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของบริษัทที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร้อยละ 21.00 และข้อที่ 14 การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น่าจะช่วยลดความเสียหายและขึ้นาประเด็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับโครงการได้ ร้อยละ 20.50 ข้อที่ 16 การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ผลกระทบต่างๆ ของโครงการ เป็นหน้าที่ของบริษัทที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมจะดำเนินการค้นหาเอง ไม่ใช่หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 19.75 และข้อที่ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรเข้ามาข้องเกี่ยวกับการส่งเสริมและ/หรือสนับสนุน หากประชาชนต้องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ กับข้อที่ 8 การรวมกลุ่มของประชาชนในลักษณะเครือข่าย ที่มีเป้าหมายเพื่อต่อต้านการพัฒนาในโครงการต่างๆ ของภาครัฐ เป็นการรวมกลุ่มที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรให้การสนับสนุนหรือส่งเสริม ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 18.75 ตามลำดับ

ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 13 การสร้างความตกลงร่วมกันระหว่างโครงการกับประชาชนในท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของบริษัทที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร้อยละ 8.50 รองลงมา คือ ข้อที่ 3 การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ เกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะจะทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุ่งยากมากขึ้น ร้อยละ 8.00 ข้อที่ 16 การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ผลกระทบต่างๆ ของโครงการ เป็นหน้าที่ของบริษัทที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมจะ

ดำเนินการค้นหาเอง ไม่ใช่หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 7.25 และข้อที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง ถือว่าไม่มีความโปร่งใส กับข้อที่ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรเข้ามาข้องเกี่ยวกับการส่งเสริมและ/หรือสนับสนุน หากประชาชนต้องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกกระดับ ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 5.50 ตามลำดับ

ส่วนข้อความที่กลุ่มตัวอย่างไม่แน่ใจ 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 14 การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น่าจะช่วยลดความเสียหายและขึ้นาประเด็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับโครงการได้ ร้อยละ 37.75 รองลงมา คือ ข้อที่ 13 การสร้างความตกลงร่วมกันระหว่างโครงการกับประชาชนในท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของบริษัทที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร้อยละ 37.00 ข้อที่ 8 การรวมกลุ่มของประชาชนในลักษณะเครือข่าย ที่มีเป้าหมายเพื่อต่อต้านการพัฒนาในโครงการต่างๆ ของภาครัฐ เป็นการรวมกลุ่มที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรให้การสนับสนุนหรือส่งเสริม ร้อยละ 33.00 ข้อที่ 16 การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ผลกระทบต่างๆ ของโครงการ เป็นหน้าที่ของบริษัทที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมจะดำเนินการค้นหาเอง ไม่ใช่หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 32.75 และข้อที่ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรเข้ามาข้องเกี่ยวกับการส่งเสริมและ/หรือสนับสนุน หากประชาชนต้องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกกระดับ ร้อยละ 32.00 ตามลำดับ

ตาราง 4.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อความ	จำนวน 400 คน				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม	34.75 (139)	39.50 (158)	20.75 (83)	3.50 (14)	1.50 (6)
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง ถือว่าไม่มีความโปร่งใส*	25.50 (102)	32.25 (129)	22.75 (91)	14.00 (56)	5.50 (22)
3. การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะ จะทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุ่งยากมากขึ้น*	19.50 (78)	24.75 (99)	24.75 (99)	23.00 (92)	8.00 (32)

ตาราง 4.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อความ	จำนวน 400 ครัวเรือน				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
4. ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้อย่างอิสระ	34.50 (138)	43.50 (174)	19.25 (77)	2.50 (10)	0.25 (1)
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรเข้ามาข้องเกี่ยวกับการส่งเสริมและ/หรือสนับสนุน หากประชาชนต้องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ*	20.50 (82)	23.25 (93)	32.00 (128)	18.75 (75)	5.50 (22)
6. การส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้องในการส่งเสริม จะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม*	19.00 (76)	32.25 (129)	29.75 (119)	16.25 (65)	2.75 (11)
7. การส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของประชาชนในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	21.25 (85)	41.50 (166)	26.50 (106)	9.25 (37)	1.50 (6)
8. การรวมกลุ่มของประชาชนในลักษณะเครือข่าย ที่มีเป้าหมายเพื่อต่อต้านการพัฒนาในโครงการต่างๆ ของภาครัฐ เป็นการรวมกลุ่มที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรให้การสนับสนุนหรือส่งเสริม	14.25 (57)	29.50 (118)	33.00 (132)	18.75 (75)	4.50 (18)
9. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเป็นผู้ช่วยผลักดันและสร้างโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่	34.50 (138)	42.25 (169)	21.50 (86)	1.50 (6)	0.25 (1)
10. การส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	30.75 (123)	46.75 (187)	19.25 (77)	2.25 (9)	1.00 (4)
11. ประชาชนสามารถใช้สิทธิทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ โดยไม่จำเป็นต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้อง*	25.25 (101)	38.50 (154)	25.00 (100)	10.50 (42)	0.75 (3)
12. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการช่วยลดระดับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างโครงการ (เช่น โรงไฟฟ้าแม่เมาะ) กับประชาชนในท้องถิ่น	27.50 (110)	41.50 (166)	24.25 (97)	5.75 (23)	1.00 (4)

ตาราง 4.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน 400 ครั้วเรือน				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
13. การสร้างความตกลงร่วมกันระหว่างโครงการกับประชาชน ในท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของบริษัทที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง*	11.50 (46)	22.00 (88)	37.00 (148)	21.00 (84)	8.50 (34)
14. การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น่าจะช่วย ลดความเสียหายและขึ้นาประเด็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับ โครงการได้*	11.75 (47)	26.00 (104)	37.75 (151)	20.50 (82)	4.00 (16)
15. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรถือเป็นหน้าที่หลัก ที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วน ร่วมให้แก่ประชาชน	28.50 (114)	48.50 (194)	21.00 (84)	1.75 (7)	0.25 (1)
16. การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ ผลกระทบต่างๆ ของโครงการ เป็นหน้าที่ของบริษัทที่ ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมจะดำเนินการค้นหาเอง ไม่ใช่ หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*	14.75 (59)	25.50 (102)	32.75 (131)	19.75 (79)	7.25 (29)

* ข้อความเชิงลบ

เมื่อผู้วิจัยนำคะแนนความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนของกลุ่มตัวอย่างมาจัดระดับคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (ในบทที่ 3) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับน้อย ร้อยละ 63.50 รองลงมามีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับปานกลาง ร้อยละ 34.50 และมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับมาก ร้อยละ 2.00 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 36.27 คะแนน คะแนนสูงสุด 59 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 24 คะแนน

ตาราง 4.15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ระดับคะแนน	จำนวน 400 ครั้วเรือน	
	ร้อยละ	จำนวน
ระดับน้อย (น้อยกว่า 38 คะแนน)	63.50	254
ระดับปานกลาง (38 - 48 คะแนน)	34.50	138
ระดับมาก (มากกว่า 48 คะแนน)	2.00	8
Mean = 36.27 S.D. = 5.30 Max = 59 Min = 24		

4.4 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้แบบวัดซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดที่มีข้อความทั้งเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 12 ข้อ สามารถสรุปผลการศึกษาโดยเรียงลำดับร้อยละจากมากไปหาน้อยดังนี้ (ตาราง 4.6)

ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูก 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 5 โครงการต้องจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 88.50 รองลงมา คือ ข้อที่ 9 ภายหลังจากที่โครงการผ่านการอนุมัติแล้ว โครงการจะต้องเผยแพร่รายงานที่ผ่านการอนุมัติแล้วให้แก่ประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ร้อยละ 88.00 ข้อที่ 8 เจ้าของโครงการต้องนำข้อคิดเห็นของประชาชนที่ได้จากการจัดประชุมโครงการ ไปรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 87.75 ข้อที่ 6 โครงการต้องจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็น เพื่อเสนอผลการศึกษาและมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 87.50 และข้อที่ 11 โครงการต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการทั้งหมด ร้อยละ 86.75 ตามลำดับ

ส่วนข้อความที่กลุ่มตัวอย่างตอบผิด 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 4 การทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อย 1 ครั้ง ร้อยละ 74.25 รองลงมา คือ ข้อที่ 3 การทำเหมืองแร่เป็นโครงการที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยไม่ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ร้อยละ 65.00 ข้อที่ 2 โรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง เป็นโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ร้อยละ 72.00 ข้อที่ 1 กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นมาตรการที่ใช้ควบคุมผล

กระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการของโครงการ ร้อยละ 21.50 และข้อที่ 7 โครงการต้องปิดประกาศแจ้งวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ และรายละเอียดอื่นๆ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนการรับฟังความคิดเห็น ร้อยละ 18.25 ตามลำดับ

ตาราง 4.16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	จำนวน 400 ครั้วเรือน	
	ตอบถูก	ตอบผิด
1. กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นมาตรการที่ใช้ควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการของโครงการ	78.50 (314)	21.50 (86)
2. โรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง (มีกำลังผลิต 100 เมกะวัตต์ขึ้นไป) เป็นโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง	72.00 (288)	28.00 (112)
3. การทำเหมืองแร่เป็นโครงการที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยไม่ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย*	65.00 (260)	35.00 (140)
4. การทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อย 1 ครั้ง*	25.75 (103)	74.25 (297)
5. โครงการต้องจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	88.50 (354)	11.50 (46)
6. โครงการต้องจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็น เพื่อเสนอผลการศึกษาและมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	87.50 (350)	12.50 (50)
7. โครงการต้องปิดประกาศแจ้งวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ และรายละเอียดอื่นๆ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนการรับฟังความคิดเห็น	81.75 (327)	18.25 (73)
8. เจ้าของโครงการต้องนำข้อคิดเห็นของประชาชนที่ได้จากการจัดประชุมโครงการ ไปรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	87.75 (351)	12.25 (49)
9. ภายหลังจากที่โครงการผ่านการอนุมัติแล้ว โครงการจะต้องเผยแพร่รายงานที่ผ่านการอนุมัติแล้วให้แก่ประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ	88.00 (352)	12.00 (48)
10. ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียมีหน้าที่ช่วยกันติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการตามที่ได้ระบุไว้ในรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	86.00 (344)	14.00 (56)
11. โครงการต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ตลอดระยะเวลาในการดำเนินโครงการทั้งหมด	86.75 (347)	13.25 (53)
12. โครงการที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือมีการปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม ประชาชนสามารถแจ้งต่อหน่วยราชการในท้องถิ่นได้โดยตรง	85.25 (341)	14.75 (59)

* ข้อความเชิงลบ

เมื่อผู้วิจัยจะแนบความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง มาจัดระดับคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (ในบทที่ 3) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก ร้อยละ 73.00 รองลงมาามีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ร้อยละ 15.75 และมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย ร้อยละ 11.25 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 9.33 คะแนน คะแนนสูงสุด 12 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน

ตาราง 4.17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ระดับคะแนนความรู้	จำนวน 400 คน	
	ร้อยละ	จำนวน
ระดับน้อย (น้อยกว่า 7 คะแนน)	11.25	45
ระดับปานกลาง (7 - 9 คะแนน)	15.75	63
ระดับมาก (มากกว่า 9 คะแนน)	73.00	292
Mean = 9.33 S.D. = 3.21 Max = 12 Min = 0		

4.5 ทศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้แบบวัดซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดที่มีข้อความทั้งเชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 13 ข้อ สามารถสรุปผลการศึกษาโดยเรียงลำดับร้อยละจากมากไปหาน้อยดังนี้ (ตาราง 4.18)

ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 13 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ถือเป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ในการช่วยกันจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 37.50 รองลงมา คือ ข้อที่ 1 การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการเป็นการช่วยลดความขัดแย้งระหว่างโครงการกับประชาชน ได้ดีที่สุดในพื้นที่ 32.50 ข้อที่ 4 การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่จะช่วยในการกำหนด

รูปแบบของโครงการให้มีผลกระทบต่อชุมชนน้อยที่สุด ร้อยละ 32.25 ข้อที่ 3 การให้ประชาชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่มีส่วนร่วมในการกลั่นกรองโครงการ เป็นการช่วยชี้นำประเด็นปัญหาในมุมที่โครงการอาจพิจารณาได้อย่างไม่ทั่วถึง ร้อยละ 30.00 และข้อที่ 2 การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การเลือกที่ตั้งโครงการ จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับโครงการได้มากขึ้น กับข้อที่ 6 ประชาชนควรให้ความสำคัญในการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจและแสดงความคิดเห็นต่อโครงการได้อย่างเหมาะสม ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 28.25 ตามลำดับ

ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 6 ประชาชนควรให้ความสำคัญในการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจและแสดงความคิดเห็นต่อโครงการได้อย่างเหมาะสม ร้อยละ 51.00 รองลงมา คือ ข้อที่ 4 การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่จะช่วยในการกำหนดรูปแบบของโครงการให้มีผลกระทบต่อชุมชนน้อยที่สุด ร้อยละ 47.00 ข้อที่ 2 การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การเลือกที่ตั้งโครงการ จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับโครงการได้มากขึ้น ร้อยละ 45.25 และข้อที่ 3 การให้ประชาชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่มีส่วนร่วมในการกลั่นกรองโครงการ เป็นการช่วยชี้นำประเด็นปัญหาในมุมที่โครงการอาจพิจารณาได้อย่างไม่ทั่วถึง กับข้อที่ 11 การตรวจสอบและติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สิ่งแวดล้อม จากการดำเนินงานของโครงการตามที่ได้ระบุไว้ในรายงาน EIA เป็นหน้าที่ของประชาชนในท้องถิ่นทุกคน ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 44.00 ตามลำดับ

ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วย 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 9 โครงการไม่จำเป็นต้องนำข้อเสนอจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไปปฏิบัติจริง ร้อยละ 31.50 รองลงมา คือ ข้อที่ 10 โครงการที่ผ่านการอนุมัติและมีการดำเนินการแล้ว จะมีการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในรายงาน EIA ก็ได้ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดมาคอยตรวจสอบ ร้อยละ 28.75 ข้อที่ 7 การมีส่วนร่วมโดยการช่วยตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องซ้ำซากและน่าเบื่อหน่าย ร้อยละ 27.25 ข้อที่ 5 การสร้างความตกลงร่วมกันระหว่างโครงการกับชุมชน สามารถกระทำได้โดยการสร้างข้อตกลงกับผู้นำชุมชนก็พอแล้ว ร้อยละ 22.00 และข้อที่ 8 การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในโครงการ เป็นการจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ไม่มีผลในทางปฏิบัติแต่อย่างใด ร้อยละ 18.00 ตามลำดับ

ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 9 โครงการไม่จำเป็นต้องนำข้อเสนอจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไปปฏิบัติจริง ร้อยละ 23.00 รองลงมา คือ ข้อที่ 10 โครงการที่ผ่านการอนุมัติและมีการดำเนินการแล้ว จะมีการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในรายงาน EIA ก็ได้ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดมาคอยตรวจสอบ ร้อยละ 21.00 ข้อที่ 5 การสร้างความตกลงร่วมกันระหว่างโครงการกับชุมชน สามารถกระทำได้โดยการสร้างข้อตกลงกับผู้นำ

ชุมชนก็เพียงพอแล้ว ร้อยละ 14.75 ข้อที่ 8 การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในโครงการ เป็นการจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ไม่มีผลในทางปฏิบัติแต่อย่างใด ร้อยละ 10.50 และข้อที่ 7 การมีส่วนร่วมโดยการช่วยตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องซ้ำซากและน่าเบื่อหน่าย ร้อยละ 5.50 ตามลำดับ

ส่วนข้อความที่กลุ่มตัวอย่างไม่แน่ใจ 5 อันดับแรก คือข้อที่ 8 การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในโครงการ เป็นการจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ไม่มีผลในทางปฏิบัติแต่อย่างใด ร้อยละ 33.00 รองลงมา คือ ข้อที่ 12 จากประสบการณ์ในการได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการในพื้นที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการอยู่ ร้อยละ 31.75 ข้อที่ 11 การตรวจสอบและติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สิ่งแวดล้อม จากการดำเนินงานของโครงการตามที่ได้ระบุไว้ในรายงาน EIA เป็นหน้าที่ของประชาชนในท้องถิ่นทุกคน ร้อยละ 28.50 ข้อที่ 10 โครงการที่ผ่านการอนุมัติและมีการดำเนินการแล้ว จะมีการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในรายงาน EIA ก็ได้ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดมาคอยตรวจสอบ ร้อยละ 27.75 และข้อที่ 7 การมีส่วนร่วมโดยการช่วยตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องซ้ำซากและน่าเบื่อหน่าย ร้อยละ 27.00 ตามลำดับ

ตาราง 4.18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ทัศนคติ	จำนวน 400 คน ร้อยละ				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการเป็นการช่วยลดความขัดแย้งระหว่างโครงการกับประชาชนได้ดีที่สุด	32.50 (130)	42.50 (170)	22.25 (89)	2.25 (9)	0.50 (2)
2. การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การเลือกที่ตั้งโครงการ จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับโครงการได้มากขึ้น	28.25 (113)	45.25 (181)	23.25 (93)	2.75 (11)	0.50 (2)
3. การให้ประชาชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่มีส่วนร่วมในการกลั่นกรองโครงการ เป็นการช่วยชี้แนะประเด็นปัญหาในมุมที่โครงการอาจพิจารณาได้อย่างไม่ทั่วถึง	30.00 (120)	44.00 (176)	23.00 (92)	2.50 (10)	0.50 (2)
4. การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ที่จะช่วยในการกำหนดรูปแบบของโครงการให้มีผลกระทบต่อชุมชนน้อยที่สุด	32.25 (129)	47.00 (188)	20.00 (80)	0.50 (2)	0.25 (1)

ตาราง 4.18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

จำนวน 400 ครั้วเรือน

ทัศนคติ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
5. การสร้างความตกลงร่วมกันระหว่างโครงการกับชุมชน สามารถกระทำได้โดยการสร้างข้อตกลงกับผู้นำชุมชนก็พอแล้ว*	11.50 (46)	25.50 (102)	26.25 (105)	22.00 (88)	14.75 (59)
6. ประชาชนควรให้ความสำคัญในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการ ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจและแสดงความ คิดเห็นต่อโครงการได้อย่างเหมาะสม	28.25 (113)	51.00 (204)	19.50 (78)	1.00 (4)	0.25 (1)
7. การมีส่วนร่วมโดยการช่วยตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับ กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่อง ซ้ำซากและน่าเบื่อหน่าย*	14.25 (57)	26.00 (104)	27.00 (108)	27.25 (109)	5.50 (22)
8. การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในโครงการ เป็นการจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามกระบวนการที่กฎหมาย กำหนดเท่านั้น ไม่มีผลในทางปฏิบัติแต่อย่างใด*	12.00 (48)	26.50 (106)	33.00 (132)	18.00 (72)	10.50 (42)
9. โครงการไม่จำเป็นต้องนำข้อเสนอจากการรับฟังความคิดเห็น ของประชาชนไปปฏิบัติจริง*	6.00 (24)	18.25 (73)	21.25 (85)	31.50 (126)	23.00 (92)
10. โครงการที่ผ่านการอนุมัติและมีการดำเนินการแล้ว จะมีการ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในรายงาน EIA ก็ได้ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดมาคอยตรวจสอบ*	6.50 (26)	16.00 (64)	27.75 (111)	28.75 (115)	21.00 (84)
11. การตรวจสอบและติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สิ่งแวดล้อม จากการดำเนินงานของโครงการตามที่ได้ระบุไว้ในรายงาน EIA เป็นหน้าที่ของประชาชนในท้องถิ่นทุกคน	23.50 (94)	44.00 (176)	28.50 (114)	3.00 (12)	1.00 (4)
12. จากประสบการณ์ในการได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจาก โครงการในพื้นที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจใน กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการอยู่*	24.00 (96)	37.50 (150)	31.75 (127)	5.00 (20)	1.75 (7)
13. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ถือเป็นสิทธิและ หน้าที่ของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ในการช่วยกัน จัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	37.50 (150)	43.50 (174)	18.00 (72)	0.50 (2)	0.50 (2)

* ข้อความเชิงลบ

เมื่อผู้วิจัยนำคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง มาจัดระดับคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (ในบทที่ 3) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ร้อยละ 44.50 รองลงมามีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย ร้อยละ 40.30 และมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก ร้อยละ 15.30 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 33.10 คะแนน คะแนนสูงสุด 51 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 20 คะแนน

ตาราง 4.19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ระดับคะแนนทัศนคติ	จำนวน 400 คน	
	ร้อยละ	จำนวน
ระดับน้อย (น้อยกว่า 31 คะแนน)	40.30	161
ระดับปานกลาง (31 - 39 คะแนน)	44.50	178
ระดับมาก (มากกว่า 39 คะแนน)	15.30	61
Mean = 33.10 S.D. = 6.16 Max = 51 Min = 20		

4.6 พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้แบบวัดซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดที่มีข้อความเชิงบวก จำนวน 16 ข้อ สามารถสรุปผลการศึกษาโดยเรียงลำดับร้อยละจากมากไปหาน้อยดังนี้ (ตาราง 4.20)

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการปฏิบัติทุกครั้งมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 8 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการตอบแบบสัมภาษณ์ผ่านพนักงานเก็บข้อมูลของโครงการ ร้อยละ 16.75 รองลงมา คือ ข้อที่ 6 ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับทราบข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการโดยการเข้าร่วมประชุมสาธารณะ ตามที่ทางโครงการจัดขึ้น ร้อยละ 10.75 ข้อที่ 7 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ

โดยการตอบแบบสอบถามที่ทางโครงการส่งตรงมาถึงท่าน ร้อยละ 8.50 ข้อที่ 12 ท่านมีส่วนร่วมในการรับฟังการอภิปรายที่ทางโครงการจัดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 8.25 และข้อที่ 5 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสารและรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกแผ่นพับ การโฆษณาทางโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ร้อยละ 7.50 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการปฏิบัติบ่อยครั้งมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 5 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสารและรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกแผ่นพับ การโฆษณาทางโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งเท่ากันกับข้อที่ 8 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการตอบแบบสัมภาษณ์ผ่านพนักงานเก็บข้อมูลของโครงการ ร้อยละ 8.00 รองลงมา คือ ข้อที่ 7 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการตอบแบบสอบถามที่ทางโครงการส่งตรงมาถึงท่าน ร้อยละ 7.50 ข้อที่ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาและทบทวนโครงการ ในประเด็นที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน ร้อยละ 6.75 และข้อที่ 9 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการให้สัมภาษณ์เชิงลึกกับพนักงานของโครงการ ร้อยละ 5.75 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการปฏิบัติบางครั้งมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ข้อที่ 5 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสารและรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกแผ่นพับ การโฆษณาทางโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น กับข้อที่ 6 ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับทราบข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการโดยการเข้าร่วมประชุมสาธารณะในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 31.25 รองลงมา คือ ข้อที่ 12 ท่านมีส่วนร่วมในการรับฟังการอภิปรายที่ทางโครงการจัดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 30.25 ข้อที่ 8 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการตอบแบบสัมภาษณ์ผ่านพนักงานเก็บข้อมูลของโครงการ ร้อยละ 29.25 และข้อที่ 7 ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการตอบแบบสอบถามที่ทางโครงการส่งตรงมาถึงท่าน ร้อยละ 26.50 ตามลำดับ

ส่วนพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยปฏิบัติเลยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ข้อที่ 15 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะให้มีการดำเนินโครงการต่อหรือยับยั้งโครงการ โดยการเรียกร้องตามวิธีการที่ทางกฎหมายกำหนด ร้อยละ 71.00 รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ท่านมีส่วนร่วมในการกลั่นกรองโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และช่วยชี้ประเด็นปัญหาในส่วนที่โครงการอาจพิจารณาไม่ถึงถึง กับข้อที่ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาและทบทวนโครงการ ในประเด็นที่อาจ

ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 70.00 ข้อที่ 10 ท่านมีส่วนร่วมในการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการประชุมกลุ่มย่อยตามที่ทางโครงการจัดขึ้น ร้อยละ 69.75 และข้อที่ 11 ท่านมีส่วนร่วมในการได้ไปศึกษาดูงานภายในพื้นที่โครงการ (โรงไฟฟ้าแม่เมาะ) และ/หรือพื้นที่อื่นภายนอกโครงการ ร้อยละ 69.50 ตามลำดับ

ตาราง 4.20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จำนวน 400 กรัวเรือน

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	พฤติกรรมการปฏิบัติ			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
1. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเลือกที่ตั้งของโครงการ (เช่น โรงไฟฟ้าแม่เมาะ)	4.00 (16)	3.25 (13)	26.25 (105)	66.50 (266)
2. ท่านมีส่วนร่วมในการถกแถลงโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และช่วยชี้ประเด็นปัญหาในส่วนที่โครงการอาจพิจารณาไม่ถึง	0.75 (3)	5.00 (20)	24.25 (97)	70.00 (280)
3. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขอบเขตการศึกษา ในประเด็นที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน	1.50 (6)	4.75 (19)	24.25 (97)	69.50 (278)
4. ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาและทบทวนโครงการ ในประเด็นที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน	2.50 (10)	6.75 (27)	20.75 (83)	70.00 (280)
5. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสารและรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกแผ่นพับ การโฆษณาทางโทรทัศน์ อินเตอร์เน็ต เป็นต้น	7.50 (30)	8.00 (32)	31.25 (125)	53.25 (213)
6. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับทราบข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการโดยการเข้าร่วมประชุมสาธารณะ ตามที่ทางโครงการจัดขึ้น	10.75 (43)	5.50 (22)	31.25 (125)	52.50 (210)
7. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการตอบแบบสอบถามที่โครงการส่งตรงมาถึงท่าน	8.50 (34)	7.50 (30)	26.50 (106)	57.50 (230)
8. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการตอบแบบสัมภาษณ์ผ่านพนักงานเก็บข้อมูลของโครงการ	16.75 (67)	8.00 (32)	29.25 (117)	46.00 (184)

ตาราง 4.20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

จำนวน 400 ครั้วเรือน

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	พฤติกรรมการปฏิบัติ			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
9. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการให้สัมภาษณ์เชิงลึกกับพนักงานของโครงการ	7.00 (28)	5.75 (23)	19.50 (78)	67.75 (271)
10. ท่านมีส่วนร่วมในการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการประชุมกลุ่มย่อยตามที่ทางโครงการจัดขึ้น	4.00 (16)	4.00 (16)	22.25 (89)	69.75 (279)
11. ท่านมีส่วนร่วมในการได้ไปศึกษาดูงานภายในพื้นที่โครงการ (โรงไฟฟ้าแม่เมาะ) และ/หรือพื้นที่อื่นภายนอกโครงการ	5.00 (20)	6.00 (24)	19.50 (78)	69.50 (278)
12. ท่านมีส่วนร่วมในการรับฟังการอภิปรายที่ทางโครงการจัดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง	8.25 (33)	5.50 (22)	30.25 (121)	56.00 (224)
13. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโครงการ	4.25 (17)	3.75 (15)	23.00 (92)	69.00 (276)
14. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะให้มีการดำเนินโครงการต่อหรือยับยั้งโครงการ โดยการแสดงประชามติ	6.50 (26)	4.25 (17)	21.75 (87)	67.50 (270)
15. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะให้มีการดำเนินโครงการต่อหรือยับยั้งโครงการ โดยการเรียกร้องตามวิธีการที่ทางกฎหมายกำหนด	4.50 (18)	4.25 (17)	20.25 (81)	71.00 (284)
16. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเฝ้าระวังโครงการ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกิจกรรมของโครงการก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนตามที่โครงการได้เสนอไว้	6.25 (25)	5.50 (22)	21.00 (84)	67.25 (269)

เมื่อผู้วิจัยนำคะแนนพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง มาจัดระดับคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (ในบทที่ 3) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย ร้อยละ 96.00 รองลงมา มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ร้อยละ 2.50 และมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ

วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก ร้อยละ 1.50 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 8.61 คะแนน คะแนนสูงสุด 48 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน

ตาราง 4.21 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ระดับคะแนนพฤติกรรม	จำนวน 400 ครั้วเรือน	
	ร้อยละ	จำนวน
ระดับน้อย (น้อยกว่า 29 คะแนน)	96.00	384
ระดับปานกลาง (29 - 36 คะแนน)	2.50	10
ระดับมาก (มากกว่า 36 คะแนน)	1.50	6
Mean = 8.61 S.D. = 9.33 Max = 48 Min = 0		

4.7 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4.7.1 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยใช้สถิติวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.22)

เพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย ($\bar{x} = 9.72$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ($\bar{x} = 9.10$) และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

อายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 31 ปี ($\bar{x} = 10.18$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31 – 45 ปี ($\bar{x} = 9.61$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 46 – 60 ปี ($\bar{x} = 9.30$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป ($\bar{x} = 7.88$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ($\bar{x} = 10.77$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ($\bar{x} = 10.28$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ($\bar{x} = 10.10$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ($\bar{x} = 9.87$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{x} = 8.75$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{x} = 8.50$) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ศึกษา ($\bar{x} = 6.86$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

สถานภาพในครัวเรือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นญาติพี่น้อง ($\bar{x} = 10.80$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นบุตร/ธิดา ($\bar{x} = 10.54$) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นผู้อาศัย ($\bar{x} = 9.74$) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นคู่สมรส ($\bar{x} = 9.50$) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นหัวหน้าครัวเรือน ($\bar{x} = 8.92$) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นบิดา/มารดา ($\bar{x} = 6.89$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไป ($\bar{x} = 10.25$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน ($\bar{x} = 9.55$) กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 4 คน ($\bar{x} = 9.09$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**ตาราง 4.22 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม**

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
เพศ				0.001***
ชาย	9.72	2.66	150	
หญิง	9.10	3.49	250	
อายุ				<0.001***
น้อยกว่า 31 ปี	10.18	2.26	67	
31 – 45 ปี	9.61	2.58	153	
46 – 60 ปี	9.30	3.36	114	
ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	7.88	4.46	66	
ระดับการศึกษา				<0.001***
ไม่ได้ศึกษา	6.86	4.91	22	
ประถมศึกษา	8.75	3.71	179	
มัธยมศึกษาตอนต้น	9.87	2.62	58	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	10.10	1.71	75	
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	10.28	1.74	32	
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	10.77	1.36	30	
สูงกว่าปริญญาตรี	8.50	4.51	4	
สถานภาพในครัวเรือน				0.005**
หัวหน้าครัวเรือน	8.92	3.56	181	
คู่สมรส (สามี/ภรรยา)	9.50	3.10	128	
บุตร/ธิดา	10.54	0.98	46	
ญาติพี่น้อง	10.80	0.84	5	
ผู้อาศัย	9.74	2.45	31	
บิดา/มารดา	6.89	5.25	9	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				0.162
น้อยกว่า 4 คน	9.09	3.51	218	
4-6 คน	9.55	2.93	162	
ตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไป	10.25	0.97	20	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.7.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่จากความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ปัจจัยอายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพในครัวเรือน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffé ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.23)

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 31 ปี มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31 – 45 ปี มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 46 – 60 ปี มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป

ตาราง 4.23 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอายุ กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ระดับอายุ			
	น้อยกว่า 31 ปี	31 – 45 ปี	46 – 60 ปี	ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป
ระดับอายุ				
น้อยกว่า 31 ปี	-	-	-	-
31 – 45 ปี	0.56	-	-	-
46 – 60 ปี	0.88	0.32	-	-
ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	2.30*	1.74*	1.42*	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. กลุ่มตัวอย่าง

ที่ไม่ได้ศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (ตาราง 4.24)

ตาราง 4.24 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับการศึกษา กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ระดับการศึกษา						
	ไม่ได้ศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญา/เทียบเท่า	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ระดับการศึกษา							
ไม่ได้ศึกษา	-	-	-	-	-	-	-
ประถมศึกษา	-1.89	-	-	-	-	-	-
มัธยมศึกษาตอนต้น	-2.99*	-1.11	-	-	-	-	-
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	-3.23*	-1.34	-0.23	-	-	-	-
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	-3.42*	-1.53	-0.42	-0.19	-	-	-
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	-3.90*	-2.01	-0.90	-0.67	-0.48	-	-
สูงกว่าปริญญาตรี	-1.64	0.25	1.36	1.59	1.78	2.27	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

สำหรับปัจจัยสถานภาพในครัวเรือน ผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพในครัวเรือน กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมพบว่า ไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนกลุ่มใดที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน (ตาราง 4.25)

ตาราง 4.25 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพในครัวเรือน กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	สถานภาพในครัวเรือน					
	หัวหน้าครัวเรือน	คู่สมรส	บุตร/ธิดา	ญาติพี่น้อง	ผู้อาศัย	บิดา/มารดา
สถานภาพในครัวเรือน						
หัวหน้าครัวเรือน	-	-	-	-	-	-
คู่สมรส	-0.57	-	-	-	-	-
บุตร/ธิดา	-1.62	-1.05	-	-	-	-
ญาติพี่น้อง	-1.88	-1.31	-0.26	-	-	-
ผู้อาศัย	-0.82	-0.25	0.80	1.06	-	-
บิดา/มารดา	2.03	2.60	3.65	3.91	2.85	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

4.7.3 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำแนกตามปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ปัจจัยอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดินและสถานภาพทางสังคม โดยใช้สถิติวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.26)

อาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน ($\bar{x} = 10.54$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ ($\bar{x} = 10.31$) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ($\bar{x} = 10.12$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกรและรับจ้างทั่วไป ($\bar{x} = 9.73$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ($\bar{x} = 9.60$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย ($\bar{x} = 8.71$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีไม่ได้ประกอบอาชีพ ($\bar{x} = 7.92$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 19,999 บาท ($\bar{x} = 10.17$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป ($\bar{x} = 9.67$) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 – 29,999 บาท ($\bar{x} = 9.42$) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 9,999 บาท ($\bar{x} = 8.99$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ($\bar{x} = 8.57$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ระยะเวลาการทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 16 ปี ($\bar{x} = 9.44$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงาน 16-45 ปี ($\bar{x} = 9.24$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป ($\bar{x} = 7.10$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 16-30 ปี ($\bar{x} = 9.77$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 46-60 ปี ($\bar{x} = 9.63$) กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 31-45 ปี ($\bar{x} = 9.24$) กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่น้อยกว่า 16 ปี ($\bar{x} = 9.10$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป ($\bar{x} = 6.53$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การถือครองที่ดิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ($\bar{x} = 9.35$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เช่า ($\bar{x} = 9.08$) และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานภาพทางสังคม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคม ($\bar{x} = 9.88$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ($\bar{x} = 9.40$) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม ($\bar{x} = 5.40$)

ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตาราง 4.26 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
อาชีพ				0.001***
ข้าราชการ	10.31	2.41	16	
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	9.60	1.84	15	
พนักงานเอกชน	10.54	1.02	24	
เกษตรกร	9.73	2.78	30	
ค้าขาย	8.71	4.02	73	
รับจ้างทั่วไป	9.73	2.67	151	
นักเรียน/นักศึกษา	10.12	1.94	24	
ว่างงาน	7.92	4.19	67	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				0.007**
น้อยกว่า 5,000 บาท	8.57	3.93	82	
5,000 – 9,999 บาท	8.99	3.34	134	
10,000 – 19,999 บาท	10.17	2.31	110	
20,000 – 29,999 บาท	9.42	2.92	38	
ตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป	9.67	3.10	36	
ระยะเวลาการทำงาน				0.073
น้อยกว่า 16 ปี	9.44	3.15	295	
16-45 ปี	9.24	3.12	95	
ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป	7.10	4.98	10	

ตาราง 4.26 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่				0.005**
น้อยกว่า 16 ปี	9.10	3.66	82	
16-30 ปี	9.77	2.36	119	
31-45 ปี	9.24	3.22	119	
การถือครองที่ดิน				0.423
เป็นของตนเอง	9.35	3.19	375	
เป็นผู้เช่า	9.08	3.66	25	
สถานภาพทางสังคม				<0.001***
มีสถานภาพทางสังคม	9.88	2.65	67	
ไม่มีสถานภาพทางสังคม	5.40	5.26	15	
เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ	9.40	3.08	318	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.7.4 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่จากความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ปัจจัยอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ และสถานภาพทางสังคม มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffé ผลการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.27)

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ

ตาราง 4.27 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอาชีพ กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	อาชีพ							
	ข้าราชการ	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน เอกชน	เกษตรกร	ค้าขาย	รับจ้าง ทั่วไป	นักเรียน/ นักศึกษา	ว่างงาน
อาชีพ								
ข้าราชการ	-	-	-	-	-	-	-	-
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0.71	-	-	-	-	-	-	-
พนักงานเอกชน	-0.23	-0.94	-	-	-	-	-	-
เกษตรกร	0.58	-0.13	0.81	-	-	-	-	-
ค้าขาย	1.60	0.89	1.83	1.02	-	-	-	-
รับจ้างทั่วไป	0.58	-0.13	0.82	0.01	-1.02	-	-	-
นักเรียน/นักศึกษา	0.19	-0.52	0.42	-0.39	-1.41	-0.40	-	-
ว่างงาน	2.39	1.67	2.62	1.81	0.79	1.80*	2.20	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 19,999 บาท (ตาราง 4.28)

ตาราง 4.28 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				
	น้อยกว่า 5,000 บาท	5,000 – 9,999 บาท	10,000 – 19,999 บาท	20,000 – 29,999 บาท	ตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน					
น้อยกว่า 5,000 บาท	-	-	-	-	-
5,000 – 9,999 บาท	-0.42	-	-	-	-
10,000 – 19,999 บาท	-1.60*	-1.18	-	-	-
20,000 – 29,999 บาท	-0.85	-0.43	0.75	-	-
ตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป	-1.09	-0.67	0.51	-0.24	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 16-30 ปี มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 31-45 ปี มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป และกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 46-60 ปี มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป (ตาราง 4.29)

ตาราง 4.29 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่				
	น้อยกว่า 16 ปี	16-30 ปี	31-45 ปี	46-60 ปี	61 ปี ขึ้นไป
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่					
น้อยกว่า 16 ปี	-	-	-	-	-
16-30 ปี	-0.68	-	-	-	-
31-45 ปี	-0.15	0.53	-	-	-
46-60 ปี	-0.53	0.14	0.39	-	-
ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	2.56	3.24*	3.10*	-3.10*	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคม มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ (ตาราง 4.30)

ตาราง 4.30 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพทางสังคม กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	สถานภาพทางสังคม		
	มี	ไม่มี	เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ
สถานภาพทางสังคม			
มี	-	-	-
ไม่มี	4.48*	-	-
เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ	0.48	-4.00*	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

4.7.5 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำแนกตามปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การให้คุณค่าต่อสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.31)

การให้คุณค่าต่อสุขภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับมาก ($\bar{x} = 9.39$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับปานกลาง ($\bar{x} = 9.00$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับน้อย ($\bar{x} = 7.17$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับปานกลาง ($\bar{x} = 10.06$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับมาก ($\bar{x} = 9.42$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับน้อย ($\bar{x} = 9.26$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 9.70$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 9.16$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบในระดับมาก ($\bar{x} = 10.00$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบในระดับน้อย ($\bar{x} = 9.34$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 9.00$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับมาก ($\bar{x} = 10.88$) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 10.17$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อย ($\bar{x} = 8.83$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตาราง 4.31 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
การให้คุณค่าต่อสุขภาพ				0.214
ระดับน้อย (น้อยกว่า 16 คะแนน)	7.17	4.22	6	
ระดับปานกลาง (16 - 20 คะแนน)	9.00	2.41	23	
ระดับมาก (มากกว่า 20 คะแนน)	9.39	3.23	371	
การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร				0.408
ระดับน้อย (น้อยกว่า 23 คะแนน)	9.26	3.32	345	
ระดับปานกลาง (24 - 30 คะแนน)	10.06	2.05	31	
ระดับมาก (มากกว่า 30 คะแนน)	9.42	2.80	24	
การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วม				0.024*
เคย	9.70	2.79	128	
ไม่เคย	9.16	3.38	272	
การได้รับผลกระทบ				0.913
ระดับน้อย (น้อยกว่า 29 คะแนน)	9.34	3.23	389	
ระดับปานกลาง (29 - 36 คะแนน)	9.00	2.74	9	
ระดับมาก (มากกว่า 36 คะแนน)	10.00	0.00	2	
ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				<0.001***
ระดับน้อย (น้อยกว่า 38 คะแนน)	8.83	3.74	254	
ระดับปานกลาง (38 - 48 คะแนน)	10.17	1.70	138	
ระดับมาก (มากกว่า 48 คะแนน)	10.88	0.99	8	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.7.6 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่จากความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ปัจจัยความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffé ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.32)

กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับน้อย มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับปานกลาง

ตาราง 4.32 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
	ระดับน้อย (น้อยกว่า 38 คะแนน)	ระดับปานกลาง (38 - 48 คะแนน)	ระดับมาก (มากกว่า 48 คะแนน)
ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
ระดับน้อย (น้อยกว่า 38 คะแนน)	-	-	-
ระดับปานกลาง (38 - 48 คะแนน)	-1.35*	-	-
ระดับมาก (มากกว่า 48 คะแนน)	-2.05	-0.70	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

4.8 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4.8.1 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือนและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยใช้สถิติวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.33)

เพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง ($\bar{x} = 33.20$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย ($\bar{x} = 32.92$) และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 31 ปี ($\bar{x} = 34.97$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31 – 45 ปี ($\bar{x} = 33.28$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 46 – 60 ปี ($\bar{x} = 32.74$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป ($\bar{x} = 31.36$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ($\bar{x} = 37.97$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ($\bar{x} = 35.13$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{x} = 33.50$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ($\bar{x} = 33.41$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ($\bar{x} = 32.66$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{x} = 32.03$) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ศึกษา ($\bar{x} = 27.86$) ตามลำดับ และ

เมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

สถานภาพในครัวเรือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นญาติพี่น้อง ($\bar{x} = 35.00$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นบุตร/ธิดา ($\bar{x} = 34.37$) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นคู่สมรส ($\bar{x} = 33.62$) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นหัวหน้าครัวเรือน ($\bar{x} = 33.07$) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นผู้อาศัย ($\bar{x} = 30.32$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นบิดา/มารดา ($\bar{x} = 28.11$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน ($\bar{x} = 33.22$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 4 คน ($\bar{x} = 33.02$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไป ($\bar{x} = 32.90$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 4.33 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N)	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
เพศ			400	0.178
ชาย	32.92	5.82	150	
หญิง	33.20	6.35	250	

ตาราง 4.33 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
อายุ				0.007**
น้อยกว่า 31 ปี	34.97	6.32	67	
31 – 45 ปี	33.28	5.66	153	
46 – 60 ปี	32.74	6.36	114	
ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	31.36	6.30	66	
ระดับการศึกษา				<0.001***
ไม่ได้ศึกษา	27.86	4.14	22	
ประถมศึกษา	32.03	5.74	179	
มัธยมศึกษาตอนต้น	33.41	6.26	58	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	35.13	5.74	75	
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	32.66	5.22	32	
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	37.97	6.88	30	
สูงกว่าปริญญาตรี	33.50	7.42	4	
สถานภาพในครัวเรือน				0.008**
หัวหน้าครัวเรือน	33.07	6.12	181	
คู่สมรส (สามี/ภรรยา)	33.62	6.26	128	
บุตร/ธิดา	34.37	6.26	46	
ญาติพี่น้อง	35.00	7.87	5	
ผู้อาศัย	30.32	4.75	31	
บิดา/มารดา	28.11	3.98	9	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				0.941
น้อยกว่า 4 คน	33.02	6.22	218	
4-6 คน	33.22	6.05	162	
ตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไป	32.90	6.62	20	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.8.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่จากความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ปัจจัยอายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพในครัวเรือน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffé ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.34)

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 31 ปี มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป

ตาราง 4.34 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอายุ กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	อายุ			
	น้อยกว่า 31 ปี	31 – 45 ปี	46 – 60 ปี	ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป
อายุ				
น้อยกว่า 31 ปี	-	-	-	-
31 – 45 ปี	1.69	-	-	-
46 – 60 ปี	2.22	0.54	-	-
ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	3.61*	1.92	1.39	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ศึกษา มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ศึกษา มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ศึกษา มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ

วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (ตาราง 4.35)

ตาราง 4.35 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับการศึกษา กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ระดับการศึกษา						
	ไม่ได้ศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญา/เทียบเท่า	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ระดับการศึกษา							
ไม่ได้ศึกษา	-	-	-	-	-	-	-
ประถมศึกษา	-4.17						
มัธยมศึกษาตอนต้น	-5.55*	-1.38					
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	-7.27*	-3.10*	-1.72				
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	-4.79	-0.62	0.76	2.48			
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	-10.10*	-5.93*	-4.55	-2.83	-5.31*		
สูงกว่าปริญญาตรี	-5.64	-1.47	-0.09	1.63	-0.84	4.47	

* คู่ที่มีความแตกต่าง

สำหรับปัจจัยสถานภาพในครัวเรือน ผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพในครัวเรือน กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมพบว่า ไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนกลุ่มใดที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน (ตาราง 4.36)

ตาราง 4.36 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพในครัวเรือนกับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	สถานภาพในครัวเรือน					
	หัวหน้าครัวเรือน	คู่สมรส	บุตร/ธิดา	ญาติพี่น้อง	ผู้อาศัย	บิดา/มารดา
สถานภาพในครัวเรือน						
หัวหน้าครัวเรือน	-	-	-	-	-	-
คู่สมรส	-0.56	-	-	-	-	-
บุตร/ธิดา	-1.30	-0.74	-	-	-	-
ญาติพี่น้อง	-1.93	-1.38	-0.63	-	-	-
ผู้อาศัย	2.74	3.30	4.05	4.68	-	-
บิดา/มารดา	4.96	5.51	6.26	6.89	2.21	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

4.8.3 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำแนกตามปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดินและสถานภาพทางสังคม โดยใช้สถิติวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.37)

อาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ($\bar{x} = 34.75$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ($\bar{x} = 34.60$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานเอกชน ($\bar{x} = 34.21$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพข้าราชการ ($\bar{x} = 33.94$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย ($\bar{x} = 33.79$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ($\bar{x} = 32.99$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร ($\bar{x} = 32.77$) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ($\bar{x} = 31.18$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่าง

กันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป ($\bar{x} = 35.47$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 – 29,999 บาท ($\bar{x} = 34.71$) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 19,999 บาท ($\bar{x} = 33.57$) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ($\bar{x} = 32.54$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 9,999 บาท ($\bar{x} = 31.95$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ระยะเวลาการทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 16 ปี ($\bar{x} = 33.28$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงาน 16-45 ปี ($\bar{x} = 32.86$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป ($\bar{x} = 29.70$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 16-30 ปี ($\bar{x} = 34.25$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 46-60 ปี ($\bar{x} = 33.25$) กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 31-45 ปี ($\bar{x} = 32.78$) กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่น้อยกว่า 16 ปี ($\bar{x} = 32.48$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป ($\bar{x} = 29.13$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การถือครองที่ดิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ($\bar{x} = 33.13$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่าและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เช่า ($\bar{x} = 32.60$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานภาพทางสังคม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคม ($\bar{x} = 34.66$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ($\bar{x} = 32.94$) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม ($\bar{x} = 29.47$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตาราง 4.37 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
อาชีพ				0.126
ข้าราชการ	33.94	7.84	16	
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	34.60	7.77	15	
พนักงานเอกชน	34.21	5.33	24	
เกษตรกร	32.77	6.07	30	
ค้าขาย	33.79	6.06	73	
รับจ้างทั่วไป	32.99	5.87	151	
นักเรียน/นักศึกษา	34.75	6.72	24	
ว่างงาน	31.18	5.96	67	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				0.007**
น้อยกว่า 5,000 บาท	32.54	6.42	82	
5,000 – 9,999 บาท	31.95	5.32	134	
10,000 – 19,999 บาท	33.57	6.16	110	
20,000 – 29,999 บาท	34.71	6.33	38	
ตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป	35.47	7.28	36	
ระยะเวลาการทำงาน				0.178
น้อยกว่า 16 ปี	33.28	6.14	295	
16-45 ปี	32.86	6.13	95	
ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป	29.70	6.43	10	

ตาราง 4.37 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่				0.020*
น้อยกว่า 16 ปี	32.48	6.73	82	
16-30 ปี	34.25	5.97	119	
31-45 ปี	32.78	5.53	119	
46-60 ปี	33.25	6.64	65	
ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	29.13	5.11	15	
การถือครองที่ดิน				0.402
เป็นของตนเอง	33.13	6.19	375	
เป็นผู้เช่า	32.60	5.69	25	
สถานภาพทางสังคม				0.007**
มีสถานภาพทางสังคม	34.66	6.38	67	
ไม่มีสถานภาพทางสังคม	29.47	4.87	15	
เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ	32.94	6.08	318	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.8.4 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่จากความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่าปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ และสถานภาพทางสังคม มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffé ผลการศึกษาพบว่าไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน (ตาราง 4.38)

ตาราง 4.38 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				
	น้อยกว่า 5,000 บาท	5,000 – 9,999 บาท	10,000 – 19,999 บาท	20,000 – 29,999 บาท	ตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน					
น้อยกว่า 5,000 บาท	-	-	-	-	-
5,000 – 9,999 บาท	0.59	-	-	-	-
10,000 – 19,999 บาท	-1.03	-1.62	-	-	-
20,000 – 29,999 บาท	-2.17	-2.76	-1.14	-	-
ตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป	-2.94	-3.52	-1.90	-0.76	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

สำหรับปัจจัยระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมพบว่า ไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่กลุ่มใดที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน (ตาราง 4.39)

ตาราง 4.39 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่				
	น้อยกว่า 16 ปี	16-30 ปี	31-45 ปี	46-60 ปี	61 ปี ขึ้นไป
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่					
น้อยกว่า 16 ปี	-	-	-	-	-
16-30 ปี	-1.78	-	-	-	-
31-45 ปี	-0.30	1.47	-	-	-
46-60 ปี	-0.77	1.00	-0.46	-	-
ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	3.34	5.12	3.65	4.11	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคม มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม (ตาราง 4.40)

ตาราง 4.40 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพทางสังคม กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	สถานภาพทางสังคม		
	มี	ไม่มี	เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ
สถานภาพทางสังคม			
มี	-	-	-
ไม่มี	5.19*	-	-
เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ	1.72	-3.47	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

4.8.5 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นกับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำแนกตามปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การให้คุณค่าต่อสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.41)

การให้คุณค่าต่อสุขภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับมาก ($\bar{x} = 33.32$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับปานกลาง ($\bar{x} = 30.91$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับน้อย ($\bar{x} = 27.83$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับปานกลาง ($\bar{x} = 35.32$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับน้อย ($\bar{x} = 32.97$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับมาก ($\bar{x} = 31.96$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 33.89$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 32.72$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบในระดับน้อย ($\bar{x} = 33.12$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบในระดับมาก ($\bar{x} = 33.00$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 32.22$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับมาก ($\bar{x} = 38.75$) มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 36.46$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อย ($\bar{x} = 31.09$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตาราง 4.41 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นกับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
การให้มูลค่าต่อสุขภาพ				0.020*
ระดับน้อย (น้อยกว่า 16 คะแนน)	27.83	3.60	6	
ระดับปานกลาง (16 - 20 คะแนน)	30.91	4.33	23	
ระดับมาก (มากกว่า 20 คะแนน)	33.32	6.23	371	
การได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร				0.081
ระดับน้อย (น้อยกว่า 23 คะแนน)	32.97	6.06	345	
ระดับปานกลาง (24 - 30 คะแนน)	35.32	6.85	31	
ระดับมาก (มากกว่า 30 คะแนน)	31.96	6.13	24	
การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วม				0.982
เคย	33.89	6.33		
ไม่เคย	32.72	6.04		
การได้รับผลกระทบ				0.912
ระดับน้อย (น้อยกว่า 29 คะแนน)	33.12	6.16	389	
ระดับปานกลาง (29 - 36 คะแนน)	32.22	6.12	9	
ระดับมาก (มากกว่า 36 คะแนน)	33.00	9.90	2	
ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				<0.001***
ระดับน้อย (น้อยกว่า 38 คะแนน)	31.09	5.48	254	
ระดับปานกลาง (38 - 48 คะแนน)	36.46	5.68	138	
ระดับมาก (มากกว่า 48 คะแนน)	38.75	5.99	8	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.8.6 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่จากความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ปัจจัยการให้คุณค่าต่อสุขภาพ และความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffé ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.42)

สำหรับปัจจัยการให้คุณค่าต่อสุขภาพ ผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของการให้คุณค่าต่อสุขภาพ กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมพบว่า ไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพกลุ่มใดที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตาราง 4.42 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของการให้คุณค่าต่อสุขภาพ กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ให้คุณค่าต่อสุขภาพ		
	ระดับน้อย (น้อยกว่า 16 คะแนน)	ระดับปานกลาง (16 – 20 คะแนน)	ระดับมาก (มากกว่า 20 คะแนน)
ให้คุณค่าต่อสุขภาพ			
ระดับน้อย (น้อยกว่า 16 คะแนน)	-	-	-
ระดับปานกลาง (16 - 20 คะแนน)	-3.08	-	-
ระดับมาก (มากกว่า 20 คะแนน)	-5.49	-2.40	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับน้อย มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างที่

มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับน้อย มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับมาก (ตาราง 4.43)

ตาราง 4.43 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
	ระดับน้อย (น้อยกว่า 38 คะแนน)	ระดับปานกลาง (38 - 48 คะแนน)	ระดับมาก (มากกว่า 48 คะแนน)
ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
ระดับน้อย (น้อยกว่า 38 คะแนน)	-	-	-
ระดับปานกลาง (38 - 48 คะแนน)	-5.37*	-	-
ระดับมาก (มากกว่า 48 คะแนน)	-7.66*	-2.29	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

4.9 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4.9.1 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์

ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือนและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยใช้สถิติวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.44)

เพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย ($\bar{x} = 9.86$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ($\bar{x} = 7.86$) และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31 – 45 ปี ($\bar{x} = 9.50$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 46 – 60 ปี ($\bar{x} = 8.28$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า 31 ปี ($\bar{x} = 8.12$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป ($\bar{x} = 7.59$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ($\bar{x} = 10.37$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ($\bar{x} = 9.98$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ($\bar{x} = 9.94$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ($\bar{x} = 8.60$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{x} = 8.00$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{x} = 7.83$) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ศึกษา ($\bar{x} = 3.50$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานภาพในครัวเรือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นผู้อาศัย ($\bar{x} = 10.39$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นหัวหน้าครัวเรือน ($\bar{x} = 9.06$) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นคู่สมรส ($\bar{x} = 8.10$) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นบุตร/ธิดา ($\bar{x} = 7.63$) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นบิดา/มารดา ($\bar{x} = 7.11$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นญาติพี่น้อง ($\bar{x} = 5.80$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน ($\bar{x} = 10.02$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 4 คน ($\bar{x} = 7.68$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไป ($\bar{x} = 7.20$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 4.44 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
เพศ				0.072
ชาย	9.86	10.46	150	
หญิง	7.86	8.52	250	
อายุ				0.474
น้อยกว่า 31 ปี	8.12	8.04	67	
31 – 45 ปี	9.50	9.56	153	
46 – 60 ปี	8.28	9.69	114	
ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	7.59	9.42	66	
ระดับการศึกษา				0.051
ไม่ได้ศึกษา	3.50	5.47	22	
ประถมศึกษา	7.83	9.24	179	
มัธยมศึกษาตอนต้น	9.98	9.93	58	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	10.37	10.34	75	
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	9.94	8.16	32	
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	8.60	8.45	30	
สูงกว่าปริญญาตรี	8.00	8.20	4	

ตาราง 4.44 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
สถานภาพในครัวเรือน				0.684
หัวหน้าครัวเรือน	9.06	9.78	181	
คู่สมรส (สามี/ภรรยา)	8.10	8.43	128	
บุตร/ธิดา	7.63	7.55	46	
ญาติพี่น้อง	5.80	9.12	5	
ผู้อาศัย	10.39	11.32	31	
บิดา/มารดา	7.11	13.71	9	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				0.042*
น้อยกว่า 4 คน	7.68	8.37	218	
4-6 คน	10.02	10.51	162	
ตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไป	7.20	8.10	20	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.9.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่จากความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ปัจจัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffé ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.45)

สำหรับปัจจัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือน กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมพบว่า ไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

กลุ่มใดที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตาราง 4.45 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือน กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
	น้อยกว่า 4 คน	4-6 คน	ตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไป
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
น้อยกว่า 4 คน	-	-	-
4-6 คน	-2.34	-	-
ตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไป	0.48	2.82	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

4.9.3 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำแนกตามปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดินและสถานภาพทางสังคม โดยใช้สถิติวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.46)

อาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานเอกชน ($\bar{x} = 14.33$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ($\bar{x} = 13.47$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ($\bar{x} = 9.07$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพข้าราชการ ($\bar{x} = 8.25$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย ($\bar{x} = 7.36$) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ($\bar{x} = 7.22$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร ($\bar{x} = 7.17$) และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ($\bar{x} = 6.62$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมี

พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 19,999 บาท ($\bar{x} = 9.04$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 9,999 บาท ($\bar{x} = 8.75$) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 – 29,999 บาท ($\bar{x} = 8.39$) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ($\bar{x} = 8.30$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป ($\bar{x} = 7.64$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาการทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 16 ปี ($\bar{x} = 8.95$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป ($\bar{x} = 8.00$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงาน 16-45 ปี ($\bar{x} = 7.61$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 31-45 ปี ($\bar{x} = 9.90$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 16-30 ปี ($\bar{x} = 9.12$) กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 46-60 ปี ($\bar{x} = 7.68$) กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป ($\bar{x} = 7.47$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่น้อยกว่า 16 ปี ($\bar{x} = 6.94$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การถือครองที่ดิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ($\bar{x} = 8.83$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่าและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เช่า ($\bar{x} = 5.32$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานภาพทางสังคม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคม ($\bar{x} = 12.88$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ($\bar{x} = 7.92$) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม ($\bar{x} = 4.20$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตาราง 4.46 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
อาชีพ				0.011*
ข้าราชการ	8.25	10.08	16	
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	13.47	11.98	15	
พนักงานเอกชน	14.33	11.29	24	
เกษตรกร	7.17	7.64	30	
ค้าขาย	7.36	8.29	73	
รับจ้างทั่วไป	9.07	9.79	151	
นักเรียน/นักศึกษา	6.62	6.77	24	
ว่างงาน	7.22	8.38	67	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				0.943
น้อยกว่า 5,000 บาท	8.30	9.75	82	
5,000 – 9,999 บาท	8.75	9.78	134	
10,000 – 19,999 บาท	9.04	9.81	110	
20,000 – 29,999 บาท	8.39	8.00	38	
ตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป	7.64	6.40	36	
ระยะเวลาการทำงาน				0.468
น้อยกว่า 16 ปี	8.95	9.54	295	
16-45 ปี	7.61	8.77	95	
ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป	8.00	8.29	10	

ตาราง 4.46 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่				0.190
น้อยกว่า 16 ปี	6.94	7.30	82	
16-30 ปี	9.12	8.15	119	
31-45 ปี	9.90	11.25	119	
46-60 ปี	7.68	9.44	65	
ตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	7.47	10.07	15	
การถือครองที่ดิน				0.102
เป็นของตนเอง	8.83	9.41	375	
เป็นผู้เช่า	5.32	7.53	25	
สถานภาพทางสังคม				<0.001***
มีสถานภาพทางสังคม	12.88	11.12	67	
ไม่มีสถานภาพทางสังคม	4.20	6.75	15	
เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ	7.92	8.76	318	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.9.4 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่จากความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า อาชีพ และสถานภาพทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffé ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.47)

สำหรับปัจจัยอาชีพ ผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอาชีพ กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพกลุ่มใดที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตาราง 4.47 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของอาชีพ กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	อาชีพ							
	ข้าราชการ	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน เอกชน	เกษตรกร	ค้าขาย	รับจ้าง ทั่วไป	นักเรียน/ นักศึกษา	ว่างงาน
อาชีพ								
ข้าราชการ	-	-	-	-	-	-	-	-
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-5.22	-	-	-	-	-	-	-
พนักงานเอกชน	-6.08	-0.87	-	-	-	-	-	-
เกษตรกร	1.08	6.30	7.17	-	-	-	-	-
ค้าขาย	0.89	6.11	6.98	-0.20	-	-	-	-
รับจ้างทั่วไป	-0.82	4.39	5.26	-1.91	-1.72	-	-	-
นักเรียน/นักศึกษา	1.62	6.84	7.71	0.55	0.73	2.45	-	-
ว่างงาน	1.03	6.24	7.11	-0.06	0.13	1.85	-0.60	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคม มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีสถานภาพทางสังคม และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคม มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ (ตาราง 4.48)

ตาราง 4.48 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสถานภาพทางสังคม กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	สถานภาพทางสังคม		
	มี	ไม่มี	เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ
สถานภาพทางสังคม			
มี	-	-	-
ไม่มี	8.68*	-	-
เป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ	4.96*	-3.72	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

4.9.5 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำแนกตามปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การให้คุณค่าต่อสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.49)

การให้คุณค่าต่อสุขภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับมาก ($\bar{x} = 8.93$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับปานกลาง ($\bar{x} = 5.48$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับน้อย ($\bar{x} = 0.83$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับมาก ($\bar{x} = 16.67$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับปานกลาง ($\bar{x} = 9.45$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับน้อย ($\bar{x} = 7.97$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 12.03$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 7.00$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 25.11$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบในระดับมาก ($\bar{x} = 15.50$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบในระดับน้อย ($\bar{x} = 8.19$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับมาก ($\bar{x} = 10.75$) มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 10.15$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อย ($\bar{x} = 7.70$) ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 4.49 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวน (N) 400	ค่าความ น่าจะเป็น (P-Value)
การให้คุณค่าต่อสุขภาพ				0.027*
ระดับน้อย (น้อยกว่า 16 คะแนน)	0.83	2.04	6	
ระดับปานกลาง (16 - 20 คะแนน)	5.48	7.84	23	
ระดับมาก (มากกว่า 20 คะแนน)	8.93	9.41	371	
การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร				<0.001***
ระดับน้อย (น้อยกว่า 23 คะแนน)	7.97	8.48	345	
ระดับปานกลาง (24 - 30 คะแนน)	9.45	7.52	31	
ระดับมาก (มากกว่า 30 คะแนน)	16.67	16.94	24	
การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วม				<0.001***
เคย	12.03	11.18	128	
ไม่เคย	7.00	7.84	272	
การได้รับผลกระทบ				<0.001***
ระดับน้อย (น้อยกว่า 29 คะแนน)	8.19	8.62	389	
ระดับปานกลาง (29 - 36 คะแนน)	25.11	19.90	9	
ระดับมาก (มากกว่า 36 คะแนน)	15.50	13.44	2	
ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				0.037*
ระดับน้อย (น้อยกว่า 38 คะแนน)	7.70	9.64	254	
ระดับปานกลาง (38 - 48 คะแนน)	10.15	8.78	138	
ระดับมาก (มากกว่า 48 คะแนน)	10.75	4.27	8	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.9.6 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่จากความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ปัจจัยการให้คุณค่าต่อสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffé ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 4.50)

กลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทีละคู่พบว่า ไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตาราง 4.50 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของการให้คุณค่าต่อสุขภาพ กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ให้คุณค่าต่อสุขภาพ		
	ระดับน้อย (น้อยกว่า 16 คะแนน)	ระดับปานกลาง (16 – 20 คะแนน)	ระดับมาก (มากกว่า 20 คะแนน)
ให้คุณค่าต่อสุขภาพ			
ระดับน้อย (น้อยกว่า 16 คะแนน)	-	-	-
ระดับปานกลาง (16 - 20 คะแนน)	-4.64	-	-
ระดับมาก (มากกว่า 20 คะแนน)	-8.09	-3.45	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ

สิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับมาก (ตาราง 4.51)

ตาราง 4.51 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
	ระดับน้อย (น้อยกว่า 23 คะแนน)	ระดับปานกลาง (24 - 30 คะแนน)	ระดับมาก (มากกว่า 30 คะแนน)
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร			
ระดับน้อย (น้อยกว่า 23 คะแนน)	-	-	-
ระดับปานกลาง (24 - 30 คะแนน)	-1.48	-	-
ระดับมาก (มากกว่า 30 คะแนน)	-8.70*	-7.22*	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

กลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง (ตาราง 4.52)

ตาราง 4.52 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	การได้รับผลกระทบ		
	ระดับน้อย (น้อยกว่า 29 คะแนน)	ระดับปานกลาง (29 - 36 คะแนน)	ระดับมาก (มากกว่า 36 คะแนน)
การได้รับผลกระทบ			
ระดับน้อย (น้อยกว่า 29 คะแนน)	-	-	-
ระดับปานกลาง (29 - 36 คะแนน)	-16.92*	-	-
ระดับมาก (มากกว่า 36 คะแนน)	-7.31	9.61	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับน้อย มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับปานกลาง (ตาราง 4.53)

ตาราง 4.53 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีของ Scheffé

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
	ระดับน้อย (น้อยกว่า 38 คะแนน)	ระดับปานกลาง (38 - 48 คะแนน)	ระดับมาก (มากกว่า 48 คะแนน)
ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
ระดับน้อย (น้อยกว่า 38 คะแนน)	-	-	-
ระดับปานกลาง (38 - 48 คะแนน)	-2.45*	-	-
ระดับมาก (มากกว่า 48 คะแนน)	-3.05	-0.60	-

* คู่ที่มีความแตกต่าง

จากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t-test) ผู้วิจัยได้สรุปค่าความน่าจะเป็น (P-Value) ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4.54

ตาราง 4.54 สรุปการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตัวแปร	ค่าความน่าจะเป็น (P-Value)		
	ความรู้	ทักษะ	พฤติกรรม
ปัจจัยส่วนบุคคล			
เพศ	0.001***	0.178	0.072
อายุ	<0.001***	0.007**	0.474
ระดับการศึกษา	<0.001***	<0.001***	0.051
สถานภาพในครัวเรือน	0.005**	0.008**	0.684
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.162	0.941	0.042*
ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม			
อาชีพ	0.001***	0.126	0.011*
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.007**	0.007**	0.943
ระยะเวลาการทำงาน	0.073	0.178	0.468
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	0.005**	0.020*	0.190
การถือครองที่ดิน	0.423	0.402	0.102
สถานภาพทางสังคม	<0.001***	0.007**	<0.001***
ปัจจัยกระตุ้น			
การให้คุณค่าต่อสุขภาพ	0.214	0.020*	0.027*
การได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร	0.408	0.081	<0.001***
การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วม	0.024*	0.982	<0.001***
การได้รับผลกระทบ	0.913	0.912	<0.001***
ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	<0.001***	<0.001***	0.037*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.10 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยทำการศึกษาด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงเส้นตรง โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ดังแสดงผลการศึกษาในตาราง 4.55

4.10.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เมื่อนำคะแนนของความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ความรู้และทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.418$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.10.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เมื่อนำคะแนนของความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ความรู้และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.207$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.10.3 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เมื่อนำคะแนนของทัศนคติและพฤติกรรมทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.187$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตาราง 4.55 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ลักษณะตัวแปร	ความรู้	ทักษะ	พฤติกรรม
ความรู้	-	0.418***	0.207***
ทักษะ	-	-	0.187***
พฤติกรรม	-	-	-

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4.11 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ในการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยข้อคำถามแบบปลายเปิด สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

4.11.1 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในประเด็นปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัญหา/อุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย) มีดังนี้

1. ปัญหาประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดข้อสงสัยที่ว่ามีการเก็บข้อมูลผลกระทบสิ่งแวดล้อมไปเพื่ออะไร และไม่ทราบว่ากระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะสามารถช่วยชาวบ้านได้อย่างไร รวมถึงไม่เข้าใจปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของภาครัฐหรือโรงไฟฟ้ามาให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการผลิตไฟฟ้า ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม แนวทางในการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น และคอยสอบถามหรือตรวจสอบเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ประชาชนในพื้นที่ยังเกิดความสับสนในข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ

2. ปัญหาการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไม่ค่อยทั่วถึงเท่าที่ควร เช่น ในการจัดเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือการประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากทางโรงไฟฟ้า โดยประเภทของสื่อที่ใช้ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มาจากบุคคลอื่น เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน หรือการสื่อสารแบบปากต่อปาก จึงทำให้เกิดปัญหาการสื่อสารที่ไม่ตรงกันและได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ครบถ้วน นอกจากนี้ลักษณะการประกอบอาชีพของประชาชน เช่น อาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย และเกษตรกร เป็นต้น ทำให้ไม่มีเวลาในการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อรับฟังการชี้แจงในเรื่องต่างๆ ที่ทางโรงไฟฟ้าจัดขึ้น

3. ปัญหาความเบื่อหน่ายจากการมาร่วมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่การมีส่วนร่วมในแต่ละครั้งต้องใช้เวลาาน ทำให้ประชาชนเสียเวลาในการประกอบอาชีพ ประกอบกับการเดินทางที่ค่อนข้างลำบาก และจากการที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4. ปัญหาความไม่ไว้วางใจในการดำเนินการของโรงไฟฟ้า เนื่องจากผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่เคยเป็นปัญหามลพิษ และการจ่ายค่าชดเชยแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบทางด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นในอดีต รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินการของโรงไฟฟ้าในปัจจุบันก็ยังไม่มีความชัดเจนถึงแนวทางการเข้ามาแก้ไขปัญหา หรือการเข้ามาชี้แจงผลกระทบที่เกิดขึ้นให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ ตลอดจนการดูแลให้คำแนะนำประชาชนในการป้องกันตนเองจากมลพิษที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า

5. ปัญหาผู้นำชุมชน เนื่องจากผู้นำชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงไม่ทราบความสำคัญของบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการเป็นผู้ติดตามตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของโรงไฟฟ้า และไม่ให้ความสำคัญในการกระตุ้นประชาชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีผู้นำชุมชนบางส่วนกังวลว่าการกล่าวถึงผลกระทบที่ได้รับจากการดำเนินการของโรงไฟฟ้าจะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงไฟฟ้า

6. ปัญหาประชาชนขาดความกล้าแสดงออกในการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากที่ประชาชนยังมีทัศนคติในเชิงลบต่อการดำเนินการของโรงไฟฟ้า รวมทั้งการเปิดโอกาสให้มีเวทีในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนภายในชุมชนมีน้อย จึงทำให้ประชาชนไม่รู้ว่าควรให้ข้อมูล

หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของโรงไฟฟ้ากับหน่วยงานใด และกังวลว่าการแสดงความคิดเห็นดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อตนเอง

4.11.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย) มีดังนี้

1. โรงไฟฟ้าควรมีการประชาสัมพันธ์ และทำการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น การแจกวารสารสวัสดิแม่เหมา ควรทำการแจกให้แก่ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้าทุกบ้าน นอกจากนั้นควรให้ข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นต่อชุมชนอย่างแท้จริง รวมถึงหน่วยงานของภาครัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยผ่านจากแหล่งสื่อต่างๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย การแจกแผ่นพับให้ความรู้ เป็นต้น

2. โรงไฟฟ้าควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เช่น การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในหมู่บ้าน นอกจากจะเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนมีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นแล้ว ยังทำให้ได้ข้อมูลของประชาชนจากทุกหมู่บ้านอย่างทั่วถึงและตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และคนในชุมชนควรมีหน้าที่ช่วยกันติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยทางโรงไฟฟ้าอาจมีแบบสำรวจแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนให้ประชาชน และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทำการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไข นอกจากนี้โรงไฟฟ้าอาจส่งตัวแทนเข้ามาร่วมหารือและรับฟังปัญหา รวมถึงให้ข้อมูลข่าวสารและความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในพื้นที่

3. การเก็บข้อมูลของบริษัทที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเด็นคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และคุณค่าคุณภาพชีวิต ควรทำการศึกษาชุมชนและพื้นที่รอบข้างแบบข้อมูลเชิงลึก โดยอาจใช้ระยะเวลา 3-6 เดือน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เก็บข้อมูลสามารถเข้าใจถึงบริบทและรับทราบสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างแท้จริง

4. หน่วยงานภาครัฐควรเปิดโอกาสให้คนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เช่น ให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้สำรวจ

ข้อมูลและความคิดเห็น เนื่องจากประชาชนในพื้นที่เองจะมีความเข้าใจในบริบทของชุมชนที่เป็นอยู่ และผู้ตอบแบบสอบถามเองควรให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยทำการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ให้ขาดช่วง เพื่อจะได้ เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าทั้งต่อโรงไฟฟ้าและประชาชน นอกจากนี้ควรมีการคัดเลือกตัวแทนของแต่ละ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยประสานงาน และตรวจสอบการทำงานของโรงไฟฟ้าว่ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยผลการศึกษาดังกล่าว สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 อภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก ร้อยละ 73.00 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ การที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก อาจเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างได้เคยมีประสบการณ์ในการตอบแบบสอบถามที่มีหน่วยงานเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ตามขั้นตอนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจึงทำให้มีความรู้ในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาภาคสนามของผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เข้าใจความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และไม่รู้จักระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น กลุ่มตัวอย่างรู้จัก ค.1 ซึ่งหมายถึง ขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่ 1 แต่กลุ่มตัวอย่างไม่ทราบว่าวัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้จัดขึ้นเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมถึงเป็นข้อบังคับที่ทางโครงการต้องจัดให้มีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดของโครงการล่วงหน้า เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบข้อมูลก่อนมาร่วมแสดงความคิดเห็น

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ร้อยละ 44.50 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตามผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย ร้อยละ 40.30 ซึ่งเป็นอัตราร้อยละที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากประเด็นปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในอดีต รวมทั้งปัญหาฝุ่นละออง ปัญหามลพิษต่างๆ และปัญหาการเยียวยาผู้ป่วยที่เป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ซึ่งยังไม่ได้รับการดูแลอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมจากทางโครงการโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย ร้อยละ 96.00 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยได้รับการส่งเสริมให้มีพฤติกรรมแสดงออกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน การเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนการติดตามและเฝ้าระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน จึงทำให้ประชาชนไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ผลจากการศึกษายังพบว่า การถ่ายทอดข้อมูลจากโครงการโรงไฟฟ้าแม่เมาะโดยผ่านช่องทางต่างๆ ไปยังชาวบ้านในพื้นที่ยังไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่ จึงส่งผลให้ประชาชนไม่ได้รับการกระตุ้นอย่างจริงจังในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเพศชายมีลักษณะในการเป็นผู้นำครอบครัว ทำให้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากกว่าเพศหญิง ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ส่งผลให้บุคคลทั้งสองเพศมีความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นเพศมีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างเคยมีประสบการณ์ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้าแม่เมาะเหมือนกัน จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ดังนั้นเพศจึงไม่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุรางคนา ไ้มัตราวัฒนา (2544: บทคัดย่อ) ที่พบว่าพนักงานบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ในการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการศึกษาของกวีณา จงจิตินนท์ (2547: บทคัดย่อ) ที่พบว่าประชาชนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยอาจมีความสนใจในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารลดลงแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยซึ่งอยู่ในช่วงเรียนรู้เพิ่มเติมข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับตนเอง ดังนั้นอายุมีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของเศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ (2541: 73-81) ที่พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละช่วงอายุได้ผ่านการเรียนรู้และมีประสบการณ์ในแต่ละช่วงที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์

ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนั้นอายุมีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีโอกาสรับรู้ข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย ประกอบกับรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ที่ใช้ในปัจจุบันอาจไม่เข้าถึงกลุ่มตัวอย่างในแต่ละช่วงอายุ จึงทำให้อายุไม่มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสวัสปรียา ชรรณวัฒน์วิมล (2543: 138) ที่พบว่าผู้ประกอบอาชีพขับรถจักรยานยนต์รับจ้างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศของรัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการศึกษาของสุรางคณา ไม้ตราวัฒนา (2544: บทคัดย่อ) ที่พบว่าพนักงานบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ในการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการศึกษาของกวีณา จงฐิตินนท์ (2547: บทคัดย่อ) ที่พบว่าประชาชนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่า มีโอกาสได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่า ทั้งจากรายวิชาที่มีการเรียนการสอนของสถานศึกษา และการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนร่วมชั้น ดังนั้นระดับการศึกษามีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสวัสปรียา

ธรรมวัฒน์วิมล (2543: 138) ที่พบว่าผู้ประกอบการอาชีพขับรถจักรยานยนต์รับจ้างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของรัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการศึกษาของสุรางคณา ไม้ตราวัฒนา (2544: บทคัดย่อ) ที่พบว่าพนักงานบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนคติในการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการศึกษาของกวีณา จงฐิตินนท์ (2547: บทคัดย่อ) ที่พบว่าประชาชนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากจากการที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ย่อมทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพและประสบการณ์ตลอดจนมีทัศนคติที่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับการศึกษามีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และในระบบการศึกษาของสถานศึกษาต่างๆ ไม่มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนรับรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมของตนเองในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ดังนั้นระดับการศึกษาไม่มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4. กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนแตกต่างกันมีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือน แตกต่างกันมีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของประมวล พูนสังข์ (2536: 91) ที่พบว่าประชาชนจังหวัดสุโขทัยที่มีสถานะในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความรู้และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยอันตรายจากอาคารบ้านเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากบุตร/ธิดาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยนักศึกษาจนถึงวัยทำงานตอนต้นจึงมีการเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งประสบการณ์จากการเรียนรู้ได้ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และทัศนคติแตกต่างกัน ดังนั้นสถานภาพในครัวเรือนมี

ผลต่อความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นการสื่อสารจากโครงการไปสู่ครัวเรือน ผ่านทางประกาศเสียงตามสาย เอกสารประชาสัมพันธ์ที่มอบให้แก่แต่ละครัวเรือน หรือการเข้าร่วมประชุมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งเป็นการตัดสินใจเข้าร่วมในระดับครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในครัวเรือนเดียวกันจึงมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในรูปแบบเดียวกัน ดังนั้นสถานภาพในครัวเรือนไม่มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

5. กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันมีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญพิ พิ ฝูงกลิ่น (2545: 73-74) ที่พบว่าประชาชนตำบลสบป่าด อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจะมีความหมายรวมถึงภาระหน้าที่ในการดูแลสมาชิกในครัวเรือนด้วย หากมีจำนวนสมาชิกมากหัวหน้าครัวเรือนจะไม่มีเวลาในการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันมีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่มีผลต่อความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันมีความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของกวีณา จงจิตินนท์ (2547: บทคัดย่อ) ที่พบว่าประชาชนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละอาชีพจะมีความรู้ความชำนาญในสาขาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตนเอง ซึ่งไม่มีผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นอาชีพมีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญรพี ผูกกลิ่น (2545: 73-74) ที่พบว่าประชาชนตำบลสบป่าด อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้วันต่อวัน ต้องทำงานจึงไม่มีเวลาในการเข้าร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานประจำซึ่งมีวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ดังนั้นอาชีพมีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างที่แม้จะมีอาชีพแตกต่างกัน แต่อยู่อาศัยในพื้นที่และมีประสบการณ์ในการได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะร่วมกันเป็นระยะเวลานาน จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติคล้ายคลึงกัน ดังนั้นอาชีพไม่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของศักดิ์ศรี แก้วเอี่ยม (2543: 87) ที่พบว่าผู้ประกอบการบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการศึกษาของสวัสปริยา ธรรมวัฒน์วิมล (2543: 138) ที่พบว่าผู้ประกอบการอาชีพขับรถจักรยานยนต์รับจ้างที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของรัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของนิพนธ์ สุดใจ (2538: บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้ขับขีรถบรรทุกที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับปัญหามลพิษคว้นค้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพที่มีรายได้อยู่ในระดับสูงมักจะเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจซึ่งทำงานกับทางโครงการ จึงทำให้มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ดังนั้นรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างยังขาดการส่งเสริมให้มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่สนใจมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการทำงานแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย แต่องค์กรที่กลุ่มตัวอย่างทำงานไม่ได้มีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างอยู่อาศัยในพื้นที่และมีประสบการณ์ในการได้รับผลกระทบ สิ่งแวดล้อมจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะร่วมกันเป็นระยะเวลานาน ซึ่งการมีประสบการณ์ร่วมกันเป็นปัจจัย หนึ่งในที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติร่วมกัน รวมถึงขาดการส่งเสริมให้มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นระยะเวลาการทำงานไม่มีผลต่อความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4. กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ที่แตกต่างกันมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผล การศึกษาของสุวัฒน์ สิริรัตน์ (2551: 86-87) ที่พบว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน แตกต่างกันมีความรู้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสวสปรียา ธรรมวัฒน์วิมล (2543: 138) ที่พบว่าผู้ประกอบการจัดจรรยาบรรณระดับจังหวัดที่มีภูมิปัญญาเดิม แตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของ รัฐบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างมี ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่เป็นระยะเวลาเฉลี่ยถึง 32 ปี แต่การส่งเสริมพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นดังนั้นระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

5. กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเองสูงถึง ร้อยละ 93.75 และถึงแม้ว่าจะมีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นแบบผู้เช่า แต่เป็นการเช่าอยู่อาศัยในระยะยาว ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกับกลุ่มที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ดังนั้นลักษณะการถือครองที่ดินไม่มีผลต่อความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

6. กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมมีโอกาสในการได้รับความรู้จากโครงการโดยตรง ทั้งจากหน้าที่ในการทำงานผ่านการติดต่อประสานงาน และจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับโครงการ ดังนั้นสถานภาพทางสังคมมีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันมีทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จากการที่กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมมีโอกาสในการได้รับความรู้ และสามารถพูดคุยทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีความเข้าใจและทัศนคติที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ ดังนั้นสถานภาพทางสังคมมีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของเศรษฐพงษ์ ปุณณาการ (2541: 73-81) ที่พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้จากการที่กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมมีโอกาสในการได้รับความรู้จากโครงการ สามารถทำความเข้าใจกับโครงการ และมีหน้าที่จากบทบาททางสังคมของตนเอง ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคมมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มากกว่ากลุ่มอื่นๆ ดังนั้นสถานภาพทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยกระตุ้นแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพ จะให้ความสำคัญต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ เช่น ปัญหาฝุ่นละอองที่อยู่ในอากาศ หรือน้ำฝนที่อาจปนเปื้อนสารเคมี ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมและมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการให้คุณค่าต่อสุขภาพมีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของณพรชัยธรรม เสมสันต์ (2550: บทคัดย่อ) ที่พบว่าเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่มีความตระหนักด้านคุณค่าของสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่าง

ที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพ จะให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีความสนใจศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโครงการ จึงมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มอื่น ดังนั้นการให้คุณค่าต่อสุขภาพมีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีการให้คุณค่าต่อสุขภาพแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างมีการอยู่อาศัยในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะเป็นระยะเวลานาน จึงมีการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการให้คุณค่าต่อสุขภาพไม่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญพิ ฝูงกลิ่น (2545: 73-74) ที่พบว่าประชาชนตำบลสบป่าด อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง ที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างมีการอยู่อาศัยในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะเป็นระยะเวลานาน จึงมีความรู้และทักษะที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วในอดีตเกิดเป็นองค์ความรู้และทักษะที่มีต่อโรงไฟฟ้าแม่เมาะในรูปแบบเดียวกัน ดังนั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารไม่มีผลต่อความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของนิพนธ์ สุดใจ (2538: บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้ขับขีรถบรรทุกที่มีประสบการณ์การทำผิดจราจรแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับปัญหามลพิษคว้นค้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการศึกษาของสุรางคณา ไม้ตราวัฒนา (2544: บทคัดย่อ) ที่พบว่าพนักงานบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกัน มีความรู้ในการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุรางคณา ไม้ตราวัฒนา (2544: บทคัดย่อ) ที่พบว่าพนักงานบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการศึกษาของกวีณา จงจิตินนท์ (2547: บทคัดย่อ) ที่พบว่าประชาชนในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีประสบการณ์การได้รับการอบรมด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทั้งในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นร่วมกัน การเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนติดตามและเฝ้าระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน และยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน แต่ไม่ทราบความสำคัญและขั้นตอนของกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นประสบการณ์การมีส่วนร่วมไม่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4. กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญพิ ฝูงกลิ่น (2545: 73-74) ที่พบว่าประชาชนตำบลสบป่าด อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง ที่ได้รับผลกระทบมลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับผลกระทบแตกต่างกันมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้และทักษะที่เกิดจากประสบการณ์ในอดีต ดังนั้นการได้รับผลกระทบไม่มีผลต่อความรู้และทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

5. กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดีมีโอกาสในการได้รับความรู้จากโครงการ โดยผ่านการติดต่อประสานงานและจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันมีทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผล

การศึกษาของสารโฆ การกุล (2548: บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้นำโดยโครงสร้างและผู้นำโดยธรรมชาติ มีความคิดเห็นด้านการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี ย่อมมีโอกาสในการพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของณพรัชสิทธิ์ เสมสันต์ (2550: 83) ที่พบว่าระดับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้จากการที่กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี มีโอกาสในการได้รับการถ่ายทอดความรู้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถทำความเข้าใจกับโครงการ ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มากกว่ากลุ่มอื่นๆ ดังนั้นความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 5 ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ความรู้และทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.418$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จากการที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับมากและทัศนคติในระดับปานกลาง จะทำให้เกิดวงจรความสัมพันธ์จะเชื่อมโยงระหว่างการให้ความรู้ที่ถูกต้องและการปลูกฝังให้เกิดทัศนคติที่ดี ทำให้เกิดความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความรู้และทัศนคติ

ความรู้และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.207$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จากการที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับมากและมีพฤติกรรมในระดับน้อย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีไม่มากเพียง

พอที่จะกระตุ้นให้เกิดการนำความรู้มาใช้ และส่งผลให้เกิดการพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย

ทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.187$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากการที่หากกลุ่มตัวอย่าง มีทัศนคติที่ดีจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางและมี พฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยทำให้เกิดความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมในระดับน้อย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาโครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตำบลแม่เมาะ (บ้านห้วยเป็ด หมู่1 บ้านหางสูง หมู่3 บ้านห้วยคิง หมู่6) ตำบลสบป่าด (บ้านสบป่าด หมู่1 บ้านสบเดิน หมู่2 สวนป่าแม่จาง หมู่3 บ้านปางต้นปิง หมู่6) และตำบลนาสัก (บ้านแม่จาง หมู่1 บ้านช่วงม่วง หมู่8) รวมมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ครัวเรือน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science) นำเสนอโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง นำเสนอโดยใช้สถิติ t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: One way ANOVA) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้สถิติตามวิธีของ Scheffé ทั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.50 มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ร้อยละ 38.25 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 44.75 เป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 45.25 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 4 คน ร้อยละ 54.50

6.1.2 ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 37.75 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 9,999 บาท ร้อยละ 33.50 มีระยะเวลาการทำงาน น้อยกว่า 16 ปี ร้อยละ 73.75 มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 16-30 ปี และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 31-45 ปี ในอัตราที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 29.75 มีที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 93.75 และ ไม่มีสถานภาพทางสังคม ร้อยละ 79.50

6.1.3 ปัจจัยกระตุ้นของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า ในรอบปีที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างมีการเจ็บป่วยไม่สบายของตนเองหรือบุคคลในครัวเรือน ร้อยละ 65.50 และมีโรคประจำตัว ร้อยละ 42.25 โดยโรคประจำตัวที่กลุ่มตัวอย่างเป็นมากที่สุด คือ โรคอื่นๆ ทั่วไป ร้อยละ 27.75 (เช่น โรคความดัน โรคเบาหวาน โรคกระเพาะ เป็นต้น) และโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ร้อยละ 12.00 และเมื่อทำการศึกษาถึงการให้คุณค่าต่อสุขภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับมาก ร้อยละ 92.75

กลุ่มตัวอย่างเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 85.75 ทั้งนี้ได้รับข้อมูลข่าวสารทางประกาศเสียงตามสาย 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 35.57 โดยกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับน้อย ร้อยละ 84.00 และเมื่อศึกษาความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 87.80 โดยกลุ่มตัวอย่างต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารในประเด็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโครงการ ร้อยละ 42.00 และประเภทของสื่อที่ต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การประกาศเสียงตามสาย ร้อยละ 24.79

กลุ่มตัวอย่างไม่รู้จักระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 77.30 และไม่เคยมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 67.80 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 76.75 และได้รับฝุ่นละอองจากการเผาไหม้ 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 38.11 โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบในระดับน้อย

ร้อยละ 96.42 และกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อย ร้อยละ 63.50

6.1.4 ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก ร้อยละ 73.00

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ร้อยละ 44.50

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย ร้อยละ 96.00

6.1.5 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยเพศ อายุ และระดับการศึกษา มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยสถานภาพในครัวเรือน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยอาชีพ และสถานภาพทางสังคม มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยระยะเวลาการทำงาน

และการถือครองที่ดิน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยการมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยการให้คุณค่าต่อสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.1.6 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยระดับการศึกษา มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยอายุ และสถานภาพในครัวเรือน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยเพศ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยสถานภาพทางสังคม มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยอาชีพ ระยะเวลาการทำงาน และการถือครองที่ดิน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยการให้คุณค่าต่อสุขภาพ มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.1.7 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพในครัวเรือน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยสถานภาพทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยอาชีพที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ระยะเวลา

ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ และการถือครองที่ดิน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และปัจจัยการให้คุณค่าต่อสุขภาพ ความคิดเห็นชอบบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.1.8 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.418$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.207$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.187$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

6.2 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

การศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

6.2.1 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1. การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และไม่เข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่
2. การไม่มีเวลาในการติดตามข้อมูลข่าวสาร และการเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังการชี้แจงในเรื่องต่างๆ ที่ทางโรงไฟฟ้าจัดขึ้น
3. ความไม่ไว้วางใจ เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในอดีตอย่างจริงจัง รวมถึงไม่มีความชัดเจนในการแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
4. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึงประชาชนในพื้นที่
5. เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการผลิตไฟฟ้า ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า การแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น และการตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
6. ผู้นำชุมชน (บางชุมชน) ไม่ติดตามตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโรงไฟฟ้าอย่างจริงจัง

6.2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เช่น การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในหมู่บ้าน หรือจัดทำแบบสำรวจแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และควรนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขต่อไป
2. ควรเพิ่มบทบาทของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยให้ตัวแทนของแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยประสานงาน ให้ความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชนและตรวจสอบผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากโครงการ
3. หน่วยงานที่เข้ามาทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ควรใช้วิธีการศึกษาอย่างรอบคอบและศึกษาด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด
4. หน่วยงานของภาครัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และแนวทางในการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชน เช่น

การแจกแผ่นพับประชาสัมพันธ์ ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์ และทำการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในพื้นที่ให้มากขึ้น เช่น การแจกวารสารสวัสดิแม่เมาะ รวมถึงการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

6.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การศึกษาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยดังนี้

1. เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นหัวหน้าครัวเรือน ทั้งนี้หัวหน้าครัวเรือนจะเป็นผู้ที่สามารถช่วยถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจให้กับสมาชิกคนอื่นๆ ในครัวเรือน

2. เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดรูปแบบของการให้ความรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินชีวิตของประชาชน เช่น การให้ความรู้ผ่านเสียงตามสายของแต่ละหมู่บ้าน วิทยุชุมชน หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์ที่มีความน่าสนใจประกอบกับใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีการอธิบายความสำคัญและความหมายของกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน โดยแผ่นพับประชาสัมพันธ์ ควรเผยแพร่ในวันศุกร์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้เวลาว่างในวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ทำการศึกษาข้อมูลได้

3. เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางสังคม เช่น เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข หัวหน้ากลุ่มบ้าน เป็นต้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้เป็นที่รู้จักและมีโอกาสในการติดต่อกับประชาชนในชุมชนจำนวนมาก ซึ่งจะสามารถช่วยถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจให้กับสมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชน

4. เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจในการที่จะก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีกับประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้นำชุมชนเป็นตัวแทนในการสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ของตนเองให้มากยิ่งขึ้น

5. เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจและสร้างทัศนคติที่ดีกับประชาชนในเรื่องการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยการคัดเลือกตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านเพื่อเข้าสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตไฟฟ้า ประโยชน์และผลกระทบจากการดำเนินการของโรงไฟฟ้า รวมถึงความสำคัญและความหมายของกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านช่วยประสานงานในการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่

6. เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจนำประเด็นทางด้านสุขภาพเป็นจุดเชื่อมโยงเพื่อเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ เช่น การจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพสัญจร การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านสุขภาพ การดูแลตนเองจากผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินการของโรงไฟฟ้า ร่วมกับการให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสุขภาพ (HIA) เป็นต้น

7. เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ดีกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วย

8. เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชน การเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนติดตามและเฝ้าระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน โดยควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การประกาศเสียงตามสาย วิทยุชุมชน โทรทัศน์ รวมถึงการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ/ท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

9. เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน จึงสามารถสื่อสารให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับที่มากขึ้น

6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1 ควรศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับ ความสำคัญและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง

2 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง

ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

KNOWLEDGE, ATTITUDES, AND BEHAVIORS CONCERNING THE PUBLIC PARTICIPATION IN THE ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT PROCESS : A CASE STUDY OF THE MAE MOH POWER PLANT, RENEWABLE POWER PROJECT

ปฐมพร งามขำ 5337813 SHEV/M

ศก.ม. (สิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ชุตินา แสงเงิน, ศษ.ด., พรรณิภา บุรพาชีพ, น.บ.น.ม., จิราพร จักรไพวงศ์, ศก.ม.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากการพัฒนาประเทศตามแนวคิดเศรษฐกิจกระแสหลักได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งทำให้เกิดการเจริญเติบโตในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมและการบริการ และได้ทำให้มีนวัตกรรมทางด้านอุตสาหกรรมต่างๆ เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการในวิถีชีวิตสมัยใหม่มากยิ่งขึ้น ผลจากการพัฒนาประเทศดังกล่าวทำให้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เป็นวัตถุดิบ เพื่อเป็นพื้นฐานในการผลิต ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการความรู้ต่างๆ ที่มีการประดิษฐ์คิดค้นอยู่ตลอดเวลา ยิ่งทำให้มีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์อย่างมากมาย และได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางตรงและทางอ้อมต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชากรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ประเทศต่างๆ ในโลกได้ตระหนักถึงการใช้อย่างฟุ่มเฟือยและเกินขีดจำกัดของธรรมชาติ ในช่วงเวลาต่อมากระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ได้มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 46 กำหนดประเภทและขนาดของโครงการจำนวน 22 ประเภท ซึ่งเป็นโครงการที่อาจก่อปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

และมีการรับรองสิทธิและบทบาทของประชาชน ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การได้รับคำชดเชยในกรณีที่ได้รับผลกระทบจากโครงการของรัฐ และสิทธิในการร้องเรียนกล่าวโทษผู้ละเมิดกฎหมายควบคุมมลพิษต่อเจ้าพนักงาน ในปี พ.ศ. 2550 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยในมาตรา 67 วรรค 2 ได้ให้ความสำคัญกับโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบกับชุมชนอย่างรุนแรง เช่น โครงการประเภทท่าเทียบเรือ เขื่อนกักเก็บน้ำ โรงไฟฟ้า การทำเหมืองแร่และการถมทะเล เป็นต้น ซึ่งเจ้าของโครงการต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ

แต่อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น นั้น พบว่ายังมีปัญหาอุปสรรคต่างๆ หลายประการ อาทิเช่น ความไม่พร้อมของประชาชนที่ยังไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่การมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปในลักษณะการเผชิญหน้ามากกว่าการรับฟังความคิดเห็น ทำให้การรับฟังความคิดเห็นถูกมองในแง่ลบและมักจะมีการปฏิเสธข้อมูลของฝ่ายตรงข้ามอยู่เสมอ ส่วนในด้านผู้ประกอบการ โครงการหรือกิจการยังไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากนัก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากผู้ประกอบการโครงการหรือกิจการมักยกให้เป็นความรับผิดชอบของบริษัทที่ปรึกษา ซึ่งได้มีการว่าจ้างให้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยผลจากการศึกษามักกล่าวถึงเฉพาะผลกระทบทางบวก ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และในขณะเดียวกันยังพบปัญหาในกระบวนการขออนุมัติการดำเนินโครงการหรือกิจการ เนื่องจากการดำเนินงานมีความยุ่งยากซับซ้อนและต้องใช้เวลาค่อนข้างยาวนาน ดังนั้นจึงทำให้การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ (นฤมล อรุโณทัย, 2544) นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจ การขาดผู้นำที่เป็นตัวแทนของชุมชน ซึ่งทำให้ประชาชนไม่สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้อย่างเต็มที่ (เพ็ญรพี ผ่องกลิ่น, 2545)

โรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เป็นโครงการหนึ่งที่จะต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2552-2553 โรงไฟฟ้าเครื่องที่ 4-7 จะต้องถูกปลดระวางเนื่องจากมีอายุการใช้งานครบ 25 ปี ดังนั้นการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจึงได้พิจารณาจัดสร้างโครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เครื่องที่ 4-7 ขึ้นมาเพื่อทดแทนโรงไฟฟ้าที่จะปลดออกจากระบบ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, และทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเม้นท์, 2554 : 3) ซึ่งการดำเนินการผลิตไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะในอดีตได้ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่

โดยรอบโรงไฟฟ้า รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพืชและสัตว์เลี้ยงของประชาชน จากสภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เกิดข้อวิตกกังวลเรื่องผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบทางด้านสุขภาพอนามัย ที่เกิดจากการผลิตไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่จึงได้ทำการเรียกร้องให้ทางหน่วยงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ดำเนินการเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบให้เสร็จสิ้นก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ 4-7

แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ 4-7 ทางโรงไฟฟ้าจำเป็นต้องจัดให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในการเตรียมป้องกันแก้ไขปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาความรู้ ทักษคติและพฤติกรรม รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยคาดหวังว่าจะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อปรับประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นไปอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ หมายถึง เรื่องราว ข้อเท็จจริง และรายละเอียดรวมถึงทฤษฎีและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เกิดจากการสังเกต การเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าและการสังเคราะห์จากประสบการณ์ โดยสามารถนำสิ่ง

เหล่านั้นไปใช้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ความรู้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน และความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวคิดหรือตีความหมายสิ่งที่เราสังเกตเห็น (อนันต์ ศรีโสภาค, 2525: 15-17)

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีแนวโน้มจะแสดงออกมาให้เห็นในการปฏิบัติทั้งด้านบวกและด้านลบ กัทส์ (Katz อ้างถึงใน พัทธี วรกวิน, 2526: 80) ได้กล่าวไว้ว่าทัศนคติมีหน้าที่เป็นเครื่องมือทำให้บุคคลไปสู่จุดมุ่งหมาย และช่วยในการปรับตัว ช่วยในการป้องกันตนเอง เป็นการเชื่อเพื่อทำให้ตนเองสบายใจ หากบุคคลมีทัศนคติอย่างไรจะพยายามแสดงพฤติกรรมอย่างนั้นออกมา

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่แสดงออกมา เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งหรือสิ่งกระตุ้นต่างๆ โดยมีความรู้ ทัศนคติและปัจจัยอื่นๆ เป็นตัวกระตุ้นให้แสดงออกมา โดยพฤติกรรมมีองค์ประกอบ 3 ประการ (สวสปรียา ธรรมวัฒน์วิมล, 2543: 57-58) ดังนี้

1. ความรู้ ก่อนมนุษย์จะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจำเป็นจะต้องมีความรู้และการศึกษา เมื่อบุคคลมีความรู้ในเรื่องนั้นอย่างแท้จริงก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้ถูกต้องเหมาะสมได้ด้วยตนเอง

2. ทัศนคติ เมื่อบุคคลมีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งดีก็จะมีรู้สึกนึกคิดและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เป็นเหตุให้สามารถปฏิบัติตนในทางที่ดี และหลีกเลี่ยงจากความเชื่อและการปฏิบัติที่ผิด

3. การปฏิบัติ เมื่อความรู้และทัศนคติของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป เนื่องมาจากการรู้เหตุผลและศรัทธาในแนวคิดใหม่ ก็จะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติตน เปลี่ยนการปฏิบัติจากค่านิยมที่ไม่ถูกต้องให้กลับมาถูกต้องได้

ประยดา แก้วดวงเทียน (2532: 19) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมด้านการปฏิบัติ ว่าเป็นพฤติกรรมสุดท้ายที่บุคคลจะแสดงออก และทำการสรุปรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมได้เป็น 4 ลักษณะ

1. ทัศนคติเป็นตัวกลางระหว่างความรู้และการปฏิบัติ คือ ความรู้มีผลต่อทัศนคติและทัศนคติมีผลต่อการปฏิบัติ เมื่อบุคคลมีความรู้เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงและแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม

2. ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กันและทำให้เกิดการปฏิบัติ คือ ความรู้มีผลต่อทัศนคติและทัศนคติมีผลต่อความรู้ จากนั้นจึงแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม เมื่อบุคคลได้รับความรู้อาจส่งผลต่อทัศนคติ แต่ในขณะเดียวกันทัศนคติก็ส่งผลต่อการรับความรู้ด้วย

3. ความรู้และทัศนคติต่างก็ทำให้เกิดการปฏิบัติได้ คือ ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติและทัศนคติมีผลต่อการปฏิบัติ โดยที่ทั้งความรู้และทัศนคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน

4. ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับทางตรงเมื่อบุคคลได้รับความรู้ย่อมส่งผลโดยตรงให้เกิดการปฏิบัติ สำหรับทางอ้อมเมื่อบุคคลได้รับความรู้ ความรู้จะส่งผลต่อทัศนคติแล้วจึงทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทัศนคติที่ดีจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามการที่ประชาชนมีความรู้ที่ถูกต้องและมีทัศนคติที่ดีเกิดขึ้นมากพอ วงจรความสัมพันธ์จะเชื่อมโยงระหว่างทำให้ความรู้ที่ถูกต้องและการปลูกฝังให้เกิดทัศนคติที่ดี จนกระทั่งทัศนคติที่ดีมีมากเพียงพอที่จะกระตุ้นให้เกิดการนำความรู้มาใช้ และส่งผลให้เกิดการพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง

จากการรวบรวมผลการศึกษาวิจัยในเรื่องต่างๆ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาดังกล่าวมาปรับประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยได้กำหนดปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือนและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน
2. ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การถือครองที่ดินและสถานภาพทางสังคม
3. ปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การให้คุณค่าต่อสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ทำการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรเป้าหมายในการวิจัย คือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตำบลแม่มาะ (บ้านห้วยเป็ด หมู่1 บ้านทางสูง หมู่3 บ้านห้วยคิง หมู่6) ตำบลสบป่าด (บ้านสบป่าด หมู่1 บ้านสบเดิน หมู่2

สวนป่าแม่จาง หมู่3 บ้านปงตันปิ่น หมู่6) และตำบลนาสัก (บ้านแม่จาง หมู่1 บ้านช่วงม่วง หมู่8) จำนวน 4,227 ครัวเรือน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2554)

2. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1973: 725) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้เท่ากับ 366 ครัวเรือน แต่เพื่อเพิ่มค่าอำนาจการจำแนกและความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 ครัวเรือน

3. กำหนดการสุ่มตัวอย่างระดับพื้นที่แบบเจาะจง โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเฉพาะหมู่บ้านที่อยู่ในขอบเขตของพื้นที่ที่ได้ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เครื่องที่ 4-7 ทำการคำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้จำนวนครัวเรือนมีการกระจายอย่างสม่ำเสมอ โดยทำการเก็บข้อมูล 1 บ้าน เว้น 9 บ้าน ในกรณีที่ไม่มีคนอยู่บ้านหรือไม่สามารถหาผู้แทนครัวเรือนมาเป็นตัวอย่างได้ ผู้วิจัยจะทำการเข้าไปเก็บข้อมูลในบ้านเลขที่ถัดไปหรือบ้านหลังที่อยู่ถัดไป จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบที่กำหนดไว้

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่างๆ 10 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนที่ 2 การให้คุณค่าต่อสุขภาพ

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อ

สิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์

ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 5 การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ส่วนที่ 7 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ

วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 8 ทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ

วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 9 พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ

วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 10 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences) ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด สถิติ t-test สถิติการผันแปรทางเดียว (One-way ANOVA) และสถิติวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.50 มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี ร้อยละ 38.25 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 44.75 มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 45.25 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 4 คน ร้อยละ 54.50 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 37.75 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 9,999 บาท ร้อยละ 33.50 มีระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 16 ปี ร้อยละ 73.75 มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 16-30 ปี และ 31-45 ปี ในอัตราร้อยละที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 29.75 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 93.75 และ ไม่มีสถานภาพทางสังคมใดๆ ร้อยละ 79.50

2. ปัจจัยกระตุ้นของกลุ่มตัวอย่าง

ในรอบปีที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างมีการเจ็บป่วยไม่สบายทั้งของตนเองหรือบุคคลในครัวเรือน ร้อยละ 65.50 และมีโรคประจำตัว ร้อยละ 42.25 โดยโรคประจำตัวที่กลุ่มตัวอย่างเป็นมากที่สุดคือ โรคอื่นๆ ทั่วไป ร้อยละ 27.75 (เช่น โรคความดัน โรคเบาหวาน โรคกระเพาะ เป็นต้น) และเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ร้อยละ 12.00 โดยกลุ่มตัวอย่างมีการให้คุณค่าต่อสุขภาพระดับมาก ร้อยละ 92.75

กลุ่มตัวอย่างเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 85.75 โดยได้รับข้อมูลข่าวสารจากการประกาศเสียงตามสาย 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 35.57 โดยกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย ร้อยละ 84.00 และเมื่อศึกษาความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 87.80 โดยต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงานของโครงการ ร้อยละ 42.00

กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 76.75 ในลักษณะฝุ่นละอองจากการเผาไหม้จำนวน 10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี ร้อยละ 38.11 โดยกลุ่ม

ตัวอย่างได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย ร้อยละ 96.42 และกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับน้อย ร้อยละ 63.50

3. ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก ร้อยละ 73.00 มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ร้อยละ 44.50 และมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย ร้อยละ 96.00

4. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ปัจจัยเพศ อายุ และระดับการศึกษา มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยสถานภาพในครัวเรือน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมพบว่า ปัจจัยอาชีพ และสถานภาพทางสังคม มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยระยะเวลาการทำงาน และการถือครองที่ดิน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นพบว่า ปัจจัยความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยการมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ

สิ่งแวดล้อม มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยการให้คุณค่าต่อสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ปัจจัยระดับการศึกษา มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยอายุ และสถานภาพในครัวเรือน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยเพศ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมพบว่า ปัจจัยสถานภาพทางสังคม มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยอาชีพ ระยะเวลาการทำงาน และการถือครองที่ดิน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นพบว่า ปัจจัยความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยการให้คุณค่าต่อสุขภาพ มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบ

สิ่งแวดล้อม มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยกระตุ้น กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ปัจจัยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพในครัวเรือน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมพบว่า ปัจจัยสถานภาพทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยอาชีพที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ และการถือครองที่ดิน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นพบว่า ปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และปัจจัยการให้คุณค่าต่อสุขภาพ ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

7. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.418$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.207$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($r = 0.187$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก ทั้งนี้จากการที่กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เฉลี่ยมากถึง 31 ปี จึงได้รับความรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งก่อให้เกิดการสั่งสมความรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ประกอบกับในปัจจุบันโรงไฟฟ้าแม่เมาะมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าทดแทนจึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผลจากการดำเนินการของโรงไฟฟ้าแม่เมาะในอดีตที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านมลพิษทางอากาศในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดข้อวิตกกังวลเรื่องผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและผลกระทบทางด้านสุขอนามัย จึงทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อยในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก (ร้อยละ 45 และร้อยละ 40 ตามลำดับ) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกัทส์ (Katz อ้างถึงในพัชนี วรกวิน, 2526: 80) ได้กล่าวไว้ว่าหากบุคคลมีทัศนคติอย่างไรจะพยายามแสดงพฤติกรรมอย่างนั้นออกมา ดังนั้นจึงส่งผลให้พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย

แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างยังไม่เข้าใจความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และไม่รู้จักระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยกลุ่มตัวอย่างได้อธิบายว่ารู้จักแต่การไปฟัง ค.1 (หมายถึงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่ 1) และนอกจากนี้ผลจากการศึกษายังพบว่ากลุ่มตัวอย่างขาดการได้รับการส่งเสริมให้มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมกัน การเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนติดตามและเฝ้าระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน จึงทำให้ประชาชนไม่

สามารถแสดงความคิดเห็นหรือมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญทิพย์ ฝูงกลิ่น (2545: 73-74) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา: ตำบลสบป่าด อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดรูปแบบของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการโรงไฟฟ้าที่มีความน่าสนใจ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ผ่านทางประกาศเสียงตามสายของหมู่บ้านหรือทางวิทยุชุมชน
2. โรงไฟฟ้าอาจทำการคัดเลือกตัวแทนของหมู่บ้านเพื่อเข้าร่วมประชุม/สัมมนา เกี่ยวกับกระบวนการผลิตไฟฟ้า ผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า รวมถึงความสำคัญและความหมายของกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้ตัวแทนของหมู่บ้านดังกล่าวมีบทบาทในการเป็นผู้ประสานงานเพื่อก่อให้เกิดการสร้างเสริมความเข้าใจและทัศนคติที่ดีกับโรงไฟฟ้าแก่ประชาชนในพื้นที่
3. เพิ่มการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับที่มากขึ้น
4. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แก่ประชาชนในอำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง

KNOWLEDGE, ATTITUDES, AND BEHAVIORS CONCERNING THE PUBLIC PARTICIPATION IN THE ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT PROCESS : A CASE STUDY OF THE MAE MOH POWER PLANT, RENEWABLE POWER PROJECT

PATOMPORN NGAMKHAM 5337813 SHEV/M

M.A. (ENVIRONMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : SHUTIMA SAENGERN, Ph.D. (ENVIRONMENTAL EDUCATION), PANNIPA BURAPACHIP, L.L.B. (HONOR), L.L.M., JIRAPORN CHUCKPAIWANG, M.A. (ENVIRONMENT)

EXTENDED SUMMARY

Background and Significance of the Study

The national development in accordance with the main economics concepts has created rapid changes in term of economics, social, and culture including development in industries and services. Moreover, new industrial innovations were generated to reply with the needs of people in the modern time. As the result of such national development, natural resources were procured as production raw material. In addition as technology and innovative know-how have been progressing continuously, more and more natural resources and the environment are being used resulting in unavoidable direct and indirect impact on the natural resources and the environment including the quality of life.

From the current situation, various countries have acknowledged the extravagant use of the nature. Subsequently, the Ministry of Science and Technology of Thailand passed the Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 whereby Clause 46 was used to specified the type and size of 22 projects that may affect the environment and oblige them to perform an

environmental impact assessment (EIA) and must assure the rights and roles of the citizen in receiving news and information from the government regarding the promotion and conservation of the environment quality, receiving of compensation in case of damages from the government projects, and rights in complaining against anyone violating the pollution control law with the authority. In 2007, the Constitution of the Kingdom of Thailand 2007 was promulgated and Clause 67, paragraph 2 of the constitution emphasizes on projects that may severely affect communities such as projects regarding construction of pier, dam, power plant, mine, and sea filling, etc. In conducting of such projects, the project owner must perform public hearing to acknowledge feedback from the citizens and stakeholders before initiation of the project.

However, there are many obstacles regarding involvement of the citizens via public hearing such as the lack of understanding about the role and duty of the people where people involvement is currently in the form of confrontation rather than understandable. As the result, public hearing is seen in a negative way and information from the opposite parties has always been rejected. On the other hand, the project owners have not placed importance on the EIA especially in term of public involvement. This is because the project owners would defer the responsibility to the consulting company that was hired to compose the report on the EIA. The study result usually reflected on the positive sides; therefore, the EIA process was not trusted. At the same time, issues regarding obtaining approval for the project still persist because the process is complex and time consuming; therefore, opening up opportunity for people involvement has been ineffective (Narumol Arunothai, 2544). Moreover, there is also a lack of understanding and lack of community leader; hence, the people cannot fully participate in the EIA process (Penrapee Funklin, 2545).

The Mae Moh Power Plant in Lampang province is one of the projects needed to compose the EIA. In 2009-2010, power generator number 4-7 was going to be discharged because their usage life were approaching 25 years; therefore, the Electricity Generating Authority of Thailand (EGAT) was considering to build a power plant to replace the power generators number 4-7 of the Mae Moh Power Plant that would soon be discharged (Electricity Generating Authority of Thailand and Consulting Engineering and Management Team, 2554 : 3). In the past, the power generation process of the Mae Moh Power Plant had caused air pollution in the area

near the power plant that affected health quality of the people living around the power plant and caused damages to the crops and domestic animals of the people. With such situation, most people living in Mae Moh, Lampang province were concerning about environmental and health impact from the Mae Moh Power Plant; therefore, they requested the EGAT to compensate to the affected people before starting to construct the power plant replacing the power generators number 4-7.

Nevertheless in proceeding on the Mae Moh Power Plant of the power generators number 4-7, the power plant is obliged to allow the stakeholders in the area to participate in the EIA in accordance with the declaration of the Ministry of Natural Resources and Environment of Thailand in order to listen to the opinion of the people living in the area to prevent and solve problems that may arise in the future. From the reasons above, the researcher, therefore, is interested to study the knowledge, attitude, and behavior including factors affecting the knowledge, attitude, and behavior of people involvement in the process of environmental impact assessment. The researcher hopes that the study could become the basic information that can be used to promote the knowledge, attitude, and behavior regarding public participation in the process of environmental impact assessment that would result in a prolonged development of the environment and natural resources.

Research Objective

1. To study the attitude and behavior regarding public participation in the environmental impact assessment process.
2. To study the factor affecting knowledge, attitude, and behavior regarding public participation in the environmental impact assessment process.
3. To study the relationship between knowledge, attitude, and behavior regarding public participation in the environmental impact assessment process.

Concept, Theory, and Related Researches

Knowledge means stories, facts, and details including theories and rules arisen from observations, studies, researches, and collection of experiences where they

can be brought to use correctly and appropriately. Knowledge can be classified into 3 categories namely knowledge regarding subject matter, knowledge regarding work process, and knowledge regarding the collection of concepts and interpretation of what we observed (Anan Srisopha, 2525 15-17).

Attitude means feeling and thought of a person towards an object in which the feeling tends to express in both positive and negative ways. Katz (Katz as referred in Patchanee Worakavin, 2526: 80) stated that attitude has a role as a tool conveying a person to his/her goal and helps in terms of adaptation, self-prevention, it is the believe for self-pleasure. A person with a particular attitude shall behave in accordance with the attitude.

Behavior refers to an action of a person to reply to a particular situation or stimulus where knowledge, attitude, and other factors are stimuli. Behavior comprises of 3 elements (Sawaspreeya Dharmawatvimol, 2543: 57-58) as follow:

1. Knowledge. Before a person can change his/her behavior, knowledge and education are necessary. When a person is fully knowledgeable in the topic, he/she can correctly and appropriately change his/her behavior by himself/herself.

2. Attitude. Once a person is knowledgeable in a topic, the person will feel and responsible for himself/herself and the public resulting in good behavior and avoiding bad believes and bad behaviors.

3. Behaving. Once knowledge and attitude of a person have changed because of the knowing of reasons and faith in the new concepts, the person can change his/her behavior to be of the right one.

Prayada Keawduangtean (2532: 19) discussed about behavior regarding action as the last behavior to be expressed and she has summarized the relationship between knowledge, attitude, and behavior into 4 categories as follow:

5. Attitude is the medium between knowledge and action. Knowledge affects attitude and attitude affects action. Once a person acquires more knowledge, attitude shall change and reflected out as behavior.

6. Knowledge and attitude are related and resulted in behavior. Knowledge affects attitude and attitude affects knowledge then expressed out as behavior. Once a person receives knowledge, it may affect attitude; however, attitude simultaneously affects perception.

7. Knowledge and attitude can create action. Knowledge affects action and attitude affects action whereby knowledge and attitude may not necessary be correlated.

8. Knowledge affects action both directly and indirectly. For direct effect, knowledge shall directly affect action of a person. For indirect effect, knowledge shall affect attitude then create action.

In term of public participation, good attitude shall stir more participation behavior for the EIA process. However when people are equip with appropriate level of correct knowledge and good attitude, the relation circle shall link between providing good knowledge and fostering of good attitude until when there is enough good attitude, it shall trigger the use of knowledge resulting in public participation in the process of EIA in the right way.

From the collection of various study results, the researcher has applied them into this particular research where factors affecting knowledge, attitude, and behavior regarding public participation in the EIA were stipulated as follow:

1. Personal factors such as age, education level, household status, and number of people in the household.
2. Economics and social factors such as occupation, average monthly income, work tenure, residency tenure, land possession status, and social status.
3. Stimulating factors such as the value on health, receiving of information regarding environmental impacting projects, experience in participating in the EIA process, experience from the impact of environmental impacting projects, opinion regarding the role of the local administrative organization in promoting public participation.

Research Method

The study was conducted as a quantitative research and data was collected by using a set of questionnaire. The steps of the research are as follow:

1. Target population of the research are people living in Tumbol Mae Moh (Ban Huayped Moo 1, Ban Hanghung Moo. 3, Ban Huayking Moo. 6), Tumbol Sobpad (Ban Sobpad Moo. 1, Ban Subteun Moo. 2, Maejang forest Moo. 3, Ban

Pongtonpin Moo. 6), and Tumbol Nasak (Ban Maejang Moo. 1, Ban Kuaimuang Moo. 8) for the total of 4,277 households (the Bureau of Registration Administration, Department of Provincial Administration, 2554).

2. Specified the size of the sample group from the formula of Taro Yamane (1973: 725) at the level of confidence at 95% equals to 366 households. However in order to increase the classification power and ease of data analysis, the researcher has increased the sample group to be at 400 households.

3. Specify a purposive sampling in the area by scoping the sample group to be of villages in the area that the EIA from the alternative power plant was studied. Sample group of each village were calculated for proportional so that the households shall be evenly distributed. Data collected by visiting 1 household then skipped another 9 households. If no one is in the house or the household did not represent anyone, the researcher moved to the next address number or the next household until fulfilling the number households as specified.

4. Research tool

Questionnaire was used as a research tool comprising of 10 sections as follow:

- Section 1 Personal factors and economics and social factors
- Section 2 Value on health
- Section 3 Acknowledging information of environmental impacting projects
- Section 4 Experience in participating in the EIA process
- Section 5 Receiving of impact from environmental impacting projects
- Section 6 Opinion on the role of the local administrative organization in promoting public participation
- Section 7 Knowledge regarding public participation in the EIA process
- Section 8 Attitude regarding public participation in the EIA process
- Section 9 Behavior regarding public participation in the EIA process

Section 10 Obstacles and suggestion regarding public participation in the EIA process

5. Statistics used for data analysis

Data analysis was conducted by using the Statistical Package for Social Sciences. Descriptive statistics were used such as frequency, percentage, mean average, standard deviation, maximum value and minimum value, t-test, one-way ANOVA, and Pearson Product Moment Correlation.

Research Result

1. Personal factors and economics and social factors of the sample group

79.50 62.50% of the studied sample group were female, 38.25% were between 31 – 45 years old. 44.75% has completed primary school education, 45.25% were household leaders, and 54.50% has less than 4 members in the household. 37.75% were freelancers, 33.50% have average income of 5,000 – 9,999 baht, 73.75% have work tenure of less than 16 years, 29.75% have residency tenure of 16-30 years and 31.54 years in the same proportion. 93.75% were land owner, and 79.50% have no social status.

2. Stimulating factors of the sample group

In the past year, the sample group at 65.50% experienced sickness for both himself/herself or household members, 42.25% have congenital disease. The diseases that the sample group has experienced the most were general sickness at 27.75% (such as hypertension, diabetes, gastritis, etc.) and respiratory diseases at 12.00%. The sample group have placed high value on health at 92.75%.

85.75% of the sample group has acknowledged information regarding projects affecting the environment, 35.57% received such information from the community announcement 10-12 times or more per year, 84.00% of the sample group acknowledged information regarding projects affecting the environment in the low level. Once studied on the desire to acknowledge information regarding projects affecting the environment, it is evident that 87.80% of the sample group wished to obtain information

regarding projects affecting the environment where 42.00% wishes to obtain information in term of impact on the environment from the operation of the project.

76.75% of the sample group experienced impact from projects affecting the environment in terms of dust from burning 10-12 times or more per year at 38.11%. 96.42% of the sample group reported a low impact from the project affecting the environment and 63.50% of the sample group has opinion on the role of the local administrative organization in promoting public participation at a low level.

3. Knowledge, attitude, and behavior regarding public participation in the process of environmental impact assessment

73.00% of the sample group has knowledge regarding public participation in the process of environmental impact assessment at a high level. 44.50% has attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment at a medium level, 96.00% has behavior regarding public participation in the process of environmental impact assessment at a low level.

4. Analysis of the differences between personal factors, economics and social factors, and stimulating factors with knowledge on public participation in the process of environmental impact assessment

The result of the analysis of the differences between personal factors revealed that factors regarding gender, age, and education level affected the knowledge regarding public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.001. Household factors affected the knowledge regarding public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.01. Factors on the number of household members affected the knowledge regarding public participation in the process of environmental impact assessment with no statistical significance.

The result of the analysis of the differences between economics and social factors revealed that factors regarding occupation and social status affected the knowledge regarding public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.001. Factors regarding average monthly income and residency tenure affected the knowledge regarding public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.01. Factors regarding work tenure and land possession affected the knowledge regarding public participation in the process of environmental impact assessment with no statistical significance.

The result of the analysis of the differences between stimulation factors revealed that factors regarding opinion on the role of the local administrative organization in promoting public participation affected the knowledge regarding public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.001. Factor regarding experience in participating in an environmental impact assessment affected the knowledge regarding public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.05. Factors regarding value on health, acknowledgement of environmental affecting projects, and receiving of impact from environmental impacting projects affected the knowledge regarding public participation in the process of environmental impact assessment with no statistical significance.

5. Analysis of the differences between personal factors, economics and social factors, and stimulating factors with attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment

The result of the analysis of the differences between personal factors revealed that factors regarding education level affected the attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.001. Factors regarding age and household status affected the attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.01. Factors regarding gender and the number of household members affected the attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment with no statistical significance.

The result of the analysis of the differences between economics and social factors revealed that factors regarding social status affected the attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.001. Factors regarding the average monthly income affected the attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.01. Factors regarding residency tenure affected the attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.05. Factors regarding occupation, work tenure, and land possession affected the attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment with no statistical significance.

The result of the analysis of the differences between stimulation factors revealed that factors regarding opinion on the role of the local administrative organization in promoting public participation affected the attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.001. Factors regarding value on health affected the attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.05. Factors regarding acknowledgement of environmental affecting projects, experience in participating in an environmental impact assessment, and receiving of impact from environmental impacting projects affected the attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment with no statistical significance.

6. Analysis of the differences between personal factors, economics and social factors, and stimulating factors with behavior towards public participation in the process of environmental impact assessment

The result of the analysis of the differences between personal factors revealed that factors regarding the number of household members affected the behavior towards public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.05. Factors regarding gender, age, education level, and household status affected the behavior towards public participation in the process of environmental impact assessment with no statistical significance.

The result of the analysis of the differences between economics and social factors revealed that factors regarding social status affected the behavior towards public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.001. Factors regarding different occupations affected the behavior towards public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at 0.05. Factors regarding the average monthly income, work tenure, residency tenure, and land possession affected the behavior towards public participation in the process of environmental impact assessment with no statistical significance.

The result of the analysis of the differences between stimulation factors revealed that factors regarding acknowledgement of environmental affecting projects, experience in participating in an environmental impact assessment, and receiving of impact from environmental impacting projects affected the behavior towards public participation in the process of environmental impact assessment with significance level at

0.001. Factors regarding value on health and opinion on the role of the local administrative organization in promoting public participation affected the behavior towards public participation in the process of environmental impact assessment with statistical significance level.

7. Analysis of the relationship between knowledge, attitude, and behavior regarding public participation in the process of environmental impact assessment

Knowledge and attitude regarding public participation in the process of environmental impact assessment of the sample group are positively related ($r = 0.418$) with significance level at 0.001.

Knowledge and behavior regarding public participation in the process of environmental impact assessment of the sample group are positively related ($r = 0.207$) with significance level at 0.001.

Attitude and behavior regarding public participation in the process of environmental impact assessment of the sample group are positively related ($r = 0.187$) with significance level at 0.001.

Research Discussion

From the study result, it is found that the sample group has high level of knowledge regarding public participation in the process of environmental impact assessment. As the sample group has been in the area with the average tenure of 31 years, the sample group has been receiving continuous knowledge resulting in the collection of experiences. Moreover, there is a construction of an alternative power plant to the current Mae Moh Power Plant so people in the area have received more knowledge. However, the past operation of the Mae Moh Power Plant had caused impact in term of air pollution in the area near the power plant and created concern among the people living near the power plant regarding impact on the environment and health. Therefore, the attitudes toward public participation in the process of environmental impact assessment at the medium level and low level are somewhat very close (45% and 40%, respectively) which harmonizes with Katz's concept (Katz as referred in Patchanee Worakavin, 2526: 80) as stated that if a person has a particular attitude, he/she will try to behave likewise.

Therefore, the behavior towards public participation in the process of environmental impact assessment is in the low level.

However from the study, the sample group still did not understand the meaning and importance of public participation in the process of environmental impact assessment and did not know the process of EIA. The sample group stated that they know only the “Kor. 1” hearing (refer to the 1st public hearing). Additionally, the sample group lacked promotion to acquire behavior regarding public participation in the process of environmental impact assessment such as acknowledgement of information regarding projects affecting the environment, exchange of information, participating in meetings to listen to public opinion, and tracking and monitoring to prevent any impact on the environment and community. Therefore, people cannot fully express their opinions and behave in regards with public participation in the process of environmental impact assessment. This finding is consistent with the research of Penrapee Funklin (2545: 73-74) that conducted the study on the participation of the public on the air pollution problem created from Mae Moh Power Plant a case study in Tumbol Sobpad, Mae Moh, Lampang province. The study has revealed that the people that have received different information regarding air pollution of Mae Moh Power Plant participated differently in preventing and solving air pollution problem of the Mae Moh Power Plant with significance level at 0.01.

Recommendation

The study result of this research could be used in promoting for more public participation in the process of environmental impact assessment as follow:

1. Related agencies should create more understanding and good attitude towards public participation in the process of environmental impact assessment whereby the format of disseminating of power plant operation information must be interesting, comprising of easy language, and broadcast via the community announcement or the community's radio station.
2. The power plant may select a representative from each village to attend meetings/conferences regarding power generating process, impact from the power plant operation, including the importance and meaning of the environmental impact

assessment process so that the village representatives shall assume the role of coordinators to enhance understanding and good attitude towards the power plant.

3. Increase more channels and formats of public relations to stimulate for more public participation in the process of environmental impact assessment.

4. The future research shall be in the area of operational research to find ways to promote participation behavior of the people in Mae Moh, Lampang province in the process of environmental impact assessment.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กฤษณา เพ็ชรเจริญ. (2543). แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อการ
บริโภคน้ำมันพืชจากเขี้ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี
การจัดการสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กลุ่มพัฒนาระบบและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศสหรัฐ
อเมริกา. เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2555 จาก สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม: http://www.onep.go.th/eia/page2khonleageEIA_USAEIAUS.htm
- กวีนา จงจิตินนท์. (2547). ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนใน
เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, และทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์. (2554).
เอกสารประกอบการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการ
กำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โครงการ
โรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เครื่องที่ 4-7. เข้าถึงเมื่อ 26 มีนาคม 2555 จาก
โรงไฟฟ้าแม่เมาะ: [http://www.egat.co.th/wwwthai/images/stories/pdf/MMscopingA-
012555-projectdetail.pdf](http://www.egat.co.th/wwwthai/images/stories/pdf/MMscopingA-012555-projectdetail.pdf)
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2554). ความรู้ทั่วไปของถ่านหิน. เข้าถึงเมื่อ 26 มีนาคม 2555 จาก
โครงการพัฒนาโรงไฟฟ้าของ กฟผ.: <http://projects-pdp2010.egat.co.th/projects1/>
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2536). รายงานประจำปี 2536. นนทบุรี : การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง
ประเทศไทย
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2537). รายงานประจำปี 2537. นนทบุรี : การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง
ประเทศไทย
- จันทร์ทิพย์ ชูสมภพ. (2539). ความรู้ ทักษะ แนวโน้มการปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานที่ติดเชื้อเอดส์
ของพนักงานและผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

- จิระศักดิ์ เจริญพันธ์. (2534). พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับโรคพยาธิใบไม้ในตับของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ชม ภูมิภาค. (2523). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชวาล แพรัตกุล. (2526). เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ชลลดา สุภาภาวิ. (2540). การรับรู้และตอบสนองของประชาชนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะกา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชุต จิตพิทักษ์. (2526). พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ.
- ณพพรธรรพ์ เสมสันต์. (2550). บทบาทของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดลพร เผือกคง. (2541). การรับรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการโรงงานไฟฟ้าพลังความร้อน สุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เดชรัต สุขกำเนิด. (2550). นิทานเรื่องถ่านหินสะอาดในสังคมไทย. โลกสีเขียว (91).
- ทองชุบ บุญเชื้อ. (2543). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมบริหารจัดการ ของหน่วยงานราชการตามแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด : กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธวัชชัย ชัยจิราธากุล. (2529). การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- ธันวา ใจเที่ยง. (2544). การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนสายทางของสังคมไทย. นครพนม: โครงการจัดตั้งสถาบันราชภัฏนครพนม.
- นภาพร พานิช. (2554). เสียงรบกวนจากโรงไฟฟ้าถ่านหิน. วารสารสิ่งแวดล้อม ปีที่ 15 (4).
- นฤมล อรุโณทัย. (2544). รูปแบบและปัญหาของการมีส่วนร่วมของประชาชน. สัมมนาเชิงปฏิบัติการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- นิพนธ์ สุดใจ. (2538). ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของผู้ขับเคลื่อนบรรทุกต่อปัญหามลพิษควันทา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์. (2535). การศึกษาความเหมาะสมในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประดิษฐ์ อุปรมย์ (2540). เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานการศึกษา. หน่วยที่ 4 มนุษย์กับการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 15 นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2522). การสอนสุขศึกษา ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). ทัศนคติ การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประมวล พูนสังข์. (2536). ความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยอันตรายจากอาคารบ้านเรือนของประชาชนในเขตเมืองและเขตชนบท : กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประยดา แก้วดวงเทียน. (2532). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ พฤติกรรม สิ่งแวดล้อมด้านสุขภาพและภาวะสุขภาพผิวหน้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรีชา วิหกโต. (2544). เอกสารการเรียนการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ปาริชาติ โชติยะ, บรรจง อมรชีวิน, และศิริวรรณ ตั้งบุญธินา. (2539). รายงานแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน บทที่ 1-5. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายการศึกษา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2536). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- แผนกจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2513). แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ. กรุงเทพฯ. ฝ่ายสื่อสารองค์กร การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2554). โรงไฟฟ้าแม่เมาะ. เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2555 จากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย: <http://www.egat.co.th/wwwthai/images/stories/interest/flap/maemoh.pdf>
- พงศ์ศักดิ์ วัฒนสินธุ์. (2544). รูปแบบและขั้นตอนการจัดทำกรมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. สัมมนาเชิงปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- พรทิพย์ ชนะภัย. (2536). การสำรวจความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อในการปฏิบัติการพยาบาล ของพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- พรรณศิริ ชูศิริ. (2546). พฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัชนี วรกวิน. (2526). จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ.
- พัฒน์ สุจันงค์. (2522). สุขภาพ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เพ็ญรพี ผ่องกลิ่น. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ กรณีศึกษา : ตำบลสบป่าด อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เพิ่มศักดิ์ สัจจะเวท. (2545). การมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรน้ำของเกษตรกรจากโครงการชลประทาน กรณีศึกษา โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแอ่ง จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพรัช วงศ์ยุทธไกร. (2545). การศึกษาความรู้และความตระหนักของอาจารย์ช่วงอุตสาหกรรมที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). นโยบายและกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน. กรุงเทพฯ.
- ไพลิน นุชถาวร. (2550). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทานฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโคมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาส่งเสริมการเกษตร และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ม.ร.ว.อภินันท์ รพีพัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย. ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารการพิมพ์.
- ยรรยงค์ อัมพวา. (2553). สถิติเบื้องต้น. เอกสารประกอบการสอนวิชาสถิติ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โยธิน ศันสนยุทธ, และ จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2527). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- รสริน อมรพิทักษ์พันธ์. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศอังกฤษ. สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.

- โรงไฟฟ้าแม่เมาะ. (2554). ประวัติความเป็นมาโรงไฟฟ้าแม่เมาะ. เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2555 จาก
โรงไฟฟ้าแม่เมาะ: http://maemoh.egat.com/index_maemoh/index.php?content=history
- วรพญา ทองกลม. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดปริมาณขยะมูล
ฝอยจากครัวเรือน กรณีศึกษา เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อ
พัฒนาชุมชนและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2543). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. โครงการ
สำหรับการแก้ปัญหาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2
- วิไลวรรณ จันทราภา. (2551). แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติการพยาบาลตามจรรยาบรรณวิชาชีพ.
พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ
- ศักดิ์ศรี แก้วเอี่ยม. (2543). ความรู้และการปฏิบัติของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย
บริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ. (2541). ความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา : อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศูนย์พยากรณ์และสารสนเทศพลังงาน. (2554). สถานการณ์พลังงานปี 2554 และแนวโน้มปี 2555.
เข้าถึงเมื่อ 24 มีนาคม 2555 จาก กระทรวงพลังงาน: [http://www.energy.go.th/sites/all/
files/situation54_trend55.pdf](http://www.energy.go.th/sites/all/files/situation54_trend55.pdf)
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2551). การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม จากหลักการผู้ก่อมลพิษ
เป็นผู้จ่ายถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน. (59).
- สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2544). รายงานฉบับ
สมบูรณ์ โครงการพัฒนาการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ
วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมจิตต์ สุพรรณทัศน์. (2531). พฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลง. เอกสารการสอนชุดวิชาสุขศึกษา
หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 13 นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- สมบุญ ศิลปรุ่งธรรม. (2540). ความรู้และความตระหนักของนักเรียนอาชีวศึกษาเกี่ยวกับมลพิษ
สิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขา
วิชาเอกสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สวัสปรียา ธรรมวัฒน์วิมล. (2543). ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของผู้ประกอบอาชีพขับรถจักรยานยนต์รับจ้างเกี่ยวกับแนวทางการป้องกัน ความคม และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของรัฐบาล ศึกษากรณีบริเวณตลาดสะพานใหม่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สาโรช การกุล. (2548). บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา ยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สารินิษฐ์ สุวรรณสีตศักดิ์. (2555). ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุรศักดิ์ สุนทรลาภ. (2537). ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุวัฒน์ ศิริรัตน์. (2551). ทำการศึกษาเรื่องความรู้ของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน กรณีศึกษา: แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุเมธ ทราญแก้ว. (2536). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี. กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้า พรินต์ติ้ง จำกัด.

สุธรรมา จันทรา. (2555). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการทรัพยากรน้ำจากโครงการชลประทานแม่น้ำชี กรณีศึกษา โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านกุดเข้ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุรางคณา ไม้ตราวัฒนา. (2544). ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของพนักงานบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2554) การตรวจสอบบ้านจากทะเบียนบ้าน.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่เมาะ. (2555). แผนที่อำเภอแม่เมาะ. จากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่เมาะ: <http://www3.cdd.go.th/maemo/image/map.jpg>

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่เมาะ (2555) แผนที่อำเภอแม่เมาะ. <http://www3.cdd.go.th/maemo/image/map.jpg>

สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. (2549). แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางสังคมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ

อนันต์ ศรีโสภาค. (2525). การพัฒนาการทดสอบ. กรุงเทพฯ: จุฬารัตน์การพิมพ์.

อารี พันธุ์ณี. (2534). จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ: บริษัทต้นอ้อ.

อินทรา เอี่ยมฉัตร. (2543). การดำเนินงานเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านสังคมของประเทศฟิลิปปินส์. เข้าถึงเมื่อ 7 มีนาคม 2555 จากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: http://www.onep.go.th/eia/page2/khonleage/EIA_philipint/eia_phi-1.htm

อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. (2554). กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

ภาษาอังกฤษ

Benjamin S.J. Bloom, Hastings Thomuas, and Madaus F. Goeorge. (1971). Hand Book on Formative and Sumative Evaluation of Student Learning. New York: McGraw-Hill Book Company.

Carter V. Good. (1973). Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill Book Co.

Edward W. Smith. (1977). The Lexicon Webster Dictionary. The United State of America : The English Language Institute of America.

Frederick G. Brown. (1976). Principle of Educational and Psychological Testing. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Katz, D., & Scotland, E. (1959). A Preliminary Statement to a Thoery of Attitude Struture and Change. in S. Koch (Ed.) Psychology : A Study of a Science. New York: McGraw-Hill.

L. L. Thurstone. (1967). Attitude Can Be Measured. in Martin Fishbein, *Attitude Theory and Measurement*. New York: John Wiley.

Lee Joseph Cronbach. (1972). The dependability of behavior Measurement : Theory of Generalizability for score and profile. New York: Willey.

Muzafer Sherif, และ Sherif C.W. (1956). An Outline of Social Psychology. New York: Harper & Brothers.

Taro Yamane, (1973). Statistics : An Introductory Analysis (Vol. 3 rd.). Tokyo Harper International.

William Erwin. (1976). Participation Management : Concept Theory and Implementation. Atlanta: Georgia State University.

Milton Rokeach, (1970). Beliefs Attitudes and Values. San Francisco: Jossey-Bass Inc. Publishers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

**เรื่องความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : โครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ**

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ชื่อหมู่บ้าน.....

วันที่ให้สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในโครงการโรงไฟฟ้าทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ โดยแบ่งเป็น 10 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บั๊จยัส่วนบุคคล และบั๊จยัเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนที่ 2 การให้คูนค่าต่อสุขภาพ

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 การมีประสพการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 5 การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ส่วนที่ 7 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 8 ทักษะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 9 พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 10 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

กรุณาตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ☒ และเติมข้อความลงในช่องว่าง ให้ตรงกับความเป็นจริงหรือใกล้เคียงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โปรดตอบคำถามทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลของท่านเพื่อการศึกษาเท่านั้น และจะเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของท่านไว้เป็นความลับ

ขอบพระคุณทุกท่านอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการอนุเคราะห์ข้อมูล

นางสาวปฐมพร งามจำ นักศึกษาหลักสูตรสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ และเติมข้อความลงในช่องว่าง ให้ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)

3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

☐ ไม่ได้ศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

☐ อื่นๆ (ระบุ)

4. สถานภาพในครัวเรือน

☐ หัวหน้าครัวเรือน

☐ คู่สมรส (สามี/ภรรยา)

☐ บุตร/ธิดา

☐ ญาติพี่น้อง

☐ ผู้อาศัย

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

5. ท่านมีสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันจำนวน.....คน

6. ท่านมีอาชีพ

☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐ

☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ พนักงานเอกชน

☐ เกษตรกร

☐ ค้าขาย

☐ รับจ้างทั่วไป

☐ นักเรียน/นักศึกษา

☐ว่างงาน

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

7. ท่านประกอบอาชีพในข้อ 6 เป็นระยะเวลา.....ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)

8. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนของท่านโดยประมาณ.....บาท

9. ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้เป็นระยะเวลา.....ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)

10.กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

☐ เป็นของท่านเอง จำนวน.....ตารางวา

☐ เป็นผู้เช่า จำนวน.....ตารางวา

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

11.สถานภาพทางสังคม

☐ ผู้ใหญ่บ้าน

☐ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

☐ กรรมการหมู่บ้าน

☐ สมาชิกอบต.

☐ เจ้าหน้าที่อสม.

☐ หัวหน้ากลุ่ม

☐ ไม่มี

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 การให้คุณค่าต่อสุขภาพ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ และเติมข้อความลงในช่องว่าง ให้ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านหรือบุคคลในครัวเรือนของท่านเจ็บป่วยไม่สบายบ้างหรือไม่

☐ มี

☐ ไม่มี

2. ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่

☐ มี

☐ ไม่มี

3. ถ้ามีโรคประจำตัวของท่านคือโรค.....

4. ข้อความการให้คุณค่าต่อสุขภาพ

การให้คุณค่าต่อสุขภาพ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. การเข้ารับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี เช่น การตรวจเลือด การวัดความดันโลหิตเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง			
2. การสูบบุหรี่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้ใกล้ชิด			
3. การดื่มสุราทำให้ความสามารถในการขับพิษจากพหุอันตรายลดลง			
4. การรับประทานอาหารกึ่งสุกกึ่งดิบ มีความเสี่ยงต่อโรคพยาธิต่างๆ และโรคทางเดินอาหาร			
5. การรับประทานอาหารหลักครบ 5 หมู่ มีประโยชน์ต่อร่างกาย ทำให้ได้รับสารอาหารครบถ้วน			
6. การออกกำลังกายสัปดาห์ละ 3-5 ครั้ง ทำให้ร่างกายแข็งแรงและมีสุขภาพดี			
7. การสวมหน้ากากอนามัยในขณะที่มีอาการป่วย เป็นไข้ ไอ จาม ช่วยลดการแพร่เชื้อโรคทางอากาศสู่ผู้อื่น			
8. การทำความสะอาดร่างกายควรกระทำโดยทันที หลังจากมีการสัมผัสสารเคมีหรือสารปนเปื้อนจากการทำงาน			
9. เมื่อมีปัญหาหมอกควันในพื้นที่ การสวมหน้ากากอนามัยเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะช่วยหลีกเลี่ยงการสูดฝุ่นละอองเข้าสู่ร่างกาย			
10. น้ำฝนที่รองรับมาจากหลังคาบ้านอาจมีสารเคมีปนเปื้อน ไม่สามารถบริโภคได้			
11. การระบายน้ำปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติบริเวณรอบโรงไฟฟ้า ทำให้แหล่งน้ำนั้นไม่เหมาะสมต่อการจับสัตว์น้ำมาบริโภค			
12. การได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากผลกระทบของมลพิษสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนในพื้นที่ควรได้รับอย่างยิ่ง			
13. ประชาชนในพื้นที่ควรได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสถานการณ์ฉุกเฉิน เมื่อเกิดอุบัติเหตุไม่คาดคิดจากการกักเก็บและการขนส่งสารเคมีของโรงไฟฟ้า			

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ และเติมข้อความลงในช่องว่าง ให้ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. ท่านเคยได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 3)

2. ในกรณีที่เคย ท่านได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากสื่อแต่ละประเภทต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด

ประเภทของสื่อ	ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร				
	10-12 ครั้ง ขึ้นไปต่อปี	7-9 ครั้ง ต่อปี	4-6 ครั้ง ต่อปี	1-3 ครั้ง ต่อปี	ไม่เคยเลย
1. วิทยุ					
2. โทรทัศน์					
3. หนังสือพิมพ์					
4. วารสาร/นิตยสาร					
5. เอกสารราชการ					
6. แผ่นพับประชาสัมพันธ์					
7. ประกาศเสียงตามสาย					
8. เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ/ท้องถิ่น					
9. บุคคลอื่น เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน					
10. อินเทอร์เน็ต					

3. ท่านต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่

☐ ต้องการ

☐ ไม่ต้องการ (ข้ามไปตอบส่วนที่ 4)

4. ในกรณีที่ท่านต้องการทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม ท่านต้องการทราบในประเด็นใดมากที่สุด

.....

.....

.....

5. ในกรณีที่ท่านต้องการทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม ท่านต้องการทราบข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อใดมากที่สุด (เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

☐ วิทยุ

☐ โทรทัศน์

☐ หนังสือพิมพ์

☐ วารสาร/นิตยสาร

☐ เอกสารราชการ

☐ แผ่นพับประชาสัมพันธ์

☐ ประกาศเสียงตามสาย

☐ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ/ท้องถิ่น

☐ ญาติ/เพื่อนบ้าน

☐ อินเทอร์เน็ต

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 4 การมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ และเติมข้อความลงในช่องว่าง ให้ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. ท่านรู้จักกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) หรือไม่

☐ รู้จัก

☐ ไม่รู้จัก

2. ท่านเคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย

3. ในกรณีที่ท่านเคยมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ท่านเคยมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบใด

.....

.....

.....

ส่วนที่ 5 การได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ และเติมข้อความลงในช่องว่าง ให้ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. ท่านเคยได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย (ข้ามไปตอบส่วนที่ 6)

2. ในกรณีที่เคย ท่านได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด

ลักษณะของผลกระทบ	ความถี่ในการได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม				
	10-12 ครั้งขึ้นไปต่อปี	7-9 ครั้งต่อปี	4-6 ครั้งต่อปี	1-3 ครั้งต่อปี	ไม่เคยเลยในรอบ 1 ปี
1. ฝุ่นละอองจากการเผาไหม้					
2. ฝุ่นละอองจากการขนถ่ายถ่านหิน					
3. ฝนกรดจากก๊าซต่างๆ					
4. ระดับเสียงดังเกินมาตรฐาน					
5. น้ำทิ้งจากโครงการ					
6. กากของเสียจากโครงการ					
7. อุบัติเหตุจากการคมนาคมขนส่งของโครงการ					
8. อุบัติเหตุจากการกักเก็บและขนส่งสารเคมี					
9. ความไม่ปลอดภัยจากแรงงานต่างถิ่น					
10. ปัญหาอื่นๆ (ระบุ).....					

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม					
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง ถือว่าไม่มีความโปร่งใส*					
3. การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะ จะทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุ่งยากมากขึ้น*					
4. ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้อย่างอิสระ					
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรเข้ามาข้องเกี่ยวกับการส่งเสริมและ/หรือสนับสนุน หากประชาชนต้องการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยในระดับ*					
6. การส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมืองเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้องในการส่งเสริม จะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม*					
7. การส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของประชาชนในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
8. การรวมกลุ่มของประชาชนในลักษณะเครือข่าย ที่มีเป้าหมายเพื่อต่อต้านการพัฒนาในโครงการต่างๆ ของภาครัฐ เป็นการรวมกลุ่มที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรให้การสนับสนุนหรือส่งเสริม					
9. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเป็นผู้ช่วยผลักดันและสร้างโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่					

ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
10. การส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
11. ประชาชนสามารถใช้สิทธิทางการเมืองได้อย่างเต็มที่โดยไม่จำเป็นต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้อง*					
12. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการช่วยลดระดับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างโครงการ (เช่น โรงไฟฟ้าแม่เมาะ) กับประชาชนในท้องถิ่น					
13. การสร้างความตกลงร่วมกันระหว่างโครงการกับประชาชนในท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของบริษัทที่ปรึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง*					
14. การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น่าจะช่วยลดความเสียหายและชี้นำประเด็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับโครงการได้*					
15. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรถือเป็นหน้าที่หลักที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน					
16. การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ผลกระทบต่างๆ ของโครงการ เป็นหน้าที่ของบริษัทที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมจะดำเนินการค้นหาเอง ไม่ใช่หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*					

ส่วนที่ 7 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องว่าง ให้ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1. กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นมาตรการที่ใช้ควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการของโครงการ		
2. โรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง (มีกำลังผลิต 100 เมกกะวัตต์ขึ้นไป) เป็นโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง		

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
3. การทำเหมืองแร่เป็นโครงการที่จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยไม่ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย*		
4. การทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อย 1 ครั้ง*		
5. โครงการต้องจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
6. โครงการต้องจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็น เพื่อเสนอผลการศึกษาและมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
7. โครงการต้องปิดประกาศแจ้งวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ และรายละเอียดอื่นๆ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนการรับฟังความคิดเห็น		
8. เจ้าของโครงการต้องนำข้อคิดเห็นของประชาชนที่ได้จากการจัดประชุมโครงการ ไปรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม		
9. ภายหลังจากที่โครงการผ่านการอนุมัติแล้ว โครงการจะต้องเผยแพร่รายงานที่ผ่านการอนุมัติแล้วให้แก่ประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ		
10. ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียมีหน้าที่ช่วยกันติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการตามที่ได้ระบุไว้ในรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม		
11. โครงการต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ตลอดระยะเวลาในการดำเนินโครงการทั้งหมด		
12. โครงการที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือมีการปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม ประชาชนสามารถแจ้งต่อหน่วยราชการในท้องถิ่นได้โดยตรง		

ส่วนที่ 8 ทศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องว่าง ให้ตรงกับทศนคติของท่านมากที่สุด

ทศนคติ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ เป็นการช่วยลดความขัดแย้งระหว่างโครงการกับประชาชนได้ดีที่สุด					
2. การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การเลือกที่ตั้งโครงการ จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับโครงการได้มากขึ้น					

ทัศนคติ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
3. การให้ประชาชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่มีส่วนร่วมในการ กลั่นกรองโครงการ เป็นการช่วยชี้นำประเด็นปัญหา ในมุมที่โครงการอาจพิจารณาได้อย่างไม่ทั่วถึง					
4. การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่จะช่วย ในการกำหนดรูปแบบของโครงการให้มีผลกระทบ ต่อชุมชนน้อยที่สุด					
5. การสร้างความตกลงร่วมกันระหว่างโครงการกับ ชุมชน สามารถกระทำได้โดยการสร้างข้อตกลงกับ ผู้นำชุมชนก็เพียงพอแล้ว*					
6. ประชาชนควรให้ความสำคัญในการรับทราบข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจ และแสดงความคิดเห็นต่อโครงการได้อย่างเหมาะสม					
7. การมีส่วนร่วมโดยการช่วยตอบแบบสอบถามที่ เกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องซ้ำซากและน่าเบื่อหน่าย*					
8. การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย ในโครงการ เป็นการทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมตาม กระบวนการที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ไม่มีผลในทาง ปฏิบัติแต่อย่างใด*					
9. โครงการไม่จำเป็นต้องนำข้อเสนอจากการรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชนไปปฏิบัติจริง*					
10. โครงการที่ผ่านการอนุมัติและมีการดำเนินการแล้ว จะมีการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในรายงาน EIA ก็ได้ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดมาคอยตรวจสอบ*					
11. การตรวจสอบและติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ สิ่งแวดล้อม จากการดำเนินงานของโครงการตามที่ ได้ระบุไว้ในรายงาน EIA เป็นหน้าที่ของประชาชน ในท้องถิ่นทุกคน					
12. จากประสบการณ์ในการได้รับผลกระทบ สิ่งแวดล้อมจากโครงการในพื้นที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในกระบวนการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการอยู่*					

ทัศนคติ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
13. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ถือเป็นสิทธิ และหน้าที่ของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ใน การช่วยกันจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ					

ส่วนที่ 9 พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องว่าง ให้ตรงกับการปฏิบัติของท่านมากที่สุด

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	พฤติกรรมการปฏิบัติ			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
1. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเลือก ที่ตั้งของโครงการ (เช่น โรงไฟฟ้าแม่เมาะ)				
2. ท่านมีส่วนร่วมในการถกแถลงโครงการที่อาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และช่วยชี้ประเด็นปัญหาในส่วน ที่โครงการอาจพิจารณาไม่ถึง				
3. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดขอบเขตการศึกษา ในประเด็น ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของ ประชาชนในชุมชน				
4. ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาและทบทวนโครงการ ใน ประเด็นที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถี ชีวิตของประชาชนในชุมชน				
5. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสารและรายละเอียด เกี่ยวกับโครงการ โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น การแถลงข่าว การ แจกแผ่นพับ การโฆษณาทางโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น				
6. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับทราบข้อมูลและรายละเอียด เกี่ยวกับโครงการ โดยการเข้าร่วมประชุมสาธารณะ ตามที่ ทางโครงการจัดขึ้น				
7. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับโครงการ โดยการตอบแบบสอบถามที่ทางโครงการ ส่งตรงมาถึงท่าน				

พฤติกรรมที่มีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	พฤติกรรมปฏิบัติ			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคยเลย
8. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการตอบแบบสัมภาษณ์ผ่านพนักงานเก็บข้อมูลของโครงการ				
9. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการให้สัมภาษณ์เชิงลึกกับพนักงานของโครงการ				
10. ท่านมีส่วนร่วมในการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโดยการประชุมกลุ่มย่อยตามที่ทางโครงการจัดขึ้น				
11. ท่านมีส่วนร่วมในการได้ไปศึกษาดูงานภายในพื้นที่โครงการ (โรงไฟฟ้าแม่เมาะ) และ/หรือพื้นที่อื่นภายนอกโครงการ				
12. ท่านมีส่วนร่วมในการรับฟังการอภิปรายที่ทางโครงการจัดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง				
13. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโครงการ				
14. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะให้มีการดำเนินโครงการต่อหรือยับยั้งโครงการ โดยการแสดงประชามติ				
15. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะให้มีการดำเนินโครงการต่อหรือยับยั้งโครงการ โดยการเรียกร้องตามวิธีการที่ทางกฎหมายกำหนด				
16. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเฝ้าระวังโครงการ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกิจกรรมของโครงการก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนตามที่โครงการได้เสนอไว้				

ส่วนที่ 10 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1. ท่านคิดว่าปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมคือปัญหาใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างยิ่ง

ภาคผนวก ข

การรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน



COA.No.2012/254.1008

Documentary Proof of The Committee for Research Ethics (Social Sciences)

Title of Project: Knowledge Attitudes and Behavior on the Public Participation in Environmental Impact Assessment Process. Case Study: Mae Moh Power Plant, Renewable Power Project
(Thesis for Master Degree)

Principal Investigator: Miss Patomporn Ngamkham

Name of Institution: Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

Approval includes:

- 1) MU-SSIRB Submission Form version received date 16 July 2012
- 2) Participant Information Sheet version date 16 July 2012
- 3) Informed Consent Form version date 16 July 2012
- 4) Questionnaire received date 16 July 2012

The Committee for Research Ethics (Social Sciences) is in full compliance with International Guidelines of Human Research Protection such as Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guidelines and the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

Date of Approval: 10 August 2012

Date of Expiration: 9 August 2013

Signature of Chairman:.....
(Assoc. Prof. Pichet Kalamkasait)

Signature of Head of the Institute:.....
(Assoc. Prof. Dr.Wariya Chinwanno)
Dean of Faculty of Social Sciences and Humanities

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวปฐมพร งามขำ
วันเกิด :	18 พฤศจิกายน 2528
โทรศัพท์	089-700-7858
E-mail	patomporn.n@gmail.com
ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน	487 หมู่ 9 ซอย 3/2 ถนนเวียงสุวรรณค์ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง 52220
วุฒิการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (จุลชีววิทยา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2547-2550 สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2553-2555
งานวิจัย	การเพิ่มมูลค่ากากถั่วเหลืองจากโรงงานผลิตเต้าหู้โดยการทำเหมเป้ โดย ทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)